

Časopis
slovenskega
rodoslovnega
društva

letnik 20
številka 2
november 2013

REVEŠA

Vsebina

Uvodnik	3	Referenčno gradivo za rodoslovce	26
		<i>Peter Hawlina</i>	
Župnija Sora ob terezijanskem popisu prebivalstva sredi 18. stoletja	4	Prenos arhivskega gradiva na sodobne medije XL	28
<i>Jurij Šilc</i>		<i>Peter Hawlina</i>	
Slovenci v vojskah	13	Romski priimki na slovenskem	29
<i>Tino Mamič</i>		<i>Matej Ocvirk</i>	
Predporočni zapisnik	14	Koliko smo si Slovenci v sorodu?	30
<i>Tino Mamič</i>		<i>Mitja Rosina</i>	
Skrivnost družine Ekstanič	16	Od kod Vitez Schildenfeld na Vranskem	33
<i>Tino Mamič</i>		<i>Marko Zuccato</i>	
Kako je Američanka iz "Rodika v Avstriji" našla svoje sorodnike	20	Rodoslovni aforizmi	35
<i>Lea Kalc Furlanič</i>		<i>Marjan Paternoster</i>	
Rodoslovne raziskave s pomočjo svetovnega spleta - 2. del	21	Nadnaravna bitja, angeli, svetniki, mitološke in alegorične figure v heraldiki	35
<i>Robert Fonda</i>		<i>Aleksander Hribovšek</i>	
		Slovenian American Inventors and Innovators	38
		<i>Edward Gobetz</i>	
		Priimki Mahnič, Obid, Pretnar in Stanovnik	41
		<i>Silvo Torkar</i>	
		Poročilo velenjske sekcije SRD	46
		<i>Poroča Marija Skrt</i>	
		Poizvedbe	46
		Novi člani	47

Uvodnik

S to številko se izteka dvajseto leto izhajanja našega glasila. Posebne slovesnosti nismo načrtovali in je verjetno tudi ne bomo imeli. Na letošnji tretji mednarodni konferenci z udeležbo osemdesetih kolegov iz ZDA, sem ob pozdravu izrekel misel, da je njihov obisk največje priznanje našemu dvajsetletnemu skupnemu delu.

Našo prvo mednarodno konferenco leta 2001 smo imenovali Bridging our Worlds. To je bila prva vidna manifestacija graditve mostov med posamezniki, našim društvom in posledično med svetovi.

Druga konferenca leta 2008 je dokazala, da prva ni bila naključje. Ob konferenci smo postavili razstavo rodovnikov. Ameriški kolegi so želeli razstavo prenesti v ZDA. Poskrbeli smo za kopijo razstave in spremni katalog v angleškem jeziku. Na ogled so jo postavili v Slovenskem domu v Clevelandu.

Letošnja konferenca je presegla dosedanje po rekordnem številu udeležencev. Dokazali smo, da znamo in moremo sprejeti 80 udeležencev in se mnogim osebno posvetiti. Izrazi pohvale in zahvale niso bili zgolj vljudnostni.

Le redki posamezniki so znali kakšno slovensko besedo. Bili so Američani. Večina je prišla prvič. Z našo pomočjo so odhajali zadovoljni. Kot je drevo na naslovnici razrinilo obroč, ki ga je oklepal, so ameriški rodoslovci premagali predsodke in pomisleke, ki so njihove prednike silili v pozabljenje. Rodoslovje se je dokazalo kot najmočnejša privlačna sila za obisk domovine prednikov.

Te tri konference, razstave in drugi projekti ostajajo dokaz našega delovanja. Pa ne delujemo samo za potomce slovenskih izseljencev v ZDA. Delujemo najbolj intenzivno in neprestano za nas same. Vsak mesec imamo že dvajset let srečanje in vsak mesec tudi strokovno predavanje. Dvajset let izhaja naše glasilo. Nič od tega in vsega drugega ni bilo vnaprej načrtovano. Nastajalo je spontano s prostovoljnimi in neplačanimi delovnimi in drugačnimi prispevki članov. Zraslo je močno drevo, ki je znalo odriniti predsodke in pomisleke. Rodoslovja ni mogoče ustaviti.

Župnija Sora ob terezijanskem popisu prebivalstva sredi 18. stoletja

Jurij Šilc

Marija Terezija je 13. oktobra 1753 izdala reskript, ki je za avstrijske dežele odredil, naj župniki svojim ordinarijem takoj pošljejo sezname vseh svojih župljanov, medtem ko naj ordinariji posredujejo podatke deželni vladam in te naprej na dvor. S tem je državna uprava pridobila podrobnejši pregled o prebivalstvu, obenem pa potrebne podatke za reforme, ki jih je pripravljala vladarica.

V župniji Sora je 1754 župnik Boštjan Pogačar pripravil »popis duš po pripadnosti gospostvom, imenih in starosti v posameznih vaseh župnije Sora na Kranjskem v ljubljanski škofiji«, ki ga danes hrani Kapiteljski arhiv v Ljubljani (NŠAL, KAL 116/7). Transkribiran in poenoten popis je predstavljen v nadaljevanju.

Župnija Sora na Kranjskem

Dol (*Doll*) - Skupaj 64 duš

Podložniki samostana klaris v Škofji Loki

- Kmet Tomaž *Žerovnik* 40, žena Ana 37, otroci Tomaž 25, Urban 18 in Marjeta 15, pastirica Urša 10.
- Kmet Janez *Štrekelj* 50, žena Marina 40, otroci Peter 18, Matej 15, Mina 13 in Jera 6, dekla Mina 15. Gostači: Tomaž *Jesenko* 40, žena Urša 35, hčeri Mina 8 in Helena 1.
- Ovdovela kmetica Marina *Podviz* 60, otroka Luka 27 in Špela 25, pastir Jakob 8 in berač Lovrenc *Podviz* 50.
- Kmet Jurij *Tehovnik* 70, žena Urša 60, Uršina sestra Katarina 62, Jurijev sin Tomaž 27, žena Barbara 25 in sin Franc 1, Tomažev brat Jernej 20 in sestri Helena 24 in Mica 22 ter pastirica Helena 10. Gostači v njihovi kajži: Peter *Kavčič* 27, žena Helena 22, hčeri Helena 3 in Neža 1, vdova Jera 50 in njena hči Špela 27.
- Kmet Jurij *Štrekelj* 37, žena Neža 28, sin Blaž 5, Jurijeva mati Urša 60, samski brat Gašper 35, dekla Helena 21 in pastirica Mina 15. Gostači: Blaž *Bilban* 36, žena Marina 37, hčerki dvojčici Eva in Neža 6.

Podložniki župnišča v Sori

- Kmet Miha *Jamnik* 28, žena Mina 25 in sin Jernej 1, hlapec Matej 23, dekli Urša 17 in Helena 15 ter pastirica Mina 10.
- Podložniki podružnične cerkve sv. Mihaela v Dolu
- Kajžar Jakob *Škerl* 40, žena Maruša 30 in sin Primož 6.
  - Mežnar Jurij *Štrekelj* 40, žena Urša 30, hčeri Neža 9 in Mina 7. Gostačica Katarina *Smole* 60.

Draga (*Draga*) - Skupaj 120 duš

Podložniki župnišča v Stari Loki

- Kmet Luka *Šinig* 52, žena Lucija 45, otroci Simon 20, Jernej 18, Mina 16, Magdalena 14 in Lovrenc 12. Gostači: Jakob *Bohinc* 35, žena Špela 30, otroka Jera 6 in Matej 4, vdova Marina *Bohinc* 50 in hči Urša 20.
- Kmet Tomaž *Podviz* 40, žena Helena 35, otroci Matej 15, Jera 14, Mina 12, Helena 11, Mica 8, Špela 6, Marko 4, Miha 2 in Jože 1. Gostači: Urban *Jelen* 50, hčer Špela 20 in mož Miha 30.
- Kmet Gregor *Lušina* 50, žena Agata 35, otroci Nikolaj 19, Katarina 13, Jernej 10, Mina 7, Tomaž 4, Špela 4 in Janez 2, hišna dekla Marjeta 20.
- Kmet Matija *Rozman* 50, žena Helena 30, otroci Jurij 16, Gregor 14, Helena 13, Luka 12, Simon 10, Urban 8 in Jože 6, svak Primož 50 in dekla Marjeta 40. Gostači: Anton *Gaber* 30, žena Marina 30, otroka Jurij 6 in Špela 4.
- Kmet Urban *Gaber* 40, žena Helena 28, otroci Gašper 16, Urban 14, Eva 12, Marina 10, Jurij 9, Maruša 8 in Jernej 6. Gostači: Andrej *Kokalj* 40 in otroka Marina 18 in Tomaž 7, Miha *Dolhar* 20 in žena Neža 17.
- Kmet Tomaž *Štrekelj* 49, žena Marina 47, hčer Helena 16 in mož Urban *Jenko* 20, dekla Maruša 17 in pastir Gašper 10.

Podložniki župnijske cerkve sv. Štefana v Sori

- Kmet Martin *Šnajder* 20, žena Jera 18, hči Neža 1, Jerina mati Urša *Jamnik* in sestri Urša 20 ter Mina 14, hlapec Miha 17 in pastirica Urša 10. Gostači: Anton *Tomec* 28, žena Neža 20 in hčer Špela 4, Valentin *Šintovec* 28, žena Urša 24, otroka Jera 6 in Anton 4.

Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane

- Kmet Pavel *Kušar* 45, žena Neža 40, otroka Janez 17 in Mina 8, dekli Neža 16 in Jera 15 ter pastirica Eva 10. Gostači: Simon *Smovc* 40, žena Marina 35, otroci Jernej 15, Andrej 10 in Mina 5.
- Kajžar Valentin *Košeninina* 35, žena Mina 26, otroka Štefan 6 in Mina 1.
- Kajžar Matej *Bohinc* 30, žena Špela 20 in hči Urša 3, Matejeva mati Špela 50 in sestra Helena 25.
- Kajžar Luka *Podviz* 36, žena Marija 34, otroci Urša 17, Primož 16, Špela 6, Jera 5, Neža 3 in Anton 1.
- Kajžar Valentin *Kopač* 24, žena Katarina 22, sin Gregor 2 in brat Katarininega očeta Gašper *Smovc* 64.

Goričane (*Görtschach*) - Skupaj 165 duš

Grad Goričane

- Oskrbnik Janez Jakob *Duševec* 30, žena Ana Marija 24, ribič Gregor *Marn* 30, žena Mina 24, uradnik Gregor *Tomažin* 40, žena Jera 38 in hčer Helena 9, hlapec

Gašper *Dobnikar* 35, žena Špela 26, sinova Jakob 4 in Martin 1, hlapec Jakob 20, čuvaj Marko 38, žena Mina 25, otroci Mina 10, Mica 2 in Janez 1, majerica Marjeta 20 in dekli Katarina 17 in Špela 15.

Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane

- Samski kmet Pavel *Luštrek* 22, mati Marina 60, sestra Jera 18, hlapec Jernej 14 in pastirica Mina 12.
- Kmet Gregor *Košena* 25, žena Mina 18, otroci Urša 7, Jakob 6, Helena 3, Janez 1, Gregorjev brat Luka 18, sestra Mina 12 in dekla Mina 18. Gostačica Urša N. 18.
- Kajžar Boštjan *Košena* 48, žena Helena 35 in sin Ahac 10 ter Helenin brat Luka 26.
- Kajžar Andrej *Šuštaršič* 39, žena Špela 60, sin Janez 18 in Andrejeva sestra Mina 63.
- Kajžar Jurij *Luštrek* 30, žena Mina 28, otroci Jera 6, dvojčka Valentin in Doroteja 4. Gostača Pavel *Košena* 30 in Maruša 20.
- Kajžar Andrej *Čertanec* 40, žena Helena 40, otroci Luka 22, Mina 18, Matija 16 in Gregor 14.
- Kajžar Martin *Klobavs* 40, žena Helena 30, otroci Jernej 12, Mina 8, Simon 4 in Franc 2. Martinova mati Marina 60.
- Kajžar Janez *Eterbergar* 40, žena Doroteja 30, otroci Mina 17, Urban 10, Marjeta 4 in Primož 3, Janezova mati Marjeta 70, dekla Neža 15. Gostači: Anton *Glajc* 50, žena Špela 40, otroci Anton 12, Maruša 8 in Urban 6, Martin *Čertanec* 30, žena Jera 30, sinova Jakob 5 in Lovrenc 1, Valentin *Mrvlje* 25.
- Kajžar Matija *Glajc* 40, žena Neža 32, sinova Luka 14 in Matej 9. Gostač Valentin *Tehovnik* 50.
- Ovdovela kajžarica Špela *Orel* 46 in sinova Matej 17 ter Jakob 14.
- Kajžar in kovač Jože *Kopač* 54, žena Maruša 40, hlapca Jože 20 in Gregor 18, hišna dekla Helena 18 in pastirica Uršula 12.
- Ovdovela kajžarica Špela *Srov* 50, otroci Neža 25, Valentin 19, Jera 18 in Urša 4, pastir Gregor 7.
- Kajžar Jakob *Štupnikar* 24, žena Urša 24 in hčer Urša 4, Uršin oče Tomaž 50 in pastir Gregor 7.
- Kajžar Miha *Gaber* 40, žena Neža 30 in sin Jakob 3. Gostača Peter *Pogovec* 25 in žena Mina 20.
- Kajžar Jurij *Štupnikar* 26, žena Mina 24 in hčer Urša 2, Minina mati Špela 50, pastirica Špela 8.
- Kajžar Lovrenc *Sitar* 50 in žena Urša 50. Gostačici Katarina *Koštov* 35 in Neža *Kramar* 50.
- Kajžar Gregor *Srov* 40, žena Jera 43, sinova Jurij 20 in Janez 18. Gostačica Marina *Videš* 50.
- Kajžar Martin *Porenta* 40, žena Marina 43, sinovi Urban 22, Jernej 7 in Gregor 4. Gostačica Ana *Porenta* 90.
- Kajžar Urban *Kopač* 40, žena Marina 40, hčere Maruša 12, Špela 6 in Marjeta 2.
- Kajžar Tilen *Orel* 40, žena Špela 30 in hčer Mina 9.

- Mlinar Urban *Pogovec* 60, žena Špela 50, hčeri Barbara 30 in Mina 20, hlapec Janez 18.
- Kajžar Pavel *Golar* 40, žena Marjeta 25, otroci Urban 9, Mina 6, Mica 4 in Urša 2, berač Jernej *Jurina* 70 in žena Neža 50.
- Kajžar Gregor *Gale* 40, žena Marina 35, otroci Maruša 15, Lovrenc 12 in Mica 5. Gostača Boštjan *Košena* 30 in žena Urša 28.
- Kajžar Urban *Jereb* 50, žena Jera 50, otroci Martin 20, Helena 18, Andrej 15 in Matej 10.

Gosteče (Gostezh) - Skupaj 95 duš

Podložniki freisinškega škofijskega gospostva Škofja Loka

- Kmet Tomaž *Plešec* 40, žena Ana 40, hčere Jera 12, Mina 4 in Mica 1, hlapec Matej 20, dekla Katarina 20 in pastirica Urša 16. Gostači: Martin *Polanc* 40, žena Špela 40 in hčer Helena 6.
- Samski kmet Jernej *Kalan* 29, mati Katarina 73, brata Andrej 42 in Štefan 35, sestri Marjeta 31 in Helena 27, pastirica Mina 20.
- Kmet Jurij *Proj* 54, žena Ana 40, hlapec Jožef 25, dekli Mina 24 in Maruša 20, pastir Anton 10 in pastirica Špela 8.
- Kmet Martin *Golar* 30, žena Urša 22, otroka Anton 2 in Mina 1, hlapec Miha 20, dekli Mica 20 in Agata 17, pastir Luka 15 in pestunja Mina 11.
- Ovdovela kmetica Terezija *Lušina* 35, sinovi Jakob 16, Franc 9, Andrej 4, hlapec Andrej 22, dekli Urša 22 in Mica 19 ter pastirica Maruša 18. V hiši župnijskega grunta so gostači: Boštjan *Tomel* 45, žena Marjeta 40 in sin Urban 1, vdova Špela *Košena* 60 in sin Primož 20, Urša N. 45 in sin Jakob 5.
- Kmet Pavel *Košena* 25, žena Mina 22, sin Valentin 2, Pavlov brat Jakob 22 in pastir Matej 8.
- Kmet Luka *Polanc* 40, žena Neža 27, hčere Mina 7, Neža 5, Marjeta 2 in Mica 1, hlapec Simon 20, dekli Magdalena 16 in Helena 15, pestunja Mina 13, pastir Primož 12. Gostači: Jože *Kumšel* 40, žena Marjeta 35, otroci Jakob 17, Katarina 15 in Anton 10.
- Kajžar Gašper *Štrekelj* 27, žena Špela 26, otroka Boštjan 3 in Mina 2, Gašperjeva mati Helena 56.
- Kajžar Matej *Prevodnik* 40, žena Mica 28, otroci Gašper 6, Jernej 2 in Mina 1. Gostačica Neža *Hebam* 90.

Podložniki župnijske cerkve sv. Jurija v Stari Loki

- Kmet Primož *Jamnik* 50, žena Neža 40, otroci Urban 20, Luka 17, Mina 15, dvojčka Valentin in Jera 10 ter Mica 4.

Podložniki podružnične cerkve sv. Andreja v Gosteačah

- Mežnar Matej *Gaber* 59, žena Marjeta 46, otroci Jurij 18, Eva 17, Andrej 16 in Mina 12.

Ladja (Ladia) - Skupaj 48 duš*Podložniki župnišča v Sori*

- Ovdovela kmetica Marina *Kopač* 40, sinova Štefan 26 in Simon 24, hišna dekla Mina 20, pastirica Helena 14. Gostači: Martin *Čarman* 40 in žena Eva 40, Martin *Šuštarček* 30, žena Maruša 30 in sin Matej 15.
- Kajžar Matija *Kopač* 48, žena Katarina 50 in sin Lovrenc 20.
- Kmet Anton *Hafner* 30, žena Maruša 35, otroci Magdalena 16, Jernej 15, Mina 11, Mica 9, Maruša 6 in Urban 4.
- Kajžar Jurij *Marn* 30, žena Lucija 24 in hčer Mina 2, pastirica Helena 8. Gostačica Maruša 50.

Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane

- Kmet Andrej *Kopač* 40, žena Mina 25, otroci Tilen 8, Martin 5, dvojčka Boštjan in Neža 1, Minin brat Gregor 20. Gostačici vdova Špela 40 in hčer Helena 4.
- Kmet Jurij *Jenko* 40, žena Neža 30, otroci Štefan 10, Matej 8, Janez 6 in Katarina 4, Nežina mati Neža 60.

Podložniki podružnične cerkve sv. Petra na Ladji

- Mežnar Miha *Rakar* 52, žena Maruša 30, otroci Jurij 15, Helena 13 in Jernej 7. Gostačica Urša N. 50.

Medvode (Zwischenwässern) - Skupaj 88 duš*Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane*

- Kmet Anton *Trebar* 60, žena Marija 50, otroci Mica 8, Jakob 6 in Helena 2, hlapec Martin 30.
- Kajžar Miha *Guzi* 40, žena Mina 34, otroka Neža 15 in Jože 12, kovač Jurij N. 25, njegov brat Janez 16, hlapci Valentin 25, Matej 23, Miha 22 in Martin 19, dekleta Lucija 27, Jera 18 in Helena 16, pastirica Mina 13. Gostači: Tomaž *Klemenčič* 50, žena Neža 40, hčere Eva 20, Ana 5 in Marjeta 3, Maruša N. 50.
- Ovdoveli kajžar Jurij *Zupan* 30, otroka Matej 9 in Mica 7, nečakinja Jera 14, hlapca Gregor 19 in Primož 16, dekli Helena 18 in Helena 16, pastirica Urša 12.
- Kajžar Matej *Kavčič* 44, žena Helena 40, otroci Katarina 16, Urša 13, Anton 10, Mica 8 in Jože 6. Gostač Jakob *Podviz* 50.
- V kranjski hiši so gostači: pisar Andrej *Rozman* 30, žena Terezija 28 in sin Ignac 2, Janez *Pretner* 30 in žena Helena 20, Luka *Dornik* 50, žena Marina 54 in hčer Neža 20.

Podložniki deželnih stanov

- Kmet Peter *Kavčič* 24, žena Mina 18, Petrova mati Barbara 46, hlapec Jakob 19, dekleta Špela 20 in pastirica Ana 12.

Podložniki gospostva Smlednik

- Kajžar Jernej *Jarc* 24 in žena Marjeta 20, Jernejeva ovdovela mati Jera 50, brata Gregor 18 in Janez 16, hlapca Anton 40 in Lovrenc 24, dekli Marjeta 20 in Maruša 16, pastirica Maruša 10. Gostači: Luka *Bohinc*

25, žena Mina 23, sinova Jernej 3 in Simon 1, pestunja Lucija 8, Jera N. 8.

Podložniki podružnične cerkve sv. Nikolaja na Jeprci

- V kajži so gostači: Urban *Petrovc* 35, žena Eva 30, otroci Blaž 9, Mina 6 in Špela 2 ter Lovrenc *Kozjek* 45.

Podložniki podružnične cerkve sv. Janeza Krstnika v Preski

- Kajžar Lovrenc *Žlebnik* 50, žena Jera 34, otroci Janez 15, Helena 13, Mica 12 in Mina 3, hlapec Blaž 20, dekli Helena 20 in Špela 16.

Osolnik (Ossounegg) z okolico - Skupaj 66 duš*Podložniki freisinškega škofijskega gospostva Škofja Loka*

- Ovdoveli kmet Jože *Čarman* 60, otroci Marko 20, Janez 14, Jera 13, Tomaž 8 in Špela 7, dekleta Maruša 20 in pastir Martin 7.
- Kmet Gašper *Čarman* 50, žena Jera 44, sinova Jože 16 in Primož 12, Gašperjev brat Nikolaj 40, sestra Marina 30, dekleta Helena 15 in pastir Jurij 8.
- Kmet Matija *Čarman* 30, žena Jera 25, otroci Tomaž 13, Mina 10, Luka 7 in Mica 4, pastirica Mica 6.

Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane

- Kajžar Blaž *Gantar* 30, žena Katarina 30, Blaževa mati Maruša 50, pastirja Jurij 13 in Anton 11. Gostači: Jurij *Čarman* 40, žena Mina 30, hčere Urša 10, Špela 8 in Mina 6.
- Kajžar Andrej *Srov* 20 in žena Neža 17, dekleta Neža 12. Gostači: Gašper *Srov* 30, žena Urša 28, otroka Jurij 4 in Marjeta 2.

Podložniki gospostva Fužine

- Kmet Miha *Govekar* 39, žena Helena 39, otroci Nikolaj 16, Janez 14, Mica 12 in Urša 6.
- Kmet Martin *Dernovšek* 40, žena Marina 30, otroci Jera 16, Mina 14, Urša 9, Primož 6 in Matija 3.
- Kajžar Ožbolt *Burnik* 30, žena Marjeta 30, otroka Valentin 6 in Jera 4, dekleta Neža 18.

Podložniki Raspovega benefija v Kamniku

- Kmet Matija *Bukovec* 40, žena Maruša 26, sinova Jurij 7 in Jakob 4, dekleta Agata 17 in pastirica Marina 8. Gostača Jakob *Čarman* 20 in brat Urban 15.

Preska (Preiska) - Skupaj 166 duš*Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane*

- Kmet Martin *Sever* 55, žena Jera 53, hčeri Jera 15 in Špela 8, hlapec Gregor 17, dekleta Mina 23. Gostači: Jurij *Dolinar* 60, žena Jera 40, otroci Jera 10, Jurij 3 in Anton 1, vdova Urša 40, Helena N. 30.
- Kmet Tomaž *Kopač* 40 in žena Mina 40, dekleta Marina 23 in pastirica Ana 15. Gostači: Jurij *Kopač* 40, žena Mina 40 in sin Matej 10, Jože *Kopač* 25 in žena Jera 24, Jera 50.

- Kajžar Valentin *Bertoncelj* 40, žena Špela 22, otroci Jera 15, Urban 14, Jurij 12, Mina 5, Primož 3, Anton 2 in Marko 1.
- Kajžar Janez *Bučan* 50, žena Maruša 30, otroci Matej 7, Jakob 4 in Pavel 2. Gostačici Marina 60 in Maruša 40.
- Kmet Jakob *Cvajnar* 22, žena Mina 26, otroka Matija 6 in Mina 1, hlapec Urban 20, dekla Špela 20, pastirica Špela 12. Gostači: Jurij *Kopač* 35, žena Maruša 35 in sin Valentin 5.
- Kmet Luka *Kos* 32, žena Maruša 27, otroci Luka 8, Helena 6, Mina 4, Marjeta 2 in Polona 1, hlapec Tomaž 15, dekli Maruša 20 in Urša 15. V kajži so gostači: Martin *Kopač* 40, žena Magdalena 35, otroci Valentin 12, Mina 7, Neža 5 in Urša 2, Gašper *Kos* 40, žena Špela 40, otroka Matija 8 in Mina 6.
- Kmet Jakob *Bojt* 34, žena Marjeta 23, hčeri Neža 3 in Urša 1, Jakobov oče Urban 60, brata Gašper 40 in Urban 26 ter sestra Neža 20, dekli Špela 18 in Neža 17. V kajži so gostači: Štefan *Bertoncelj* 34, žena Helena 30 in sinova Andrej 6 in Primož 1, Luka *Bučan* 45, žena Jera 30, otroci Jera 8, Tomaž 7 in Urša 1, Katarina *N.* 60.
- Kmet Jernej *Jarc* 40, žena Mina 30, otroci Helena 16, Andrej 15, Mina 13, Lucija 10, Peter 7 in Maruša 2. Gostača Jakob *Jarc* 60 in žena Jera 70.
- Kmet Tomaž *Jamnik* 22, žena Mina 21, otroka Neža 3 in Nikolaj 1, ovdoveli Minin oče Jurij *Burgar* 60, hlapec Matija 17, dekli Barbara 18 in Mina 15, pestunja Maruša 25. V kajži so gostači: Jernej *Bradaček* 40, žena Maruša 40 in hčer Neža 2, Jernejev oče Jurij 60, Jernej *Žlebnik* 40, žena Maruša 45 in hčer Neža 6.
- Kmet Jurij *Srov* 56, žena Helena 40, otroci Matej 18, Špela 15 in Eva 13.
- Kmet Martin *Cvajnar* 49, žena Jera 49, otroci Lovrenc 25, Mina 18, Špela 16, Martin 15, Jože 9, Valentin 7 in Helena 4. V kajži so gostači: Jernej *Podobnikar* 30, žena Neža 28, otroci Gregor 9, Martin 7, Lovrenc 3 in Helena 2, Andrej *Potočnik* 40, žena Helena 28, hčere Helena 8, Mica 4 in Mina 1, Urša *N.* 28.
- V Martanovi kajži so gostači: Jože *Srov* 40, žena Mina 35, hčere Barbara 7, Mina 4 in Helena 2, Jakob *Kos* 30, žena Marjeta 25, otroka Mina 6 in Lovrenc 1.
- V Terbarjevi kajži so gostači: Matej *Kopač* 35, žena Helena 30, otroci Primož 15, Pavel 6, Mina 5 in Jernej 2, Miha *Luštrek* 45, žena Jera 45 in sin Matej 10, pastir Tomaž *Burgar* 50.

Podložniki podružnične cerkve sv. Janeza Krstnika v Preski

- Mežnar Janez *Triler* 50, žena Barbara 40, otroci Peter 22, Valentin 18, Mina 15 in Lovrenc 12.

Pungert (*Baumgarten*) - Skupaj 106 duš

Podložniki freisinskega škofijskega gospostva Škofja Loka

- Kmet Anton *Hostnik* 38, žena Jera 35, otroci Valentin 11, Špela 8 in Anton 2, Antonova sestra Helena 28, hlapec Jakob 22, dekli Marina 23 in Mina 20. Gostača Matija *Kavčič* 60 in žena Marija 52.
- Kmet Luka *Jarc* 27, ovdovela mati Maruša 51, sestra Helena 20, brat Janez 16, hlapec Pavel 30, dekla Maruša 20. Gostači: Primož *Trbojec* 27, Lenart *Mohorčič* 46 z ženo Marjeto 47 in sinovoma Lukom 8 in Matejem 6 ter Helena *Koprivec* 20.
- Kmet Janez *Hostnik* 50, žena Urša 50, otroci Valentin 25, Janez 18, Mina 16 in Jera 13. Gostači: Lovrenc *Sušnik* 21, Tomaž *Sušnik* 27 z ženo Nežo 42, Valentin *Mezek* 50, Urban *Košeniina* 15, Gregor *Rešen* 19 z materjo Heleno 51 in Tomaž *Kalan* 50.
- Kmet Matija *Štrekelj* 50, žena Jera 50, otroci Lovrenc 22, Gregor 18, Barbara 16, Špela 14, Helena 12, Mina 10 in Maruša 6.
- Kmet Simon *Polanc* 79, žena Katarina 61, otroci Franc 36, Jakob 25 in Andrej 20, dekli Mina 25 in Jera 18.
- Kmet Janez *Dolinar* 69, žena Špela 60, otroci Jurij 22, Mina 18 in Marjeta 15, pastir Jože 14.
- Kmet Luka *Hostnik* 48, žena Špela 27, otroci Andrej 10, Jera 6, Boštjan 3 in Mica 1, hlapec Jakob 21 in dekla Urša 22. Gostačica Barbara *Štrekelj* 20.
- Kmet Matija *Šinig* 30, žena Urša 24 in sin Urban 1, Uršin oče Jurij *Kreh* 65 in mati Špela 66, hlapec Andrej 25, hišna dekla Maruša 30 in dekla Mina 35. Gostači: Janez *Podoben* 40 z ženo Jero 50, Tomaž *Polanc* 40, žena Maruša 30, hčere Marina 7, Maruša 5 in Jera 3.
- Kmet Gregor *Gaber* 30, žena Špela 27, otroci Urša 5, Janez 2 in Miha 1, hlapec Simon 25, dekla Marjeta 20 in pastirica Magdalena 12.
- Kajžar Jakob *Norigoj* 50, žena Eva 39, otroci Tomaž 10, Anton 8 in Jera 3.
- Kajžar Miha *Koprivec* 35, žena Lucija 29, otroci Matija 8, Marija 3 in Agata 2. Gostači: Urban *Prevodnik* 50, žena Helena 48, otroka Jurij 7 in Marija 3, Marina *Toni* 70.

Sora (*Zäyer*) - Skupaj 258 duš

Župnišče

- Župnik Boštjan *Pogačar* 62, kaplan Frančišek *Benegalia* 40, subsidiar Tomaž *Baloh* 32, kuharica Špela *Kramar* 54, glavni hlapec Anton 27, hlapec Gregor 30, glavna dekla Mina 47, dekla Urša 30 in pastirica Mina 20.

Podložniki Raspovega benefija v Kamniku

- Kmet Jože *Plešec* 30, žena Jera 27, otroci Andrej 13, Urban 9, Valentin 6, Mina 5 in Urša 1, hlapec Lovrenc 20, dekla Marjeta 19 in pastirica Marjeta 10. Gostačica Marina *Maček* 30.

- Kmet Jakob *Štirn* 56, žena Marina 54, sin Tomaž 32 z ženo Mino 22, Jakobov sin Janez 12, dekla Mina 22 in pastirica Jera 9. V kajži so gostači: Jože *Špeh* 40, žena Jera 36, otroci Mina 7, Jurij 3 in Valentin 1, Miha *Modrjan* 40, žena Jera 30 in hčer Jera 3.
- Ovdoveli kmet Matija *Dolinar* 56, otroci Gregor 26, Andrej 24, Katarina 20 in Mina 18, dekla Špela 15 in pastirica Mina 9.
- Kajžar Jernej *Gale* 36, žena Urša 37, otroka Matej 9 in Maruša 6.

Podložniki župnišča v Sori

- Kmet Tomaž *Kušar* 45, žena Magdalena 35, otroci Jernej 16, Neža 14, Urša 11, Mina 9, Janez 7 in Matej 1 ter dekla Helena 22.
- Ovdovela kajžarica Špela *Kopač* 40, otroci Urša 25, Helena 20, Maruša 18 in Lovrenc 10. Gostači: Simon *Dernovšek* 40, žena Magdalena 40 in hčer Mina 18, Urban *Klemenčič* 35 in žena Mina 28, Valentin *Pintar* 26 in žena Mina 30, Neža *Jurman* 60.
- Kajžar Matej *Knific* 50, žena Jera 30, otroci Urša 9, Jakob 5 in Mina 2, Jerin oče Jože *Sušnik* 60 in mati Urša 50 ter sestra Neža 28. Gostača: Martin *Kos* 50 in žena Urša 46.
- Kajžar Andrej *Orel* 50, žena Urša 47, otroci Janez 20, Magdalena 16, Jakob 10 in Urša 7. Gostačica Marjeta *Nater* 23

Podložniki župnijske cerkve sv. Štefana v Sori

- Kmet Jože *Plešec* 32, žena Marina 28, otroci Anton 5, Mica 3 in Helena 1, Jožetova ovdovela mati Helena 50, hlapec Matej 15, hišna dekla Polona 18 in pastirica Mina 12. Gostači: Miha *Plešec* 50, žena Marjeta 40, otroka Jera 8 in Jakob 6.
- Mežnar Marko *Tehovnik* 47, žena Maruša 33, otroci Jože 14, Špela 11, Jera 8 in Mica 6. Gostačica Urša *Čarman* 50.

Podložniki gospostva Brdo pri Lukovici

- Kajžar Jakob *Križaj* 40, žena Marina 45, otroka Blaž 16 in Jera 14, Marinina sestra Marjeta 40.
- Kajžar Matej *Starman* 40, žena Helena 25, otroci Matej 13, Mina 5, Barbara 2 in Mica 1.

Podložniki župnišča v Stari Loki

- Kmet Blaž *Ambrožič* 50, žena Mina 30, otroci Tomaž 13, Jernej 9, Štefan 7, Špela 5 in Valentin 2, hlapec Miha 50. Gostač Valentin *Lončar* 70. V kajži so gostači: Jože *Dolinar* 70, žena Marina 50 in hčer Špela 20, vdova Maruša *Luštrek* 60, Luka *Klemenčič* 30 in žena Maruša 25.
- Ovdoveli kajžar in mlinar Jože *Plešec* 60, sin Jakob 30 z ženo Magdaleno 21 in hčerjo Špelo 1, Jožetov sin Jurij 22 in hčeri Neža 32 ter Mina. Gostačica Helena *Krušec* 40.

- Kajžar Lovrenc *Krmelj* 40, žena Mina 40, otroci Lovrenc 20, Jera 18 in Jernej 10. Gostači: Jurij *Kramar* 42, žena Maruša 35, otroci Valentin 8, Mina 3 in Neža 2, Urša *N.* 35.
- Kmet Luka *Dolinar* 48, žena Helena 30, otroci Jurij 12, Mina 6, Neža 4 in Marko 3, hlapec Anton 20 in dekla Helena 20. Gostači: vdova Špela *Štrekelj* 30, hčeri Špela 6 in Mina 4.
- Kajžar Matija *Dolinar* 40, žena Mina 30, sinova Jože 5 in Gašper 2. Gostači: Valentin *Pohleven* 30, žena Katarina 30, otroci Simon 6, Mina 4, Karel 3 in Martin 2.

Podložniki gospostva Radovljica

- Kajžar Matej *Berdnik* 25, žena Mina 24 in hčer Mina 2, Matejeva mati Magdalena 50. Gostačica Eva *Podviz* 53.

Podložniki samostana klaris v Škofji Loki

- Kmet Lovrenc *Hostnik* 47, žena Marija 45, otroci Jera 14, Mina 9, Jakob 7 in Marjeta 3, hlapec Janez 18, dekla Mina 16. Gostači: Jakob *Krmelj* 52, žena Maruša 49 in hčer Jera 19, vdovec Adam *Kozjek* 40 in hčeri Mina 7 in Magdalena 4.
- Kmet Matija *Kopač* 50 in žena Mina 27, Matijeva sestra Helena 53, hlapec Jože 21, dekli Mina 21 in Neža 13 ter pastirica Mina 10.
- Kajžar Urban *Štrekelj* 70 in žena Urša 80. Gostačici: Jera *N.* 40 in Mina *N.* 30.

Podložniki ljubljanskega mestnega špitala

- Kmet Jurij *Kos* 64, žena Marina 60, otroci Simon 30, Jurij 26, Anton 25 z ženo Mico 24, Špela 19 in Urban 16 ter pastirica Jera 15.

Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane

- Kajžar Luka *Bertoncelj* 48, žena Mina 45, sinovi Gregor 20, Simon 10 in Urban 7. Gostači: Blaž *Peternel* 30, žena Helena 30 in sin Jakob 1, Simon *Jarc* 26, žena Urša 24 in sin Andrej 1, Jera *Jarc* 22, Barbara *Krmelj*, vdova Jera *Podviz* 90.
- Kajžar in mlinar Tilen *Žlebnik* 30 in žena Urša 25, Tilnov brat Jernej 25 in sestre Špela 20, Mina 16 in Helena 13.
- Kajžar Miha *Maček* 28, žena Maruša 24 in sin Jakob 1, pastir Anton 6. Gostači: Matej *Luštrek* 62 in žena Eva 49, Luka *Luštrek* 26, Gregor 20, Mina 24, Maruša 15.
- Kajžar Urban *Čertanec* 32, žena Mina 33, sinova Jurij 7 in Andrej 1. Gostača Neža *Jereb* 30 in vdovec Jakob *Kopač* 80.
- Kajžar Miha *Podviz* 25, žena Mina 24, hči Jera 1, Mihov oče Jakob 50, mati Neža 49 in brat Jože 12.
- Kajžar Urban *Luštrek* 25, žena Neža 30, Urbanova mati Marjeta 50 in sestra Eva 30. Gostača Jernej *Kos* 50 in Helena 50.

Spodnja Senica (Spodna Seniza) - Skupaj 96 duš*Podložniki župnišča v Sori*

- Kmet Jože *Štrekelj* 31, žena Mina 17 in hčer Jera 1, Minina mati Ana 40, sestra Marjana 8 in brat Martin 5, hlapec Urban 35.
- Ovdovela kajzarica Maruša *Kristan* 40, otroci Andrej 15, Mina 12, Jera 8 in Mica 5.

Podložniki freisinškega škofijskega gospostva Škofja Loka

- Kmet Martin *Kristan* 32, žena Ana 32, otroci Mina 16, Boštjan 12 in Magdalena 5.
- Kmet Jurij *Čarman* 30, žena Marina 30, otroci Ana 17, Marina 15, Jože 9, Jurij 5 in Urban 4, Martinova sestra Jera 60.
- Kmet Jože *Košenina* 30, žena Mina 25, otroci Jože 4, Primož 2 in Jera 1, Jožetova mati Marija 60, brata Urban 25 in Jurij 19, dekla Špela 15 in pastirica Jera 8.
- Kmet Jože *Golob* 60, žena Eva 60, otroci Jurij 26, Miha 24, Jakob 20 in Urša 18, pastirica Mina 10. Gostači: Matija *Pukler* 50, žena Helena 45 in sin Jurij 15.
- Kmet Jakob *Košenina* 30, žena Jera 25, otroci Primož 5, Štefan 4 in Helena 1, Jakobov brat Anton 32. Gostači: Matija *Zupanc* 40, žena Eva 40 in sin Jakob 9.
- Kmet Anton *Kajžar* 60, žena Maruša 60, otroka Jakob 22 in Urša 15, pastirica Mina 10. Gostači: Jože *Kajžar* 55, otroka Valentin 15 in Urša 14.
- Samski kmet Jernej *Dernovšek* 24, mati Marina 60, sestra Eva 20, brat Miha 14 in pastirica Helena 10.
- Kmet Jakob *Veber* 30, žena Eva 23, sinova Jurij 4 in Primož 1, Jakobov mati Maruša 60, Evine sestre Helena 18, Mica 12 in Jera 10, hlapec Janez 19. Gostača: Miha *Košenina* 40 in žena Helena 40.
- Kajžar Jurij *Cerar* 25, žena Katarina 30, pastir Gašper 10. Gostačica Neža N. 50.
- Kajžar Matija *Žerovnik* 53, žena Jera 40, sinova Jurij 20 in Blaž 18.
- Kajžar Urban *Kopač* 30, žena Špela 26, hčeri Mina 5 in Jera 3. Gostača: Jernej *Kos* 24 in žena Špela 20.
- Ovdoveli kajžar Jurij *Pukler* 65, hčer Mina 24, mož Urban *Košenina* 30, sin Andrej 4.

Studenčice (Studenzhizh), dolina Ločnice (Lozhni-za) in Trnovec (Dernouz) - Skupaj 216 duš*Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane*

- Kmet Jernej *Bernard* 60, žena Urša 50, otroci Matija 22, Tomaž 18 in Maruša 9, dekli Jera 30 in Maruša 21, pastir Matej 11 in beraček Jurij 4. Gostači: Blaž *Verbek* 25, žena Barbara 22 in hčer Helena 2, Simon *Dobnikar* 24, žena Špela 22 in sin Jože 1.
- Kmet Jurij *Dernovšek* 25, žena Maruša 28, otroci Mina 7, Jakob 5 in Barbara 1, hlapec Valentin 20, dekla Maruša 22 in pastir Jakob 15.

- Kmet Blaž *Marn* 40, žena Marina 21 in sin Urban 2, Blaževa stara mati Neža 70, hlapec Urban 17, dekla Barbara 17 in pastir Andrej 9.
- Samski kmet Adam *Srov* 25, brat Jakob 27, dekli Maruša 20 in Marjeta 18, pastir Jakob 12.
- Kmet Gašper *Bernard* 22, žena Helena 27, pastorek Andrej 13, otroci Helena 11, Martin 9, Matej 7 in Blaž 2, hlapca Jernej 18 in Primož 17, dekcle Magdalena 20, Mina 13 in Maruša 9 ter pastir Jakob 14. V kajži so gostači: Miha *Piš* 40, žena Eva 30 in sinovi Matija 9, Janez 7 in Jurij 2, Matej *Sova* 20 in mati Maruša 40.
- Kmet Gregor *Krmelj* 60, žena Urša 60, otroci Matej 28, Gašper 16 in Neža 14, pastir Andrej 8. Gostača Jurij *Potočnik* 40 in žena Marina 40.
- Kmet Luka *Srov* 60, žena Jera 46 in hčer Maruša 4, hlapec Matija 18, dekla Mina 17 in pastir Tomaž 10.
- Kajžar Gregor *Srov* 50 z ženo Marušo 40 in hčerjo Marušo 20.
- Kajžar Luka *Dernovšek* 30, žena Špela 34, hčeri Jera 13 in Mina 11, hlapec Matija 17 in pastir Gašper 14.
- Kmet Jurij *Dernovšek* 23, žena Ana 24 in sin Jernej 3, Jurijeva mati Doroteja 40, sestra Mina 18, polsestra Maruša 8, hlapca Jurij 20 in Andrej 18, dekla Neža 14, pastirja Luka 12 in Bernard 12. Gostači: Jakob *Dernovšek* 50, žena Barbara 40 in hčer Mica 14, Štefan *Glihár* 24 in žena Mina 18.
- Kmet Jurij *Kos* 24, žena Katarina 20, Jurijeva mati Jera 44, Katarinine sestre Mina 17, Jera 12 in Helena 6, hlapca Jurij 17 in Matija 16 ter pastir Lovrenc 15.
- Kajžar Lovrenc *Dernovšek* 40, žena Katarina 24, sinova Jurij 6 in Matej 3, Urbanova mati Lucija 40, pastirica Urša 7.
- Kajžar Urban *Dernovšek* 40, žena Špela 36, otroci Martin 18, Gašper 17, Jera 14, Valentin 8 in Helena 4.

Podložniki gospostva Puštal

- Kmet Martin *Omejc* 38 in žena Maruša 22, Martinov oče Matija 60, brat Marko 18, sestre Barbara 24, Špela 20 in Lucija 14, hlapec Tomaž 17 in pastirica Špela 12.
- Kmet Urban *Omejc* 40, žena Maruša 25, otroci Helena 7, Anton 5, Matej 3 in Jera 2, hlapec Jernej 18, dekla Jera 13. Gostač Jurij *Bitič* 20.
- Kmet Jakob *Bitič* 24, žena Mina 21 in sin Gašper 4, dekla Jera 14. Gostač Gašper *Ločnikar* 60.
- Kmet Urban *Ločnikar* 40, žena Špela 30, otroci Urban 8, Špela 6 in Gregor 3, hlapec Jože 16 in dekla Mina 14.

Podložniki gospostva Češenik

- Kajžar Anton *Kos* 30, žena Marina 30, sinova Andrej 3 in Anton 3, Antonov oče Gregor 60 in mati Urša 60 ter sestra Helena 25.

Podložniki gospostva Hrib pri Predvoru

- Kmet Jakob *Čarman* 40, žena Jera 36, otroci Marina

14, Valentin 9, Jera 6, Jože 4 in Urša 2. Gostači: Matija *Polanc* 30, žena Katarina 30 in hčer Urša 2, Tomaž *Srov* 40 in žena Jera 26.

- Kajžar Gregor *Jošt* 50, žena Jera 40, otroci Andrej 15, Doroteja 9, Neža 7, Urša 5 in Agata 2, Gregorjev brat Janez 20 in sestra Marina 30.
- Kajžar Florjan *Justinčič* 45, žena Špela 30, hčeri Mina 7 in Jera 4.
- Kmet Andrej *Narobe* 20, žena Helena 25, otroka Jernej 2 in Jera 1, Andrejev brat Anton 15, dekla Mina 16, pestunja Maruša 10 in pastir Jurij 10. Gostači: Martin *Bogataj* 60, žena Helena 50 in sin Andrej 18, Luka *Justin* 45, žena Špela 40, otroci Peter 3, Helena 2 in Mina 1.

Podložniki podružnične cerkve sv. Florijana v Tehovcu

- Kajžar Miha *Porenta* 20, žena Mina 26, otroci Neža 5, Maruša 3 in Urban 1, Mihova mati Marjeta 50, sestra Mina 30.

Podložniki gospostva Rocen

- Kmet Gregor *Berdnik* 55, žena Maruša 60, otroci Valentin 23, Jože 20, Špela 18, Ana 13, Mina 12, Simon 10, vnuka Martin 7 in Gregor 5.
- Kajžar Peter *Berdnik* 50, žena Maruša 30, sinovi Urban 18, Matej 8 in Gregor 3.

Svetje (Suetie) - Skupaj 135 duš

Podložniki freisinškega škofijskega gospostva Škofja Loka

- Kmet Urban *Prevodnik* 35, žena Jera 28, otroci Tilen 8, Špela 6 in Urša 1, hlapec Marko 18, dekla Jera 19. Gostači: Matija *Dornik* 60 in žena Agata 40, Janez *Krušec* 50.
- Kmet Jože *Starman* 60, žena Barbara 60, otroci Tilen 31, Martin 21 in Mina 18, dekla Mina 18 in pastirica Mica 13. Gostači: Valentin *Kozjek* 40, žena Urša 30, otroka Matija 7 in Mina 1, Uršina sestra Helena 35.
- Ovdoveli kmet Matija *Habjan* 60, hčer Mina 32 in sin Nikolaj 30.
- Kajžar Tomaž *Kopač* 40, žena Mina 30, otroci Jakob 16, Mina 10, Urša 5 in Mica 4.

Podložniki škofijske pristave v Ljubljani

- Kmet Matija *Smovc* 25, žena Helena 18, otroka Špela 2 in Franc 1, Matijev brat Gašper 15, dekla Jera 17, pastirica Helena 9 in pestunja Urša 7. Gostači: Matija *Novak* 30, žena Helena 18 in hčer Mina 2.

Podložniki samostana dominikank v Velesovem

- Kmet Luka *Knific* 50, žena Neža 40, otroci Helena 18, Jera 15, Luka 14, Simon 13, Mica 12, Špela 10, Jakob 8 in Andrej 6. Gostača Ahac *Matej* 50 in žena Neža 40 ter beračica Maruša 60.
- Kmet Jurij *Bizant* 50, žena Mina 40, otroci Špela 18, Jurij 11, Mina 8 in Maruša 6, hlapec Štefan 20 in dekla

Mina 25. Gostači: Tomaž *Trbojec* 30, žena Mina 23, hčer Jera 1 in Tomaževa mati Neža 70, Jakob *Gradišnik* 30, žena Katarina 30, sinova Urban 8 in Jakob 4, Gregor *Belec* 40 in žena Urša 30, sinova Martin 5 in Luka 3.

Podložniki podružnične cerkve sv. Nikolaja na Jeprci

- Mežnar Jože *Petelinkar* 35, žena Neža 30, sinovi Janez 13, Jernej 11, Jože 9 in Franc 3.

Podložniki samostana klaris v Škofji Loki

- Kmet Nikolaj *Čarman* 50, žena Marina 35, otroci Tomaž 15, Valentin 13, Urša 7 in Marjeta 2, dekla Lucija 15. Gostači: Jurij *Bukovec* 50, žena Magdalena 15, otroci Miha 20, dvojčka Luka in Urša 14 ter Jurij *Luštrek* 20.
- Ovdoveli kmet Vid *Žumer* 67, hčer Jera 20, mož Jakob *Jeraj* 25, hlapec Boštjan 20, dekli Urša 16 in Neža 15 ter pastir Tomaž 16.

Podložniki župnijske cerkve sv. Štefana v Sori

- Kmet Jože *Kopač* 30, žena Neža 25, otroci Mica 7, Anton 5, Jože 3 in Urša 1, hlapec Tomaž 14, dekla Urša 17 in pastirica Helena 12. Gostača: Jakob *Debec* 22 in žena Mina 18.
- Gostači v Guzjevi hiši: Matej *Krmelj* 36, žena Jera 30, otroci Jurij 10, Helena 9, Mina 8, Luka 7, Nikolaj 4 in Marko 1, Martin *Zupan* 60 in sin Lovrenc 26. V kajži sta gostača Urban *Kos* 25 in žena Mina 20.
- Gostači v Tosenkovi hiši: Miha *Blaž* 40, žena Mina 30, otroci Mina 17, Andrej 10, Ana 8 in Mica 6. V kajži so gostači: Matija *Kopač* 30, žena Jera 29, otroci Janez 8, Mina 6 in Maruša 4.

Vaše (Vashan) - Skupaj 180 duš

Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane

- Ovdoveli kmet Matija *Bernard* 50, otroci Mina 23, Maruša 20, Martin 17, Gregor 14, Neža 12 in Mica 7.
- Samski kmet Jurij *Žlebnik* 19, mati Maruša 45, bratje Primož 17, Janez 9, Luka 6, sestre Mina 15 in Mica 4. V kajži so gostači: Primož *Možina* 40, žena Neža 35, hčeri Mica 7 in Marjeta 5, Urban *Sedaj* 30, žena Urša 30, otroka Neža 4 in Gašper 1.

Podložniki gospostva Rocen

- Kmet Tomaž *Žerovnik* 40, žena Špela 35, otroci Mina 15, Gregor 12, Janez 9 in Matej 5, dekla Maruša 30. Gostača: Matej *Ravnikar* 40 in žena Marina 40.
- Kmet Valentin *Žlebnik* 40, žena Eva 40, otroci Luka 17, Mina 15, Jera 12, Mica 9, Maruša 6, Valentin 5, Jurij 3, hlapec Valentin 19 in dekla Barbara 20. Gostači: Jakob *Jaklič* 60 in žena Mica 60, Martin *Jaklič* 27, žena Maruša 25, sin Matej 2 in hčer Urša 1.
- Kajžar Luka *Žlebnik* 30, žena Urša 25, hčer Mina 3, Lukova mati Maruša 45, brata Gašper 18 in Simon 8.

- Kmet Jakob *Žlebnik* 40, žena Špela 40, otroci Franc 8, Jernej 6, Valentin 4, Mina 2 in Špela 1, Jakobova mati Ana 64, brat Jurij 32. Gostač Andrej *Ferjan* 25.
- Ovdovela kmetica Jera *Glajc* 50, otroci Lovrenc 26, Neža 22, Luka 20, Mina 18, Blaž 14 in Matej 12.
- Kmet Miha *Starman* 24 in žena Mina 24, Mihova mati Špela 60, brata Jurij 22 in Luka 20, sestra Marjeta 18. Gostači: Janez *Starman* 60, žena Marina 50 in sin Miha 10, Anton *Pintar* 24 in žena Helena 20.
- Kmet Luka *Žlebnik* 40, žena Urša 30, sinovi Luka 12, Gregor 7 in Matija 1, hlapec Tomaž 20 in dekli Urša 30 ter Jera 25. Gostači: Matej *Možina* 40, žena Helena 40, hčeri Mina 20 in Mica 6, Tilen *Košena* 30, žena Urša 25, otroci Marjeta 8, Maruša 6, Matej 3 in Maruša 1.

Podložniki gospostva Češenik

- Kmet Janez *Žlebnik* 30, žena Mina 33, otroci Mica 9, Tomaž 6, Jurij 4 in Eva 1, hlapec Matej 24, dekla Helena 15 in pastir Lovrenc 12.
- Kmet Janez *Rozman* 26, žena Mina 29, otroci Mica 8, Tomaž 7, Jurij 5 in Eva 1, hlapec Matej 28, dekla Helena 17 in pastir Lovrenc 13.
- Kmet Lovrenc *Marn* 40, žena Magdalena 35, otroci Mina 15, Gregor 12, Janez 9 in Matej 5, dekla Maruša 30. Gostača Matej *Ravnikar* 40 in žena Marina 40.
- Samski kajžar Lovrenc *Okeršlar* 19, mati Neža 50 in sestra Helena 21.

Podložniki podružnične cerkve Matere Božje

na Šmarni gori

- Kmet Urban *Dolinar* 65, žena Jera 60, Urbanov brat Janez 50, žena Jera 40, otroci Mina 9, Ana 6 in Jože 1, dekla Neža 14. Gostačica Helena *Dovčak* 60.
- Kmet Jernej *Jaklič* 27, žena Urša 20 in hčer Helena 1, Jernejeva sestra Neža 20, otroka Gregor 7 in Špela 7. Gostači: vdovec Jurij *Jaklič* 50, otroka Urša 19 in Luka 17, Urban *Jaklič* 55, žena Barbara 40, otroci Gregor 20, Mina 7 in Maruša 4.
- Kajžar Valentin *Okeršlar* 70, žena Špela 70, sin Miha 40, žena Maruša 32, hčere Helena 4, Špela 2 in Mica 1. Gostači: Luka *Šmit* 35, žena Doroteja 30 in hčer Urša 5.

Podložniki podružnične cerkve sv. Janeza Krstnika v Preski

- Ovdoveli kmet Ahac *Kožuh* 50, otroci Marjeta 19, Blaž 17, Jera 15 in Mina 12.
- Ovdoveli kajžar Jurij *Porenta* 50, otroci Marjeta 19, Blaž 17, Jera 15 in Mina 12.
- Kajžar Ahac *Kožuh* 48, žena Špela 38, hčere Špela 6, Mica 5 in Helena 3. Gostačici Helena *Žlebnik* 48 in Magdalena *Trbojec* 20.

Zgornja Senica (Sgorna Seniza) - Skupaj 74 duš

Podložniki freisinškega škofijskega gospostva Škofja Loka

- Kmet Luka *Štupnikar* 35, žena Špela 25, otroci Urša 9, Mina 7 in Lovrenc 3, hlapec Jakob 25, hišna dekla Urša 20. Gostača Luka *Talariner* 30 in žena Helena 30. Podložniki župnišča v Sori
- Kmet Matej *Bohinc* 31, žena Mica 28, otroci Neža 6, Jakob 3, Helena 2 in Valentin 1, Matejev oče Gregor 60 in mati Špela 50, dekla Urša 16 in pastirica Neža 12.
- Kmet Jurij *Štrekelj* 40, žena Marina 50, otroci Mina 12, Matija 9, Neža 8, Jera 6, Mica 3 in Primož 1. Gostači: Matija *Jenko* 60, žena Urša 40, otroci Mica 6, Maruša 4 in Matej 1.
- Kajžar Jernej *Orel* 50, žena Helena 40, otroci Marjeta 18, Gregor 13, Urša 8 in Primož 3.
- Kmet Luka *Hafner* 52, žena Maruša 45, otroci Mina 21, Matija 19, Matej 15 in Maruša 9, dekla Mina 12. Gostači: Florjan *Košena* 38 in žena Urša 26, Valentin *Čertanec* 40, žena Urša 30, otroci Marjeta 5, Jurij 3 in Nikolaj 1.
- Ovdovela kmetica Urša *Orel* 35 in hčer Helena 11, hlapec Anton 33, hišna dekla Jera 40, pastir Jakob 14. Gostači: Jože *Podviz* 40, žena Mina 40, sinova Luka 10 in Andrej 2, Boštjan *Veber* 22.
- Kajžar Jakob *Koprivc* 38, žena Katarina 35, otroci Mica 8, Andrej 7, Francka 4 in Lucija 2, Jakobov oče Miha 70 in mati Katarina 71, hlapec Janez 20. Gostači: Helena *N.* 33, otroka Mina 8 in Peter 2.

Žlebe (Shlebe) in Stežice (Stessiz) z okolico

- Skupaj 201 duš

Podložniki ljubljanskega škofijskega gospostva Goričane

- Ovdoveli kmet Jakob *Žlebnik* 60, otroci Simon 30, Tomaž 28, Helena 25 in Mina 22, dekla Mina 20, pastirja Simon 14 in Jakob 9 ter pastirica Helena 9.
- Ovdoveli kmet Urban *Marn* 55, sin Tomaž 42, sin Matej 40 in žena Mica 30 ter hči Helena 25. Gostači: Marko *Šubelj* 50, žena Maruša 38 in sin Nikolaj 12 ter pastir Jurij 12.
- Kmet Andrej *Malenšek* 70, žena Urša 60, hčeri Jera 20 in Mina 8, sin Urban 30 in žena Maruša 20, hlapec Miha 17 in pastir Andrej 12. Gostačica Helena *N.* 24.
- Kajžar Anton *Kos* 30, žena Barbara 30, otroka Jakob 10 in Mina 3, Antonova mati Jera 54.
- Kajžar Jernej *Keber* 40, žena Jera 30, otroci Jakob 17, Mina 10, Tomaž 8 in Urša 1, Jernejev brat Boštjan 38 in sestra Maruša 30.
- Kmet Andrej *Žerbov* 45, žena Neža 30, otroci Marina 19, Jera 16, Jurij 14 in Urban 10, Andrejeva sestra Helena 30, hlapec Janez 20.
- Kmet Martin *Verbek* 45, žena Maruša 40, hčere Špela

20, Mina 17, Jera 14, Helena 12 in Katarina 10, hlapec Jakob 20, pastir Lovrenc 12. Gostači: Boštjan *Verbek* 50 in hčer Jera 20, Martin *Lužar* 50 in žena Mina 45, Jera N. 56.

- Samski kmet Andrej *Čarman* 28, mati Maruša 60, brata Boštjan 35 in Urban 32, pastirja Boštjan 16 in Lovrenc 14.
- Kmet Lovrenc *Tome* 40, žena Urša 40, otroci Andrej 16, Urša 15, Simon 12, Urban 8, Mina 6 in Jera 3, Lovrenčev oče Lovrenc 70, dekla Mina 20. V kajži so gostači: Andrej *Mamovec* 70, žena Marina 60 in sin Jernej 20, Valentin *Tome* 35 in žena Ana 20.
- Ovdovela kmetica Jera *Žlebnik* 45, otroci Andrej 25, Matej 23, Simon 20 in Helena 19, pastir Lenart 16. Gostači: Jurij *Ravnikar* 40, žena Maruša 20, otroci Marina 7, Tomaž 5 in Matej 2.
- Kajžar Jernej *Pečnik* 60, žena Marina 50, otroci Tomaž 15, Marina 15, Jakob 10 in Jože 5, Jernejev brat Lovrenc 40.

Podložniki gospodstva Puštal

- Kmet Miha *Štrekelj* 22 z ženo Uršo 20, Mihov oče Matija 50 in sestra Maruša 17.
- Kmet Anton *Potočnik* 45, žena Jera 39, otroci Mina 17, Jera 15, Urban 13, Simon 10 in Matej 6, Antonov brat Gašper 30 in sestra Maruša 32. Gostači: Miha *Hudič* 40 z ženo Heleno 30 in hčerjo Heleno 3.
- Kmet Martin *Ravnikar* 40, žena Magdalena 37, otroci Mina 17, Gregor 15, Matija 12, Jože 9, Urša 7, Jurij 5 in Maruša 2, Martinova mati Helena 70 in sestra Neža 40. Gostači: Jakob *Dobnikar* 30 in žena Marina 25 s hčerama Mino 4 in Uršo 1.
- Kajžar Štefan *Kavčič* 25 in žena Mina 22, Štefanov oče Jože 60 z ženo Katarino 55 in pastirica Helena 12.
- Kmet Boštjan *Narobe* 50 z ženo Marušo 30, hlapca Luka 30 in Matej 20 ter pastir Andrej 12.
- Kmet Boštjan *Robas* 30, žena Maruša 25, hčeri Urša 3 in Marija 2, Boštjanov brat Luka 27, hlapec Jernej 19, dekla Urša 17 in pastir Andrej 7.

Podložniki gospodstva Rocen

- Kmet Blaž *Kozamernik* 50, žena Maruša 40 in hčer Urša 5, hlapec Jurij 40, dekla Maruša 30. Gostači: Matej *Branovec* 50 z ženo Jero 40 in hčerjo Uršo 17.
- Kmet Gregor *Čergan* 45, žena Maruša 40, otroci Boštjan 9, Jurij 6, Špela 4 in Janez 1, hlapec Anton 20 in dekla Neža 15.

Podložniki gospodstva Češenik

- Kmet Jakob *Vodnik* 30, žena Katarina 25, otroci Matej 9, Neža 5, Helena 2, hlapec Filip 35 in dekla Marina 28.
- Kmet Matej *Okeršlar* 28, žena Jera 23 in sin Matej 1, Matejev oče Miha 60 in mati Špela 50, sestre Špela 20, Maruša 18 in Marjeta 13.

- Kmet Gregor *Pečnik* 60, žena Barbara 29, hčeri dvojčici Lucija in Miza 1, hlapec Janez 18.

Podložniki podružnične cerkve sv. Marjete v Žlebeh

- Kmet Gregor *Okeršlar* 50, žena Mina 40 in hčeri dvojčici Neža in Eva 12, Gregorjev brat Martin 40.
- Mežnar Janez *Tehovnik* 50, žena Maruša 30, otroka Jakob 3 in Neža 1. Gostači: Matija *Vaupet* 50 z ženo Heleno 40 in sinom Francetom 20.

Podložniki podružnične cerkve sv. Jakoba na Petelincu

- Mežnar Jurij *Kunovar* 40, žena Jera 30 in hčer Mina 12.

Vsega skupaj 2078 duš

Območje župnije je bilo pretežno agrarnega značaja, saj je prevladovalo kmečko prebivalstvo. Najpogostejša označba je bila »kmet« (*Bauer*), ki je v tem primeru pomenila kmečkega posestnika. Žal pri tem ni bil naveden obseg hube, ki so jo imeli v posesti (cel, pol-, četrzemljak). Kategorija kmetov, tj. prebivalstva, ki se je preživljalo z obdelovanjem zemlje, je bila v župniji najmočnejša - 38 %, tj. 794 prebivalcev na 138 kmetijah. V nekaterih vaseh je bil delež kmetov prevladujoč: Spodnja Senica (57,3 %), Žlebe in Stežice (54,5 %) in Osolnik (53,0 %). Po drugi strani je bilo tudi nekaj vasi kjer je bil delež kmetov zelo nizek, kot na primer v Medvodah (9,8 %) in v Goričanah (6,7 %).

Drugo veliko skupino prebivalstva so predstavljali kajžarji (*Keischler*). To so bili manjši zemljiški posestniki, ki so imeli običajno majhno hišico, kočjo ali kajžo z vrtom ali njivico. Opozoriti velja, da so bili v tem popisu med kajžarje šteti tudi obrtniki, npr. mlinarji in kovači. Kajžarjev je bilo v župniji 22 % (456 prebivalcev v 96 kajžah, če h kajžam prištevamo tudi osem mežnarij, tri mline in dve kovačiji). Prevladujoče kajžarske vasi so bile: že omenjene Goričane (59,4 % kajžarjev), Medvode (34,1 %) in Sora (33,2 %). Najmanj kajžarjev je bilo v Pungertu (9,4 %) in na Svetju (8,9 %).

Najnižji sloj v župniji so bili gostači (*Inwohner*), ki so bili brez zemlje in so prebivali v tuji hiši. Pri tem velja omeniti, da ne gre nujno za osebo iz drugega kraja, saj so včasih kot gostači označeni tudi gospodarjevi sorodniki (npr. oče ali brat). Večinoma so si gostači iskali zaslužek kot najeti delavci - dninarji. V vsej župniji je bilo 545 gostacev, tj. dobra četrtina vsega prebivalstva. Največ gostacev je bilo v Preski (46,4 %) in na Svetju (41,5 %), najmanj pa v Žlebeh in na Stežicah (16,0 %). V župniji je navedena tisti čas tudi pet beračev (*Bettler*), ljudi, ki niso imeli nikakršnega premoženja.

V popisu so bili posli - vendar ne nujno le poljedelski - navedeni posebej. Kmečki posli so v popisu označeni kot hlapci (*Knecht*) in deklice (*Magd*), posebej se omenjajo pastirji (*Halter*) in pastirice (*Halterin*) ter pestunje (*Lo-kerin*). Poslov je bilo v župniji 13 % (278). Največ, 111 je bilo dekel, 77 hlapcev in 90 otrok pod 12 let, ki so služili kot pastirji, pastirice in pestunje.

V celotni župniji je bilo 248 naseljenih stavb; 138 kmečkih hiš, 8 kajžarskih koč, 12 koč in 3 hiše samo z gostači, 8 mežnarij, 3 mlini, 2 kovačiji, 1 župnišče in 1 graščina. V njih je živelo 2078 prebivalcev.

Sredi 18. stoletja so bili najbolj razširjeni priimki v takratni župniji: *Štrekelj* (Dol, Draga, Gosteče, Pungert, Sora, Sp. Senica, Zg. Senica, Žlebe), *Čarman* (Ladja, Osolnik, Sora, Sp. Senica, Studenčice, Svetje, Žlebe), *Kopač* (Draga, Goričane, Ladja, Preska, Sora, Sp. Senica, Svetje), *Košena* (Draga, Goričane, Gosteče, Pungert, Sp. Senica, Vaše, Zg. Senica), *Kos* (Preska, Sora, Sp. Senica, Studenčice, Svetje, Žlebe), *Podviz* (Dol, Draga, Medvode, Sora, Zg. Senica), *Žlebnik* (Medvode, Preska, Sora, Vaše, Žlebe), *Luštrek* (Goričane, Preska, Sora, Svetje), *Marn* (Ladja, Studenčice, Vaše, Žlebe), *Dernovšek* (Osolnik, Sora, Sp. Senica, Studenčice), *Dolinar* (Preska, Pungert, Sora, Vaše), *Gaber* (Draga, Goričane, Gosteče, Pungert), *Jamnik* (Dol, Draga, Gosteče, Preska), *Jarc* (Medvode, Preska, Pungert, Sora), *Kavčič* (Dol, Medvode, Pungert, Žlebe), *Srov* (Goričane, Osolnik, Preska, Studenčice) in *Tehovnik* (Dol, Goričane, Sora, Žlebe).

Vir: Nadškofijski arhiv v Ljubljani, Kapiteljski arhiv Ljubljana, KAL 116/7.

Slovenci v vojskah

Tino Mamić

Le malo slovenskih rodoslovcev se lahko pohvali s predniki plave krvi. Obrtnikov že najdemo nekaj več, a so tudi ti razmeroma redki. Zato se jih rodoslovec razveseli. Če pa niti obrtnikov ne najde in ima med predniki samo kmete, postane vse skupaj precej enolično. Prav to enoličnost lahko razbije s podatki o vojaki. Za rodoslovce, ki iščejo predvsem slavne prednike, je lahko tudi običajna uniforma približek tega. Posebej, če na internetu najde staro ilustracijo vojaka v brezhibni pisani uniformi in ji doda portret kralja, za katerega se je vojak bojeval. Ponos bo še večji, če se je naš prednik bojeval v kaki zmagoviti vojski ali veliki bitki. Teh pa v naši nacionalni zgodovini sploh ni bilo tako malo, kot bi si kdo mislil. O tem govori tudi nova zajetna knjiga ljubljanske založbe ZRC SAZU z naslovom *Vojaki iz slovenskega prostora na tujih tleh v preteklosti*.

Knjiga bo prišla prav tudi rodoslovcem, ki niso navdušeni nad uniformami, saj se vsi prej ali slej najdemo pred vprašanjem, povezanim z vojaško službo naših pradedov. V omenjeni knjigi Darje Mihelič in Matjaža Bizjaka je kar nekaj takih odgovorov.

Za rodoslovce posebej zanimivi so trije članki, ki prinašajo tudi konkretne rodoslovne podatke. Tako je skoraj 40

strani posvečenih rodovniku kranjskega polihistorja Janeza Vajkarda Valvasorja s poudarkom na njegovih sorodnikih v uniformah. V Valvasorjevem sorodstvu je cela vrsta odlikovanih častnikov in poveljnikov, zato predlagam, da si članek preberejo tudi ljudje, ki notorično ponavljajo, kako so »neslavna«, »kmečka« in »hlapčevska« naj bi bila naša zgodovina. Še bolj pa jim priporočam v branje članek o generalih in admiralih slovenskega porekla v avstro-ogrski armadi.

V knjigi Darje Mihelič in Matjaža Bizjaka je precej imen, ki lahko dopolnijo naše rodovnike: posebej za tiste s Postojnskega in priimke Kranjc in Krajnc.

Največ uporabnih rodoslovnih podatkov pa najdemo v zapisu o nabornikih v francoskem ilirskem polku. Arhivist Arhiva Republike Slovenije (ARS) Adrijan Kopitar je obdelal seznam 185 nabornikov, ki so bili vpoklicani pod Napoleonovo žezlo oktobra 1812 v kantonu Postojna. Nacionalni arhiv namreč hrani dva tekoča metra gradiva, v katerem je tudi 6382 vpisanih slovenskih nabornikov, vpoklicanih 6. oktobra 1812. (AS 1077, Zbirka spisov iz francoske dobe, 1792-1867). Naj mimogrede omenimo, da ARS hrani tudi dokument iz leta 1811 z besedilo prve vojaške prisege v slovenščini: "Jest persheshem podloshnost tem postavam tega zessarstva, inu Svestoba Zessarjou."

Številka vpisanih rekrutov ni majhna, saj gre za skoraj dva odstotka prebivalstva Kranjske. Opisani naborniki prihajajo iz treh občin kantona Postojna (v distriktu Postojna je sicer šest kantonov, omenjeni kanton pa se približno pokriva z današnjo občino Postojna): Postojna, Dolenja Košana in Razdrto. Žal kot rojstni kraj niso navedeni kraji, ampak samo občine, kar malo oteži rodoslovno raziskovanje. Veliko bolj natančni pa so bili francoski popisovalci pri drugih telesnih značilnostih vojakov, saj so opisovali barvo las, polti, obrvi in oči ter oblike obraza, nosa in ust. Pri polovici fantov, rojenih v letih 1790 in 1791, so opisali

tudi posebna znamenja: bradavice, pegavost, brazgotine. Avtor članka z dr. Janezom Šumrado pripravlja knjigo z naslovom Kranjski Janezi – Napoleonovi soldati, kar pomeni, da bodo kmalu dostopna tudi imena nabornikov iz distriktov Kranj, Ljubljana in Novo mesto.

Za rodoslovce zelo koristen članek je napisal tudi dr. Jožef Jerko, znani dunajski Slovenec, ki odlično pozna dunajske arhive, ki hranijo podatke o vojaki Avstro-Ogrske. Tokrat je izdelal natančen seznam 600 Štajercev, ki nosijo priimek Kranjc (pa tudi Kranjc in Krainz). Sad dvomesečnega iskanja v 50 arhivskih škatlah je zajetna zbirka imen. Vsebuje rojstne podatke, poklic, letnico nabora in datum vstopa v vojsko ter ime vojaške enote. Ponekod so tudi podatki o smrti, pokopu ali prihodu v bolnišnico.

Knjiga je izšla pri Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU. Cena je razmeroma nizka, 22 evrov, če pomislimo, da gre za trdo vezavo in 440 strani velikega formata.

Predporočni zapisnik

Tino Mamič

(Pred)poročni zapisnik je dragocen dokument, saj pri naša veliko podatkov o mladoporočencih, ki jih v poročni knjigi ne najdemo. Nekateri arhivi imajo zapisnike izpraševanja ženinov in nevest pred oklici zelo dobro ohranjene in urejene. Ponekod pa so ti dokumenti že davno izginili, ko so netili ogenj v farovski peči. Drugod pa predporočni zapisniki sicer obstajajo, a so shranjeni (izgubljeni) med šaro na zaprašenih podstrešjih.

Poglejmo en primer. V Tržišču, vasi ob reki Mirni v bližini Sevnice, je prijazen župnik zapisnik iz leta 1919 v arhivu našel v dveh minutah. V mapici je bil izpolnjen formular na štirih straneh velikega formata in nekaj manjših dokumentov.

Množica vprašanj, ki so veliko obsežnejša kot odgovori, so zanimiva, ker kažejo na duh časa. Poroka je bila sklenjena januarja 1919, nekaj tednov po koncu prve svetovne vojne, v viharnih časih. Avstro-ogrska je razpadla, nastala je Država Slovencev, Hrvatov in Srbov (29. oktobra 1918), ki se je zelo hitro združila s Kraljevino Srbijo v novo državo (1. decembra 1918), ki je potem kljub spremembam meja in imen obstajala do leta 1991. Njeno prvo ime je bilo Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Prav ti dogodki so vplivali tudi na našo poroko. Ženin, Jožef Starman, je bil avstrijski vojak, ki je zaradi napačne uniforme ob italijanski okupaciji Primorske moral zapustiti rodne kraje na Pivki ob Pivki. (Pivka je staro ime za kraje današnjih občin Postojna in Pivka ob reki Pivki, zato ta igra besed.) Jožefu so nove italijanske oblasti naročile, naj

v 12 urah zapusti področje nove Italije. Umaknil se je k sorodnikom v Gabrijele v bližini Sevnice. In tam spoznal svojo ljubezen.

Jožef Starman je bil rojen v Slavini, kot sin posestnika Andreja Starmana in Terezije Maček. Družina je živela v Velikem Otoku na številki 25. Gre za vas ob Postojnski jami, ki je danes praktično že predmestje Postojne. Vse to je zapisano med odgovori na vprašanja v zapisniku, ki se sklicujejo na državno zakonodajo in cerkvene kanone. »Stanovanje pravo ali nepravo? Ali nobeno? Od kdaj? Ako je stanovanje pravo: ali ne stanuje ondi še šest tednov? Kje je poprej šest tednov stanoval? Ako je stanovanje nepravo: ako ni ondi vsaj že eno leto?« Tako se glasijo vprašanja, odgovor pa je razmeroma kratek: »Kot begunec biva že sedem tednov tukaj pri Sv. Trojici v Tržišču.«

Ker je bil Starman polnoleten, v zapisniku ni odgovorov na vprašanja, ali je poroko dovolil »še živi oče ali varstveni urad«. Očitno so bili časi po prvi svetovni vojni že precej liberalni in avstro-ogrske zakonodaje iz leta 1877 niso več izpolnjevali do pičice natančno. Veliko vprašanj zato ostane neodgovorjenih ali pa so le kratki odgovori. O krščanskem nauku je ženin »zadostno poučen«, zakon pa sklepa »premišljeno«. Oklici za poroko so bili tako v Tržišču kot v Postojni trikrat: 12., 19. in 26. januarja 1919. Poroka je bila takoj po tretjih oklicih, v nedeljo v tržiški cerkvi sv. Trojice.

Slika 1 - Zapisnik ob izpraševanju ženinov in nevest pred oklici

Koncilski možje so takrat v Tridentu odločili tudi, da morajo župniki voditi knjige krstov, porok in pogrebov. V Trentu, kot je danes bolj znano ime za to italijansko alpsko mesto, kjer živi nemška manjšina, so koncilski očetje uzakonili tudi strožja pravila za poroke. Uvedli so trikratne oklice, poročne priče in pravilo, da morajo poroko dovoliti tudi starši.

V mapici pa je bilo še nekaj zanimivih dokumentov. Prilog, če povemo v sodobni slovenščini. Za današnje čase skoraj smešno zveni vsebina lista z naslovom *Ženitno dovolilo*. Okrajno sodišče je namreč moralo mladoletnim dati dovoljenje za poroko, da se ne bi med seboj poročali ljudje, ki bi potem morebiti z otroci postali breme države. Okrajno sodišče v Mokronogu je tako izdalo dovoljenje, da Ana Praznik »s privoljenjem njene matere stopi v zakon z Jožetom Starmanom, sedaj beguncem, iz Velikega Otoka«. Zanimiv je tudi rdeči okrogli žig sodišča z oznako SHS. Januarja 1919 je namreč že obstajala nova Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. A žig je verjetno iz obdobja prejšnje državne tvorbe, kratkotrajne Države Slovencev, Hrvatov in Srbov. Kratici obeh držav sta namreč isti, zaporedje in njegov pomen pa seveda ne.

Tu je še manjši list, ki ga je izdalo županstvo Postojna. Ženitovanjska zglasnica potrjuje, da občina nima nobenih zadržkov do poroke »Josipa Starmana, mizarja« in »Franciške Praznik, posestniške hčere«. Obrazec je sicer potiskan na obeh straneh, na eni je formular v slovenščini, na drugi pa v nemščini, ki je bila še nekaj tednov pred izdajo potrdila uradni jezik celotne dvoglave monarhije.

Ženin in nevesta sta dolgo in srečno živela. Njun trinajsti, predzadnji otrok je znani koprski odvetnik in poslanec prvega slovenskega parlamenta Danijel Starman. O poroki izpred slabega stoletja ve precej povedati. »Oče je šel na Dolenjsko k sestri, ki je bila poročena v kasnejši naši domači hiši. Tam je spoznal nečakinjo sestrinega moža. Ona je imela 16, on pa 27 let. Takrat to ni bilo nič nenavadnega,« z nasmeškom pove Starman. Opiše tudi družino, v katero je prišel Jože Starman: »Moja stara mama je bila domačinka. Stari oče je šel v Ameriko, kjer je umrl. Vdova je ostala sama s štirimi otroki. Moja mama je bila najstarejša, ob smrti očeta je imela 12 let. Moj oče je na mamino naredil zelo dober vtis. Znal je igrati klavir in bil odličen mizarjski mojster. Za poroko sta se dejansko dogovorila oče in njegova bodoča tašča. Sestavni del dogovora, njena dota, je bilo tudi zemljišče ob rojstni hiši, kjer sta si postavila hišo. Mama je bila zelo ponosna na očeta. Zanimivo, da ga je dva meseca po poroki še vedno vikala. Na dan poroke so imeli po obredu skromno kosilo, potem pa je pobegnila na krušno peč, ker da ona že ne bo spala pri takemu kosmatemu moškemu,« se nasmeje Danijel Starman. »No, očitno ji je sčasoma postal všeč, saj smo se eden za drugim rojevali otroci. Od njenega 19 do 43 leta je rodila 14 otrok,« pove Starman.

Skrivnost družine Ekstanič

Tino Mamič

Družinske zgodbe so zanimive. Polne mitov, skrivnosti in vprašanj. Rodoslovec običajno v arhivu hitro ugotovi, da je kakšen mit prenapihnen. A včasih arhivi odgovora ne dajo...

Zanimiva je zgodba primorske, istrske družine Ekstanič. Gre za edinstven priimek, ki je nastal šele pred nekaj desetletji in ga ima na vsem planetu samo ta družina. Njegov prvi nosilec je bil Viljan Ekstanič, ki je zgodbo o nastanku priimka in svojem poreklu odnesel s seboj v grob. Danes ne vemo niti za točen datum njegovega rojstva, kaj šele za kraj. Uradni podatki v dokumentih pa se razlikujejo. Viljan (Vili) se skrivnostno pojavi takoj po koncu druge svetovne vojne v Raši pri Labinu na Hrvaškem, kjer se poroči in ustvari družino.

Molk do konca

O svojem življenju med drugo svetovno vojno, ki je očitno ključno vplivala na življenje družine, ni nikoli hotel govoriti. Tudi o sorodnikih ne. Znal pa je zelo dobro nemško. Nekoč je omenil le teto, ki naj bi živela v okolici Brežic. A je ni hotel nikoli iti obiskati niti vzpostaviti stikov. Šele na smrtni postelji je sinu zaupal imena svojih staršev in sorojencev. Sin si jih je zapisal: oče Federik, mati Frajn, sestre Ester, Gertruda, Rahela, brata pa Hans in Adolf.

Viljanovi potomci so v zadnjih letih začeli brskati po arhivih, da bi našli kaj več o poreklu družine. Najprej so v poročnem listu (v Labinu 18.10.1947) našli podatek, da se je Viljan najprej pisal Ekštajen. Gre za slovanski prepis nemškega priimka Eckstein.

Eckstein je priimek nemških Judov. Kako smo prepričani, da je tudi družina *Fredericka Ecksteina* judovska? Najprej zato, ker je večina Ecksteinov Židov. Glavni dokaz so tipična hebrejska imena, ki jih v nejudovskih družinah predvojne Nemčije lahko iščemo z lučjo pri belem dnevu. To velja posebej za *Esther* in še bolj *Rachel*. Zaradi antisemitizma pa je tudi Frederick Eckstein verjetno skušal z imeni ne izzivati podivjanih nacionalsocialistov in je zato otrokom dal tudi tri povsem nemška imena: *Gertrud*, *Hans* in *Adolf*. S slednjim je lahko malce prikril sledi židovskega porekla, saj je bilo to smrtno nevarno. Morebiti pa je nemška imena moral dati zaradi pritiska?

Imena, ki jih je Viljan zaupal pred smrtjo, bi glede na njihovo uporabo v nemščini in hebrejščini prepoznali vsa, razen enega. *Frajn*, ime matere, namreč ni podobno nobenemu znanemu imenu v nemščini, hebrejščini ali jidišu. V slednjem, hebrejskem jeziku s številnimi nemškimi izrazi, ki so ga govorili nemški Judje, bi še najbolj podobno ime našli kot *Freyde* ali *Frayda*.

Ecksteinov je ogromno...

Po svetu najdemo ogromno Ecksteinov. Seveda si niso vsi Ecksteini v sorodu. Zaradi razširjenosti in pogostnosti je veliko bolj verjetno, da so posamezne rodbine dobile priimek samostojno.

Priimek je nemškega izvora. Eckstein pomeni v nemščini vogelni kamen. *Eck* pomeni vogal, *stein* pa kamen. Priimek je nastal verjetno, ker so nekemu človeku pripisali lastnosti vogelnega kamna (trden, ključen, pomemben). Druga možnost pa je, da gre za kamnoseka ali zidarja, ki je dobil priimek zaradi svojega poklica. Najdemo ga predvsem v Nemčiji in nekdanji Avstro-Ogrski.

Danes je priimek je razširjen po vsem svetu. Samo v ZDA je okoli 2500 Ecksteinov. Najdemo tudi novejša različica priimka: *Echstein*, *Eckstine*, *Exteine*. V enciklopediji pa najdemo tudi nekaj svetovno znanih Ecksteinov med športniki, tudi olimpijci. Najbolj znan je nogometaš *Dieter Eckstein* (r. 1964), ki je nastopal tudi za nemško reprezentanco. Znani so tudi *Emma Eckstein* (1865–1924, avstrijska psihoterapevka in ena prvih pacientk Sigmunda Freuda), *Ernst Eckstein* (1845–1900, nemški humorist, pesnik in pisatelj), *Hermann Eckstein* (1847–1893, južnoafriški rudniški magnat in bankir) in holivudska igralka *Hallie Eckstein* (r. 1962), ki si je priimek spremenila v Todd.

Eckstein NO 5 je nemška najstarejša še vedno živa znamka cigaret. Proizvajati jih je začel nemški Jud *Abraham M. Eckstein* v Göttingenu (1854). Na vsaki škatlici v značilni zeleni barvi je geslo »*Echt und recht*« (resnično in prav).

Slika 1 - Oglas za cigarete iz časa Vilijevega otroštva in novejši oglas

Med žrtvami holokavsta najdemo veliko Ecksteinov. Denimo poslovnež *Heinrich Eckstein* (1891-1942) po rodu iz Šlezije, ki je pripadal generaciji Viljanovih staršev, je umrl le nekaj kilometrov stran od Berlina, kjer je živel z družino, v koncentracijskem taborišču za politične zapornike Sachsenhausen.

Eckstein je še danes ime številnih lokalov. V Berlinu najdemo tudi hotel s tem imenom. Že pred izbruhom druge svetovne vojne pa najdemo antisemitski izgredek nad trgovino *Samuela Ecksteina* v Bratislavi. V dnevih ob razglasitvi neodvisnosti Slovaške, zaveznice nacionalsocialistične Nemčije (marec 1940), so napadli lokal in ga razbili. Na

ohranjeni fotografiji so vidne razbite izlozbe in mimoidoči opazovalci dogajanja.

Slika 2 - Trgovina v Bratislavi po razdejanju marca 1939

Ecksteine najdemo tudi v nekdanji Jugoslaviji. Tako je jugoslovanski državljani Georg Eckstein, ki je bil rojen (1924) v Velikem Bečkereku (danes Zrenjanin) v Vojvodini, sredi vojne v Ženevi uspel dobiti državljanstvo San Salvadorja. Uspel je uresničiti sanje mnogih Židov, ki so iz Nemčije in z njenih okupiranih področij skušali preko nevtralne Švice pobegniti pred holokavstom.

Slika 3 - Potrdilo o državljanstvu Geogra Ecksteina, ki je ušel holokavstu

A vendar je med Ecksteini tudi veliko Nemcev, ki niso Judje. Tako najdemo Ecksteine ne samo med žrtvami holokavsta, ampak tudi med nacističnimi oficirji. Soimenjaka našega Viljana, *Willija Ecksteina* (1918-1986) tako najdemo kot štabnega vodnika (Oberfeldwebel) 50. pehotne divizije nemške vojske, ki se je med drugo svetovno vojno boril na mnogih evropskih bojiščih. Ali pa soimenjaka Vilijevega očeta Friedericha: večkrat odlikovani *Fritz Eckstein* (1923-1979) je bil aktiven član nacistične stranke pred vojno in se nato med vojno boril tudi na Balkanu v 12. tankovski diviziji Hitlerjugend.

...Ekstaničev pa ne

Zapis priimka *Ekstanič*, kot je bil Viljanov zadnji uradni priimek v dokumentu leta 1992, najdemo tudi v drugih različicah. V vojaški knjižici je to *Ekštanič* (1950), v poročni listnini pa *Ekštajen* (1947).

Zaradi odličnega znanja nemščine lahko domnevamo, da so Viljanovi predniki nemško govoreči Judje. Torej iz Nemčije, lahko pa tudi Avstrije in nekdanjih dežel Avstro-Ogrske. Glede na nedvomno težke razmere, v katerih je živela družina Viljanovih staršev v času vzpona nacionalsocialistov na oblast, lahko razumemo njegova nezaupljivost do oblasti, kar je privedlo do prikrievanja prave identitete. Razumljivo je tudi, da ni zaupal tudi povojnih jugoslovanskim komunističnim oblastnikom, ki so v tistem času v zapore in delovna taborišča zapirale na tisoče nedolžnih ljudi. Nemška manjšina v Sloveniji pa je praktično izginila: najprej poboji, potem izselitev. Če je človek doživel preganjanje in bil na robu smrti, tega ni nikoli pozabil. Zaradi strahu so se mnogi zavili v molk. Verjetno to velja tudi za Viljana Ekstaniča.

Kraj Viljanovega rojstva je še vedno neznan. V dokumentu o državljanstvu (1992) piše: »Ekstanič Viljan, rojen 14.08.1928, Novi fort. Seksen, ZR Nemčija.« V datum rojstva pa ne verjamejo najbolj Viljanovi sorodniki, ki pravijo, da je izgledal precej starejši.

Nemčija ali Ukrajina ...

Kaj pomeni Novi fort., kljub večurnemu iskanju po internetu nismo mogli ugotoviti. »Seksen« je nedvomno pokrajina Saška, a ne vemo, katera: *Niedersachsen* (Hannover), *Sachsen-Anhalt* (Magdeburg) ali *Sachsen* (Dresden). Mogoče pa gre celo za ime koncentracijskega taborišča Sachsenhausen. Poglejmo natančneje vse štiri možnosti.

Niedersachsen ali Spodnja Saška je zvezna dežela na severozahodu Nemčije. V njen prid govori dejstvo, da je kot država rojstva navedena »ZR Nemčija«. Druge tri možnosti so namreč v nekdanji Nemški demokratični republiki (NDR). Tudi danes tam živi veliko Ecksteinov.

Sachsen ali Saška bi bila precej verjetna možnost, če ne bi ležala v nekdanji Vzhodni Nemčiji. Še danes najdemo tam precej Ecksteinov. Gre za deželo, kjer živi manjšina Lužiških Srbov. Morebitno znanje tega slovanskega jezika bi lahko bil dodaten razlog, da si je Viljan po vojni za novo domovino izbral slovansko državo. Drugi argument je ime Novi: morebiti gre za kak toponim v lužiški srbščini. Sicer pa kraja, ki se začneja s Fort med kraji, kjer živi manjšina, nismo našli.

Sachsen-Anhalt ali Saška-Anhalt je zvezna dežela v osrednji Nemčiji, nekdanji Vzhodni Nemčiji (NDR). Tudi tu živi več sto Ecksteinov.

LABIN									
3	IZVADAK IZ MATICE VJENČANIH BR. 8/1947 EXTRAIT DE L'ACTE DE MARIAGE N°								
4	DATUM I MJESTO ZAKLJUČENJA BRAKA DATE ET LIEU DU MARIAGE	Jo 18	Mo 10	An 1947	Labin				
		5	SUPRUG MARI	6	SUPRUGA FEMME				
7	PREZIME PRIJE ZAKLJUČENJA BRAKA NOM AVANT LE MARIAGE	Ekštajen		Butarić					
8	IME PRÉNOMS	Vili		Gasparina					
9	DATUM I MJESTO ROĐENJA DATE ET LIEU DE NAISSANCE	Jo 14	Mo 08	An 1928	Jo 05	Mo 07	An 1928	Majdorf, Ukrajina	Sv. Martin
10	PREZIME NAKON ZAKLJUČENJA BRAKA NOM APRÈS LE MARIAGE	Ekštajen		Ekštajen					
11	OSTALI PODACI IZ IZVORNOG DOKUMENTA AUTRES ÉNONCIATIONS DE L'ACTE								

Slika 4 - Poročni izpisek Vilija Ekštajna, rojenega v Majdorfu v Ukrajini

Sachsenhausen je bilo delovno koncentracijsko taborišče, nekaj kilometrov severno od Berlina, v katerem se Vili sicer ni mogel roditi, saj je nastalo šele po njegovem rojstvu (1936). Možno pa bi bilo, da je bil tam zaprt in da se je tam priučil poklica avtomobilskega električarja. Za tiste čase je to bil zelo redek poklic, v Sachsenhausnu pa so izdelovali letala in izdelke za znano podjetje z belo tehniko AEG. V taborišču so bili zaprti tudi otroci, nad katerimi so nacistični zdravniki delali medicinske poskuse.

V nobeni pokrajini v Nemčiji pa ni nobenega kraja, ki bi bil kakorkoli podoben imenu »Novi fort.«

Fort v nemščini pomeni utrdbo, grad. Mogoče pa je to ime izbral hudomušno, kot nekakšen izmišljeni Novi grad. Viljan je namreč imel smisel za humor. Na to hipotezo nas napeljuje nedvomna besedna igra pri imenu rojstnega kraja na poročnem listu, ki ni v Nemčiji, ampak v Ukrajini. Majdorf. Čeprav na vzhodu današnje Ukrajine obstaja toponim Maydorf, pa je to le ledinsko ime sredi njiv. Možno pa bi bilo, da je bilo ime izmišljeno: Maidorf bi v prevodu pomenila Moja vas.

... ali kar Slovenija?

V času poroke Vilija Ekštajena in Gasparine Butarić je bila Nemčija nepriljubljena. V komunistični Jugoslaviji so

I. OPŠTI PODACI

2) Lični opis

a) Stas: *srednji*

b) Kosa: *smeđa.*

c) Lice: *okruglo.*

d) Oči: *plava.*

e) Nos: *pravilan.*

f) Usta: *pravilna.*

g) Osobeni znaci *netra.*

3. Krvna grupa

Potpis lekara

4. Prezime očevo ime i ime:

Ekštanić / Federik / Viljan

Ekštanić Viljan

5. Svojeručni podpis

Slika 5 - Vojaška knjižica Viljana Ekštanića

se v prvih povojnih letih želeli znebiti vseh Nemcev in to s prisilno izselitvijo več deset tisoč pripadnikov nemške manjšine tudi dosegli. Oblast je antisemitizem uradno obsojala, kljub temu pa mnogi novi oblastniki nad Židi niso bili navdušeni. V času pred informbirojem (1948) je bila Sovjetska zveza in vse, kar je bilo ruskega, zelo priljubljeno. Zato bi bilo povsem možno, da je Viljan skušal zakriti nemško poreklo in ga nadomestil z izmišljenim imenom iz bratske socialistične Ukrajine.

Leta 1950, dve leti po političnem razdoru med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, pa je Viljan zato v vojaški knjižici lahko navedel kot kraj rojstva Nemčijo. V knjižici je kraj »Novi Fort, srez Brežica, NRS«. Fort v nemščini pomeni utrdbo ali grad. Možna razlaga bi bila: Novi Grad v srezu Brežice. Srez je nedvomno izraz za sodni okraj. NRS pa je leta 1950 bila srbska kratica za Narodno Republiko Slovenijo (v slovenščini LRS ali Ljudska Republika Slovenija).

Slovenske oblasti, ki so odločale o podelitvi državljanstva Viljanu Ekštaniću, so verjetno kratico NRS površno prepoznale kot srbsko kratico za Zvezno republiko Nemčijo, ki se glasi SRN. Za končni dokaz bi bilo treba natančno pregledati vse matične knjige med leti 1910 in 1935 v Radečah, kamor spada zaselek Novi Grad.

Obrnili smo se na dr. Mitjo Ferenc, ki je natančno proučeval zgodovino kočevskih Nemcev. A na ta priimek pri svojem delu ni naletel. Ferenc je pogledal tudi v knjigo nemškega konzulata v Ljubljani iz leta 1943 z imenikom Nemcev, preseljenih po italijansko-nemškem sporazumu s Kočevskega v Zasavje, na novo južno mejo Nemčije, a tega priimka noter ni našel. Enak odgovor smo dobili tudi iz Posavskega muzeja v Brežicah. S tem priimkom se nista srečala niti zgodovinar mag. Renato Podbersič, ki zelo dobro pozna zgodovino Židov na Slovenskem, niti antropolog in zgodovinar dr. Klemen Boeta Jelinčič, avtor knjige Kratka zgodovina Judov.

Judovski arhivi

Obrnili smo se še na judovske arhive in arhive holokavsta. V popisu Judov Dravske banovine (objavljen na portalu Sistory) med 5500 imeni ni nobenega Ecksteina ali Ekštajna. Tudi na seznamu žrtev druge svetovne vojne v Sloveniji na istem portalu (zaenkrat je v seznamu polovica vseh žrtev, 48.000) tega priimka ne najdemo.

Pregledali smo še nekaj spletnih arhivov žrtev holokavsta (www.yadvashem.org, www.bundesarchiv.de/gedenkbuch, www.yewishgen.org), našli precej Ecksteinov, tudi Friederichov, a nobenega, ki bi bil pravi. Obrnili smo se na jeruzalemski svetovni center za raziskovanje holokavsta Yad Vashem. Za nas so pregledali nekaj podatkovnih baz, a našega Friedericha Ecksteina niso našli.

V prihodnosti bi se to utegnilo spremeniti. Na internetu je vsak dan več rodoslovnih podatkov. Ker imamo

približna imena celotne družine in okvirna leta življenja, imamo upanje, da bomo sčasoma našli pogrešano družino Viljana Ekstaniča. Priporočamo in se vnaprej zahvaljujemo tudi za kako informacijo na to temo s strani slovenskih rodoslovcev (tino.mamic@gmail.com).

Kako je Američanka iz “Rodika v Avstriji” našla svoje sorodnike

Lea Kalc Furlanič

V Rodiku se je nedavno zgodilo nenavadno srečanje. Američanka, vnukinja Rodičanke, ki je v ZDA odpotovala pred dobrim stoletjem, je prišla iskat morebitne neznane sorodnike. Ker ni imela skoraj nobenega podatka, si ni obetala veliko. A je sorodnike našla.

Američanka Lois Ryan (70) iz Lemonta pri Chicagu je prišla v Slovenijo s turistično agencijo, a tudi skrito željo, da bi poiskala svoje prednike.

Skopi podatki

S seboj je imela le dokument iz arhiva v New Yorku, kako je njena babica Mary Race pripotovala v Novi svet s tremi brati septembra 1909. Kot rojstni kraj je naveden kraj “Rodik, Avstrija”, letnica rojstva pa le približna.

Podatkov je bilo na prvi pogled premalo, da bi lahko našla svoje prednike, a Lojzka, kot jo je babica klicala, je vseeno poskusila. In uspela. S pomočjo Slovenskega rodoslovnega društva (SRD) in ameriško-slovenskega rodoslovnega društva iz Clevelanda SGSI je dobila osnovne podatke o Sloveniji in iskanju prednikov. Ko je prišla v Ljubljano, so ji povedali za primorskega profesorja zgodovine, ki izdeluje družinska drevesa, Tina Mamića.

Katera Marija Race je prava?

Nekega jutra so se dobili v Ljubljani in nekdanji novinar PN je Lois in njenega soproga Jima Ryana peljal v Rodik. V arhivu župnijskega urada jih je sprejel rodiški župnik Iztok Mozetič in jim odprl debelo krstno knjigo. A takrat so se težave šele začele. Leta 1887 so bile namreč v vasi rojene kar tri Marije Race. Katera je prava?

Župnik Mozetič se je spomnil na vaščana, ki veliko ve o preteklosti vasi. Spomnil se je, da je v 60. letih po vojni vas obiskala Marija Race Friščeva iz Amerike. Za večtedenski obisk je vedela tudi vnukinja Lois Ryan. Torej je prava Marija v krstni knjigi tista, ki je rojena pri Friščevih. Pravega dokaza sicer ni, a težko bi bilo verjetni, da je iz ZDA na obisk v rojstni Rodik v istem obdobju prišla še kaka druga Marija Race.

Edina težava je še bila, da so ameriški vstopni dokumenti navajali Marijine brate, ki so bili iz druge hiše. “Marija je bila sama in v ZDA ni imela nikogar. Zato je potovala s svojimi sorodniki. Ob prihodu v New York je napisala, da potuje z bratom, čeprav je to bil njen bratranec, saj bi sicer težje dobila vstopne dokumente,” pojasnjuje rodoslovec Mamić.

Kako prav pridejo knjige

Mamić se je potem zakopal v knjige in hitro našel Marijine in Lojzkine prednike. S seboj je prinesel tudi knjigo. “Imeli smo izjemno srečo, da je Jasna Majda Peršolja pred štirimi leti izdala odlično knjigo Rodiški rodovi. V njej je popisala zgodovino vseh družin v vasi in dodala veliko družinskega ustnega izročila. Le redki kraji v državi, posebej pa na Primorskem, se lahko pohvalijo s takim delom,” je za PN povedal Mamić.

Američana je nato peljal na pokopališče, kjer so našli družinski grob prednikov Lois Ryan, pa tudi nekaj podatkov s starih nagrobnikov, vzidanih v pokopališki zid. Predlagal je, da gredo do hiše Friščevih. Ameriška zakonca sta bila malce zadržana, ker nista želela biti vsiljivca. A vrata pri Friščevih so se odprla na stežaj.

In še potrditev: stara fotografija

Danes je kmetija, kjer se je rodila Marija Race, povsem obnovljena in preurejena v turistično. Lastnika Iztoka Raceta ni bilo doma. A njegova hči je navdušeno sprejela novo sorodnico, ji razkazala kmetijo in hitro sklicala druge sorodnike. Čez nekaj ur so se zbrali, dva Lojzkina druga bratranca in njuni otroci. Tudi nekaj solz se je utrnilo. Na dan so prišli novi spomini na obisk Marije iz Amerike.

Slednjič so našli veliko fotografijo "tete iz Amerike", na kateri je Lois prepoznala svojo babico. Krog je bil sklenjen. Izmenjali so si naslove in Lois je obljubila, da se čim prej vrne, mogoče kar s svojimi otroci in vnuki.

Čez lužo se je vrnila navdušena. "Ne vem, kako bi se zahvalila za ta čudovit dogodek. Občutki so me povsem prevzeli. Komaj čakam, da se vrnem v Rodik in sorodnike bolje spoznam," je pisala po elektronski pošti dan po vrnitvi v Lemont. Zelo si tudi želi, da bi za objavo pripravili dragocen dnevnik Friščevega Pepota (bratranca Lojzkinega očeta) iz časa druge svetovne vojne, ki ga skrbno hranijo njegovi potomci. A to bo že nova zgodba.

Članek je bil objavljen v primorskem dnevniku *Primorske novice* 24. oktobra 2013

Rodoslovne raziskave s pomočjo svetovnega spleta – 2. del

Robert Fonda

Pred tremi leti se je g. Edi Gobec (Ed Gobetz) obrnil na Petra Hawlina in SRD za pomoč pri iskanju družinskih korenin nekdanje slavne igralkе baseballa Dorothy Kamenshek (1925-2010).

Uvodno pismo g. Edija Gobca:

From: gobedslo [mailto:gobedslo@aol.com]

Sent: Saturday, June 12, 2010 5:59 PM

To: ottolou@gulftel.com; John.Vidmar@synovate.com; bonitabser@ameritech.net

Cc: peter.hawlina@siol.net; BreLonc@aol.com; drawrite@sbcglobal.net

Subject: In search for Kamenshek's roots

Dear Friends:

I keep receiving various emails which report on the number of Kamensheks (Kamenseks) listed in Slovenian telephone directories, but open up with, or contain, the statement: »Edi cannot find her. But he will keep looking.« From the context it is not clear where I am unable to find her or where I will keep looking. So let me explain.

First of all, we have several Kamensheks in our archives and I have also known quite a few of them in Slovenia. I am strongly inclined to think that Dorothy Kamenshek, too, is of Slovenian descent. A partial copy of my letter to our friend of many years, Mary Lou, is reproduced below; there I stated, »Of course, I hope Kamenshek is Slovenian, but if we want to be trusted, we must verify this with certainty.« I further pointed out that names are a very good

guide to start research, yet they are often not reliable for identifying one's nationality or ethnic descent.« Indeed, inclusion in telephone directories can be encouraging, but in itself it proves nothing. Those who have ever done serious research know that they can find numerous Novaks, Tomazics, Fabjans, Korens, etc., in Slovenian telephone books, but many of them are also listed in Slovakia, Poland, Ukraine and elsewhere. In my letter to Mary Lou I gave the example of Koren. We researched numerous Korens who had such an obvious, unmistakable (!) Slovenian surname, but to my surprise I have discovered that there were many Korens of Norwegian descent. Had I included them in our publications among Slovenians, we would be forever discredited.

This is why in the case of Kamenshek, too, my policy was to verify her Slovenian roots. We have a rich folder of data on this famous baseball star Dorothy Kamenshek, yet no mention of her ethnic background. We needed some verification and I have finally succeeded in locating her closest friend. (Allegedly, she has no living relatives in America.) I was, of course, very disappointed when she told me that Dorothy was of Romanian origin. I repeated, »Are you sure her ancestors were Romanian?« And her answer was, »This is what she told me.« It is possible that her friend is wrong – I hope she is! Perhaps Dorothy's mother was, indeed, Romanian, while her father was Slovenian. It would also be possible that Dorothy herself (especially since her mother died when Dorothy was still a child) did not have the correct information. (I researched many Slovenians who were unaware of their true ethnicity and we have then discovered it together.) This is why I wrote to Mary Lu that I will keep looking. I will do so, yet busy as I am, I would be delighted if someone else, too, would try to reliably identify Dorothy's ancestry. We can't count too much on telephone listings, but our genealogists could demonstrate their skills by an expert search for Dorothy's roots. If they discover them before I do, I will gladly give them full credit in any publication where I may, God willing, include her. For the vast majority which may not know it, American Slovenians (unlike a number of other groups) were included in an American encyclopedia of sports where I listed also many of their American and world records, as well as brilliant Olympic achievements. This was possible, of course, only because we kept looking.

For genealogists who may wish to search for Dorothy Kamenshek's roots, here is the most essential information: Date of Birth: December 21, 1925; Place of Birth: Norwood (near Cincinnati), Ohio.

Ed Gobetz

Priimek Kamenšek je dajal slutiti, da bi predniki Dorothy lahko izvirali iz Slovenije. Peter se je obrnil name, če bi lahko k raziskavi kaj prispeval, in med g. Gobcem, Petrom

in mano je nastala zanimiva korespondenca. Naš cilj je bil torej odkriti izvor staršev Dorothy Kamenshek. Takrat, pred dvema letoma, nam ni uspelo priti povsem do konca, tokrat pa mi je uspelo raziskavo pripeljati do konca.

Potek raziskave

1. Ker je bila Dorothy rojena pred letom 1930, bi podatke o njej lahko našli v popisu prebivalstva iz tega leta. Torej prvi vir je bil »US Census 1930«. Prijavil sem se v trenutno največjo javno spletno zbirko osebnih podatkov Američanov »Ancestry.com« in opravil poizvedbo (Search) o Dorothy (Dorothy) Kamenshek.

Preview

Name: Dorothy Kamenshek
Age: 4
Gender: Female
Birth Year: abt 1926
Birthplace: Ohio
Race: White
Home in 1930: Cincinnati, Hamilton, Ohio
[View Map](#)
Marital Status: Single
Relation to Head of House: Daughter
Father's Name: Nick Kamenshek
Father's Birthplace: Austria
Mother's Name: Johanna Kamenshek
Mother's Birthplace: Austria

Household Members:

Name	Age
Nick Kamenshek	34
Johanna Kamenshek	31
Dorothy Kamenshek	4

Take a look at the picture to see even more.
[See more](#)

Slika 1 - Predogled v viru US Census 1930

Že predogled je ponudil dovolj natančne podatke o njenih starših. Družino so sestavljali: oče Nick (star 34 let), mati Johanna (stara 31 let) in hči Dorothy (stara 4 leta). Družina je živela v kraju Cincinnati, Hamilton, OHIO. V rubriki kraj rojstva je bilo tako za očeta, kot mater zapisano: Austria.

2. Na osnovi teh podatkov je g. Edi Gobec naročil izpis poroke »Marriage Record« za Nikolaja in Ivano Kamenshek. Izvedel je naslednje: »Iz dokumenta sledi, da je bil Nikolaj rojen 21. oktobra 1893 na Madžarskem kot sin Antona Kamenška /Kamenshek/ in Marije Massay. Johanna pa je bila rojena 1. maja 1898 kot hči Mat. Bandenburga in Anne Kallman. Poročena sta bila v 20. junija 1924 v Ohio v Ameriki.«

Iz podatka je opaziti neujemanje v oceni starosti Nikolaja Kamenška. Po Census 1930 bi bil ta rojen leta 1895, po poročnem dokumentu pa leta 1893. Neskladje podatkov, še posebej ko gre za letnice, je pri spletnih rodoslovnih zbirkah običajen pojav, saj gre pogosto za okvirne ocene.

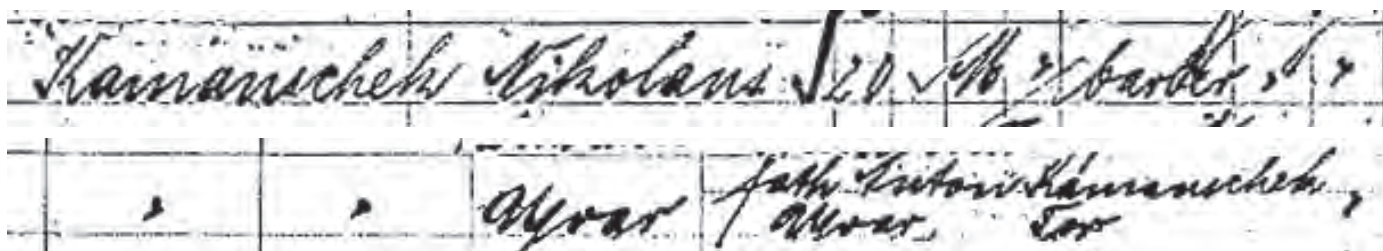
3. Družina Nika Kamenška je v letu 1930 štela le tri člane in podatki zanjo so v tem času zelo skopi, zato si je potrebno zabeležiti vsako podrobnost, saj nam lahko ta pride prav v poznejši fazi raziskovanja. Podroben ogled vira »US Census 1930« namreč odkrije še marsikaj. Tako izvemo tudi, da sta bila Nick in Johanna ob poroki stara 28, oziroma 25 let, in tudi, da je bil njun domači pogovorni jezik (»Language spoken in home before coming to the United States«) nemščina (»German«). Naslednji zanimiv podatek je leto njunega prihoda v ZDA: Nick (1913) in Johanna (1922). In če zabeležimo še naslednje: Nick je bil leta 1930 po poklicu brivec in je bil zaposlen v brivskem salonu.

4. Lahko kaj več izvemo iz seznama potnikov v Ameriko. Če Ancestry odpove (tam mi Nick-a ni uspelo najti), lahko uporabimo drug odličen vir podatkov (oba vira nimata prikazanih nujno istih dokumentov, zato je priporočljivo izkoristiti obe možnosti, če sta dani), seznam potnikov prispelih v pristanišče New York »Ellis Island/Port of New York Records«.

Po drugem viru vidimo, da je leta 1913 na Ellis Island prispel Nikolaus Kamanshek, star 20 let iz kraja Ayvar(?). Poleg tega lahko v zapisu preberemo tudi, da je Nikolaj po

36	Kamenshek Nick	Head		\$8000	no	M	W	34	M	28
	Johanna	wife			v	F	W	31	M	25
	Dorothy	daughter			v	F	W	4	S	
	Austria	German	13	16	v	1913	Barber	Barber Shop	8096	
	Austria	German	13	16	v	1922	none			
	Austria		59	16	o		none			

Slika 2 - Podroben ogled vira Kamenshek Nick

Slika 3 - Drugi vir, seznam prispelih potnikov v pristanišče New York

poklicu brivec, njegov najbližji sorodnik doma pa je oče, Anton Kamanschek.

Njegova kasnejša žena Johanna Bandenburg je prišla v ZDA v resnici 13. marca 1921 (in ne 1922), stara 22 let, kar je razvidno iz zbirke »New York Passenger Lists, 1820-1957 Record«. Iz drugega vira »Ellis Island/Port of New York Records« pa je razvidno tudi, da je bila Johanna, prav tako kot Nick, rojena v Romuniji, a v kraju Ciakova (pravilno Ciacova).

5. V naslednjem viru dobimo posredno informacijo o Nickovi smrti. Na krajevem imeniku Cincinnati-ja »U.S. City Directories, 1821-1989 (Beta) Record« iz leta 1933-4 in 1935 je videti vpisa, da je bil Nicholas leta 1933-4 brivec, leta 1935 pa je bila njegova žena Johanna že vdova (»Johanna Wid. Nicholas«). Nick je torej umrl najverjetneje leta 1934. V obeh zapisih se poleg pojavlja tudi Bernard Kamenshek. Nazadnje je bila Johanna, mati Dorothy, v imeniku mesta Cincinnati omenjena leta 1936, kar kaže na to, da je po letu 1936 najverjetneje spremenila priimek, se torej znova poročila.

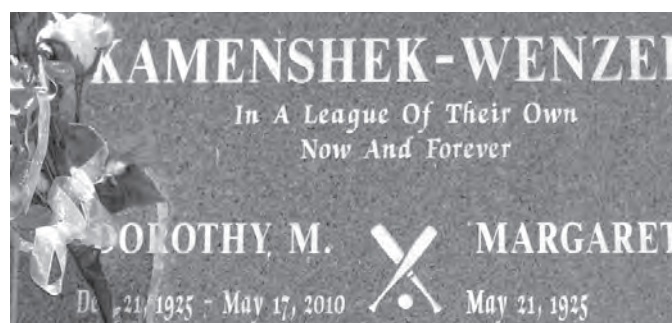
Ko sem iskal kje sta po smrti moža oziroma očeta Nicka živeli Johanna in Dorothy, sem prišel po naključju do dveh drugih spletnih virov: fotografije nagrobnika Dorothy iz vira »Find A Grave« in osmrtnice Edwarda Wenzell, ki sta zadevo še bolj zapletla. Vira namreč z veliko gotovostjo sporočata, da je Johanna po smrti moža hči Dorothy oddala v posvojitev družini Wenzell. Videti je, da se je Dorothy ravno v tej družini navdušila za baseball, ki ga je igrala skupaj s hčerjo iz te družine Margareth Wenzell (napis njenih imen na skupnem nagrobniku).

Zgolj zaradi popolnitve podatkov naj navedem še vir »California Death Index, 1940-1997«, iz katerega je razvidno, da se je Johanna, mati Dorothy, rodila 1. maja 1898, umrla pa 13. septembra 1983 v Orange (CA), kot Johanna K. Wiener.

6. Še vedno nismo našli dejanskega kraja rojstva Nicka Kamenška, z izjemo zapisa Ayvar(?), ki pa zaradi slabe čitljivosti zapisa ni nujno pravilen, izčrpali pa smo tudi vire v katerih se je pojavljalo njegovo ime. Raziskovanje

Slika 4 - Tretji vir, krajevni imenik Cincinnati-ja

Slika 5 - Nagrobnik Dorothy Kamenshek

From: "home" <richboyd@speednetllc.com>
Subject: Edward A. Wenzell
Date: Sun, 16 Feb 2003 18:34:31 -0500

02/16/03

Wenzell, Edward A., Saginaw, Michigan. Passed away Friday, February 14, 2003 at Covenant-Harrison. Age 85 years. Edward Add Wenzell was born December 30, 1917 in Detroit, the son of the late Edward and Marge Wenzell. He married Dorothy M. Burlingame; she survives him. He was a member of the American Legion Post #439. Surviving besides his wife are two son, Robert (Karen) Wenzell, Saginaw, MI; Craig Wenzell-Stephens, Detroit, MI; five grandchildren, Jeff (Melissa), Matt (Katie), Brad, Chris, and Joan (Casey); six great-grandchildren, Abbye, Madeline, Alexis, Phillip, Aaron, and Nathan; two sisters, Margaret Wenzell and Dorothy Kamenshek; and a beloved aunt, Fay Ewen. Edward was predeceased by a son, Edward Alan Wenzell; a brother, William Wenzell; and a sister, Mary May Graham. Memorial service will take place 3:00 p.m. Wednesday, February 19, 2003 at the American Legion Post #439, 5190 Weiss St. Those planning an expression of sympathy may wish to consider the American Legion Post #439. Arrangements by the W.L. Case & Co. Funeral Chapel, 4480 Mackinaw Rd. Saginaw. Saginaw News

Slika 6 - Osmrtnica Edwarda Wenzell

California Death Records

9,366,786 records from 1940 thru 1997

Last Name	First Name	Middle	Birth Date	Mother Maiden	Father Last	Sex	Birth Place	Death Place	Residence	Death Date	SSN	Age	Post-ems	Order Record
WIENER	JOHANNA	K	05/01/1898		BANDENBURG	F	REST (OTHER)	ORANGE		09/13/1983	271-16-1924	85 yrs	Add	

Slika 7 - California Death Index, 1940-1997

nadaljujmo tako, da poskusimo v ZDA poiskati morebitne Nickove sorodnike. V istem kraju kot Nick (Cincinnati, Hamilton, OHIO), je živel tudi Bernard Kamenshek. Lahko kaj več izvemo o njemu?

Bernard je imel precej večjo družino kot Nick. Po »US Census 1930« sta Bernard (38 let) in njegova žena Euphemia (37) imela 6 otrok: Marie (15), Josephine (13), Agnes (11), Martha (8), Irma (6) in Robert (0). Ob poroki sta bila Bernard in Euphemia stara 23, oziroma 22 let. Bernard je v ZDA prišel leta 1907 in v rubriki kraj rojstva, je za njega zapisano: Romania. Bernard je bil leta 1930 po poklicu prodajalec pohištva. O Bernardu pa lahko, za razliko od Nicka, odkrijemo še mnogo več zapisov, zato kar nadaljujmo.

Bernard je omenjen tudi v popisu iz leta 1920. V »US Census 1920« je zabeleženo, da je bil rojen v Avstro-Ogrski (»Austria Hungary«) in njegov materin jezik je bil nemščina. Tudi v letu 1920 je bil po poklicu prodajalec pohištva.

Prvič je Bernard omenjen že v popisu iz leta 1910. V »US Census 1910« je zabeleženo, da je star 18 let, samski in, da je v ZDA prispel leta 1907. Kot njegov kraj rojstva je omenjena Nemčija (»Germany«). In kar je še posebej zanimivo, leta 1910 je bil Bernard po poklicu brivec, tako kot Nick.

Primerjava do sedaj odkritih podatkov daje slutiti, da sta Nick in Bernard gotovo bližnja sorodnika, morda celo brata.

Slika 8 - Registracijski kartonček Bernarda Kamenška

7. Registracijski kartonček o Bernardu Kamenšku iz časa 1. svetovne vojne »World War I Draft Registration Cards, 1917-1918«, ki je sicer zelo slabo berljiv, nam odkrije naslednje: »Bernard Kamenshek; star 26 let; rojen 14. junija 1891 v Torontal, Avstrija; stanuje v kraju Reading, Ohio; je lastnik trgovine (Store Keeper); poročen in ima otroke, ...«.

Ob vpisu v registracijski kartonček iz časa 2. svetovne vojne »U.S. World War II Draft Registration Cards, 1942« je Bernard kot svoj rojstni kraj navedel: »Uiwar, Roumania«.

Zapisa kraja Ayvar pri Niku in Ujwar pri Bernardu zvenita zelo podobno. S pomočjo »Google Map« mi je uspelo ugotoviti, da gre v obeh primerih dejansko za kraj Újvár, v današnji Romuniji. Bernardov kraj rojstva Torontal, omenjen v viru prej, pa je pravzaprav ime pokrajine, ki ji danes pravimo Banat, in se razteza na ozemlju današnje Srbije, Madžarske in Romunije.

8. Da sta bila Nick in Bernard resnično brata dokončno potrdi naslednji zapis o prihodu Bernarda v ZDA leta 1907, saj je v njem možno prebrati, da je tudi Bernardov oče Anton, doma iz kraja Újvár: »KAMENSCHKEK Bernard - Age: 16 - From: Ujwar - DtAr: Friday, 11 Oct 1907 - To: Cincinnati, OH - Via: Bre/Bal - Ship: Hannover - Note: Born in Ujwar; Father: Anton Kamenschek, lives in Ujwar«.

Po viru »Emigration from Banat in the National Archives Ship Records, by David Dreyer« so iz kraja Újvár tudi naslednji Kamenški, gotovo tudi bližnji sorodniki Nicka in Bernarda: Anna (r. ~1889), Mihaly (r. ~1882) in njun brat Jacob, ki je očitno prispel v ZDA prvi.

- KAMENESEK Anna -[K552]- Age: 17 -From: Ujwar; DtAr: Monday, 14 May 1906 - To: Cincinnati, OH -Via: Fiu/NY -Ship: Slavonia, - Note: Going to join her brother, Jacob Kamencsk.

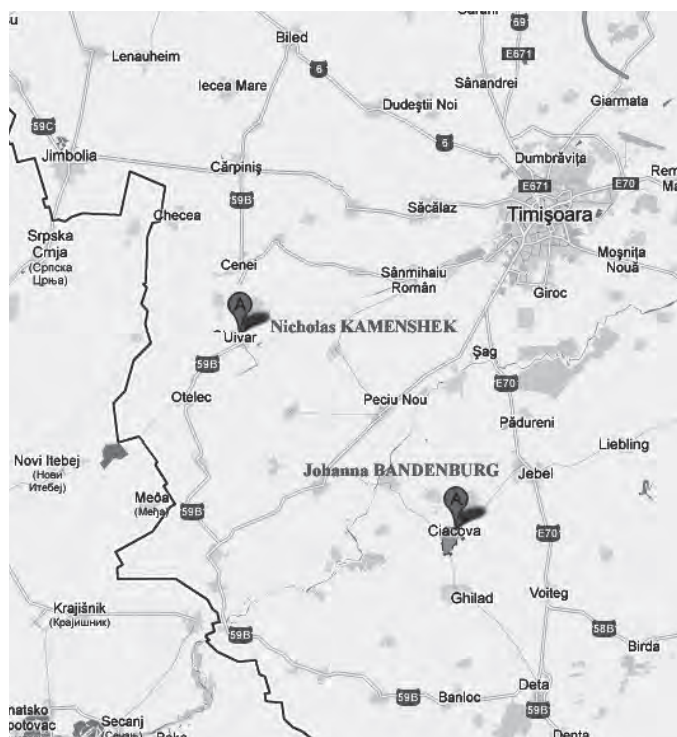
- KAMENSCHKEK Michael -[K552]- Age: 24; DtAr: Thursday, 27 Sep 1906 - To: Cincinnati, OH -Via: Bre/Bal -Ship: Frankfurt - Note: Born in Ujwar. Going to join brother, Jacob Kamenschek; oziroma, po viru »Baltimore, Passenger Lists, 1820-1948 and 1954-1957«: KAMENSCHKEK Mihaly, star 24 let; po poklicu kmet (Farm Laborer); rojen v Torontal, Hungary.

Slika 9 - Dorothy Kamenshek

Zaključek

Raziskava je nedvoumno pokazala, da predniki Dorothy Kamenshek izvirajo iz Romunije. Njen oče Nikolaj (1893-1934), sin Antona Kamenška in Marije r. Masay, je bil rojen v kraju Újvár v današnji Romuniji. Romunskega porekla je bila tudi njena mati Johanna (1898-1983), hči Mateja Bandenburga in Ane Kalman, ki je bila rojena v kraju Ciacova, prav tako v Romuniji. Kraja sta si geografsko

Slika 10 - Na zemljevidu prikazani mesti Újvár in Ciacova

Administrative counties in Backa, Banat and Syrmia in 1881-1882:

Slika 11 - Zemljevid

relativno blizu, oba pa se nahajata v bližini večjega romunskega mesta Temišvar. Tudi priimka njunih mater Masay in Kalman, sta v Romuniji dokaj dobro zastopana.

V ZDA je živel več Nikolajevih bližnjih sorodnikov, med njimi vsaj: brat Bernard, ter brata in sestra: Jakob, Mihael in Ana. Ker Dorothy ni imela svoje družine so bili njeni najbližji sorodniki potomci teh oseb.

Torontál, Hungary - http://en.wikipedia.org/wiki/Toront%C3%A1l_County

Torontál county was located in the Banat region. It shared borders with the Kingdom of Serbia and the Hungarian counties Syrmia, Bács-Bodrog, Csongrád, Csanád, Arad and Temes (the first county was part of Croatia-Slavonia). The river Danube formed its southern border, the river Tisza its western border, and the river Maros its northern border. Its area was 10,042 km² around 1910.

Újvár - <http://www.gomapper.com/travel/where-is/ujvar-located.html>

Újvár is a place with a very small population in the state/region of Timis, Romania which is located in the continent/region of Europe. Cities, towns and places near Újvár include Neuburg an der Bega, Uivar, Magyarszentmarton and Sinmartinul Maghiar. The closest major cities include Timisoara, Belgrade, Oradea and Debrecen.

Uporabljeni viri

Google:

- »Google Search«, »Google Map« ancestry.com: www.ancestry.com
- »New York Passenger Lists, 1820-1957 Record«
- »Baltimore, Passenger Lists, 1820-1948 and 1954-1957«
- »US Census 1910«, »US Census 1920«, »US Census 1930«
- »U.S. World War I Draft Registration Cards, 1917-1918«
- »U.S. City Directories, 1821-1989 (Beta) Record«
- »U.S. World War II Draft Registration Cards, 1942«
- »California Death Index, 1940-1997«

Ellis Island/Port of New York Records: <http://www.ellisland.org>

Emigration from Banat in the National Archives Ship Records: <http://freepages.genealogy.rootsweb.ancestry.com/~banatdata/DDB/BySurname/surnameindex.htm>

Find A Grave: <http://www.findagrave.com/>

Referenčno gradivo za rodoslovce

Peter Hawlina

Ker smo se pri svojem delu povsem prepustili računalniku, programom, pripomočkom in datotekam, ne bom omenjal rokopisnih in na druge načine popisanih objav, saj so skoraj povsem nadomeščene v digitalni obliki in vse več spletno dosegljive. Veliko izvirnega gradiva na digitaliziranje še čaka. Morda vsega ne bomo nikdar pregledovali na svojih zaslonih in po želji natisnili.

Življenje se seli na splet. Na splet se seli tudi preteklost. Arhivsko gradivo bo prej ali slej skorajda v celoti dostopno na spletu. Zato bo kažipot po spletnih referenčnih pripomočkih za rodoslovce kmalu odveč. Saj bo vsakdo lahko sam prikrmaril do iskane objave.

Med aktualnimi spletnimi objavami je tudi za rodoslovca na prvem mestu telefonski imenik Slovenije (<http://www.itis.si/>) in tudi imeniki vseh drugih držav. Ne bom razlagal osnovnega namena teh imenikov. Naštel bom nekaj tistih, ki (meni) pomagajo pri rodoslovnem delu. Če imamo kupljeno in na svojem računalniku delujočo verzijo, nam ta nudi še veliko več kot spletna. Ti imeniki nam najprej pokažejo prisotnost ali odsotnost nekega priimka. Če je priimek prisoten, si lahko prisotnost ali ozemeljsko razporejenost iskanega priimka ogledamo na zemljevidu. Ta možnost je lahko zelo uporabna. Samo en primer: Imamo podatek, da je Bergant živel v Planini. Planin je vsaj ducat.

Bomo poskušali podatke o tej družini iskati po vrsti v vseh arhivih za vse Planine? Lahko. Vendar zelo zamudno in drago. Kaj ne bi najprej poskusili s sklepanjem, da je morda prava tista Planina, kjer je priimek še danes prisoten? Telefonski imenik nam v hipu najde družino Bergant v Planini pod Golico.

To je samo en primer uporabe. Ravno tako koristen je za iskanje krajev na zemljevidu, pa tudi ulic. Med atributi se začenjajo pojavljati celo internetni naslovi in naslovi spletnih strani.

Če se ne bi uveljavil zakon o varovanju osebnih podatkov, bi bilo javnih referenčnih datotek še neprimerno več.

Prisotnost priimka lahko iščemo tudi v bazi Statističnega urada (<http://www.stat.si/>).

Vse hitreje narašča število uporabnikov spletnih socialnih omrežij. Med temi je najbolj popularen Facebook (www.facebook.com). Ta je dodatno uporaben zato, ker z iskano osebo zlahka vzpostavimo stik.

Nekoliko drugačne rezultate bomo za iskani priimek dobili, če bomo za pomoč uporabili brskalnik tipa Google (www.google.si) s podrejenimi zbirkami kot npr. pregled nad knjižnimi izdajami (books.google.com).

Priimke lahko iščemo tudi med umrlimi na spletnih objavah pokopališč. Za Ljubljano (<http://grobovi.zale.si>) imamo na spletu navedbo pokopališča in lokacijo groba. Tej evidenci pokopališč počasi sledijo še drugi, npr. Grosuplje (<http://www.pokopalisca.si/grosuplje/mestno-pokopalisce-resje-grosuplje>).

Navedel sem le nekaj javnih objav, ki niso namenjene, a lahko koristijo tudi rodoslovcem. Možnosti teh javnih objav so tako raznovrstne, objave pa tako številne in bogate, da jih nisem sposoben niti smiselno urediti. Naj zato te javne spletne baze zaključim s slovensko digitalno bibliografijo (<http://www.cobiss.si/>) in biblioteko (<http://www.dlib.si/>).

S tem še nismo načeli tudi za nas, slovenske rodoslovce, uporabnih svetovnih referenčnih datotek. Med njimi zaslužijo posebno pozornost spiski priseljencev in med temi zlasti ameriški priseljski center na otoku Ellis (<http://www.ellisland.org/>) pred pristaniščem v New Yorku.

Rodoslovno najbogatejše so vsekakor ameriške spletne zbirke. Sledijo jim evropske. Tudi teh zlepa ne bomo razvrstili po različnih atributih. Samo za vzorec: www.ancestry.com, www.myheritage.com, www.familysearch.org, www.geneanet.org, www.genealogy.net

Če zapustimo te nepregledne in izredno bogate in uporabne galaksije, se podajmo na mnogo manjše področje, ki pa vseeno ne bo zlahka pregledno in primerno urejeno. Nastaja namreč neorganizirano, v uporabo ga včasih dajejo neimenovani avtorji.

Poskusimo zato s tistim, kar so ustvarili člani Slovenskega rodoslovnega društva. Že v prvih letih delovanja društva je nekaj kolegov združilo napore pri prepisovanju imenika članov Mohorjeve družbe. Imenik za leto 1900

je štel okrog 80.000 posameznikov, lahko bi rekli družin. Imenik članov na spletu (<http://www.hawlina.com/srd/1/Mohor1900.htm>) ima za rodoslovca nekaj podobnosti z današnjim telefonskim imenikom.

Ta imenik je prepisovala peščica kolegov. Ves čas našega delovanja pa nastaja še precej večji imenik. To je spisek oseb, katere so v svoje evidence vnesli člani društva in nekateri nečlani. Okrog 190 raziskovalcev, ki ima v svoji evidenci (jesen 2013) prek 1.125.000 oseb, je te ponudilo v primerjavo in uporabo kolegom v društvu in vsem drugim interesentom. Teh podatkov ne objavljamo na spletu, ker lastniki za to niso izrazili želje, niti niso dali izrecne privolitve. Namesto objave celotnega združenega rodovnika pa občasno objavimo abecedni indeks priimkov (<http://www.genealogy.si/srdindex/A01.html>) z osnovnimi parametri – imenom, datumom in krajem rojstva ter ime lastnika oz. dajalca. S tem je vsakomur omogočen stik z lastnikom in izmenjava podatkov. Indeksu po priikih je dodan še indeks poročenih parov (<http://www.genealogy.si/marriages/A01.html>).

Doslej smo omenjali zlasti gradivo, ki pomaga pri iskanju priimkov. Zelo pogosto nas zanima kraj, ki je povezan z rodoslovnim dogodkom. To zanimanje je največkrat povezano z določanjem župnije, ki je vodila matično evidenco ali včasih tudi civilne uprave. Kam je v nekem času civilno ali cerkveno pripadal določen kraj? Kako se danes imenuje? Kam spada po današnji ureditvi? Odgovore na taka vprašanja pogosto iščemo rodoslovci. Naše zanimanje se navadno prebuja za obdobja pred sto in več leti. Dve ali več generacij pred nami so prebivali v krajih, ki so imeli uradno imena v jeziku, ki ga je predpisala oblast. Zato so nam danes potrebni slovarji krajevnih imen. Šele s prevedenim imenom kraja bomo za nadaljevanje uporabili aktualno referenčno gradivo. Za tak namen je zelo pripravna referenčna datoteka (<http://www.genteam.at/>), ki jo je tudi za današnje slovensko področje pripravil ing. Felix Gundacker. Vzemimo, da iščemo pripadnost za kraj, ki se je nekoč zapisoval kot Küttendorf. Na omenjeni strani vtipkamo to ime in izvemo, da se kraju po naše reče Kitni vrh in spada v župnijo Zagradec. Izvemo še to, da je bila ta župnija ustanovljena leta 1788. Od tega leta dalje so za to župnijo razpoložljive knjige krstov, porok in smrti. Pred tem je bila pristojna župnija Krka. Za to župnijo pa so krsti od leta 1676, poroke od 1777 in za smrti od 1734 dalje. Podobno bomo za Wröst našli Brest, ki danes spada pod župnijo Tomišelj, pred letom 1787 pa pod Ig. Za Ig pa so knjige rojstev od leta 1627, porok od 1636 in smrti od 1656 dalje.

Če nas zanima, kje bi hranili morebitno civilno arhivsko gradivo, si spet lahko pomagamo s spletnimi referenčnimi objavami. Jaz se za ta namen poslužujem Krajevnega leksikona Dravske banovine (<http://www.sistory.si/publikacije/?menu=61>). Tam bomo zvedeli, da je Kitni vrh

spadal v občino Višnja gora in Brest v Ljubljano. Civilna in ozemeljska organiziranost se je spreminjala, se spreminja in se bo spreminjala. Če si pomagamo s seznamom naselij po upravnih enotah (<http://www.hawlina.com/srd/krajiSI.htm>), bomo za Kitni vrh na našli pripadnost upravni enoti Grosuplje, za Brest pa Ljubljano.

Doslej smo se zadrževali pri gradivu, ki nam pomaga iskati priimke in kraje. To še zdaleč ni vse, kar pri rodoslovnih raziskavah rabimo.

Naslednji najpogostejši pripomoček so informacije o razpoložljivem arhivskem gradivu. Omenili smo že Gundackerjev GenTeam (<http://www.genteam.at/>), kjer izvemo, katere matične knjige se hranijo za posamezno župnijo. Poleg matičnih knjig pa so za rodoslovca pomembni še drugi župnijski viri. To so zlasti popisi družin (status animarum) in oklici porok. Aktualni vodniki po posameznih arhivih občasno izidejo v knjižni obliki, ponekod tudi na CDju, najbolj aktualni pa so samo v čitalnici vsakega arhiva. Teh aktualnih vodnikov večina arhivov (še) ne objavlja na spletu. Zato je še vedno uporaben pripomoček Vodnik po župnijskih arhivih (<http://www.hawlina.com/teksti/vodnikpo-ZA.htm>) iz leta 1975.

Med spletno dosegljive referenčne pripomočke lahko uvrščamo tudi priročne slovarčke in tabele. Tak je slovar mesecev (<http://www.hawlina.com/teksti/slovarmesecev.htm>). Taka je primerjalna tabela latinice in gotice (<http://www.hawlina.com/teksti/Pisanagotica.pdf>).

Referenčnega gradiva je še veliko. Povezave na mnoge referenčne datoteke in pripomočke objavljajo aktivnejši rodoslovci. Tak je Robert Fonda s svojo lepo razčlenjeno zbirko povezav (<http://rfondablog.blogspot.com/>).

Posamezniki se lotevajo sistematične obdelave izbranega gradiva. Za ta namen uporabljajo različna orodja kot so MS Word, Excell in podobna. Namesto teh je za prepisovanje rodoslovnih virov najbolje uporabljati kar enega od mnogih programov za vodenje rodovnika. Pri nas je to program Brother's Keeper, lahko pa tudi vsak drug, ki podpira znake naše abecede. Prepisovanje poteka hitreje, podatki pa postanejo mnogo uporabnejši.

Mnogi posamezniki prepisujejo podatke iz izvirnega gradiva v tekstovni ali tabelarni obliki. Primeri takih prepisov so poroke za Kostel (<http://www.hawlina.com/teksti/Poroke-Kostel.htm>), poroke za Semič (http://www.hawlina.com/Reference/MARRIAGES_SEMIC.htm) in rojstva za Semič (http://www.hawlina.com/Reference/Semic-ROJSTVA_1855-1877.htm) in še mnogi drugi. Tak prepis so sicer zelo koristni, nimajo pa nikoli tiste splošnejše uporabnosti, katero omogočajo prepisi v računalniško rodoslovno datoteko. Pa tudi prepisovanje bi bilo opravljeno hitreje.

Prenos arhivskega gradiva na sodobne medije XL

Peter Hawlina

Ta tema se nam ponavlja v vsaki številki časopisa. Lahko bi rekli, da smo o tem povedali že prav vse in nadaljevanja niso potrebna. Kljub temu nadaljujemo, ker smo prepričani, da je varovanje in dostopnost arhivskega gradiva osnovni pogoj za rodoslovne raziskave.

Pod arhivsko gradivo v tem pogledu uvrščamo predvsem matične knjige kot daleč najbolj uporabno raziskovalno gradivo, ki ima poleg tega edino tudi zakonsko veljavo. Matične knjige so torej daleč na prvem mestu, ne zane-marjamo pa še vsega drugega, kar je bilo že tolikokrat naštetu in opisano.

Z razvojem tehnologij se pojem sodobnosti medija spreminja. V novejšem času so se najbolj množično uporabljale naprave za kopiranje in fotografiranje. To dvoje danes močno prevzema skeniranje. Digitalno kopiranje, fotografiranje in skeniranje nam original preoblikuje v digitalni zapis. Šele tega je mogoče računalniško obdelovati in spletno objavljati.

Spletno objavljen digitalni zapis je torej naslednja stopnja v pogledu sodobnosti. Vse tiste kopije in fotografski posnetki, ki so dostopni samo na arhivskih projektorjih so še daleč od sodobnosti. Toliko manjšo vrednost ima vse tisto, kar so na podoben način naredili posamezniki in to zadržali v svoji posesti.

Skenirano gradivo je delno mogoče obdelati tudi tako, da postane računalniško prepoznavno in ga je mogoče računalniško preiskovati po izbrani ključni besedi. S tem se izognemo zamudnemu pregledovanju in vizuelnemu iskanju določenega zapisa v digitalnem prikazu.

Zapis na digitalnem mediju je torej lahko samo podoba originalnega zapisa. Iskanje je vizuelno in zato lahko dokaj zamudno, tudi če je dostopno prek spleta.

Naslednja stopnja je delno indeksiran zapis, ki močno skrajša čas dostopa do iskanega dokumenta. Na ta način je urejen spisek ladijskih potnikov, ki so bili registrirani v priseljskem centru na otoku Ellis pred njujorškim pristaniščem. Strani iz registra so fotokopirane, osnovni parametri pa indeksirani. Z iskalnim argumentom, to je največkrat priimek z ali brez dodatnih atributov, dobimo spisek vseh tistih ki ustrezajo iskani kombinaciji. Nadaljujemo z vizuelnim pregledovanjem.

Tudi slovenski arhivi imajo vse več gradiva na mikrofilmih ali digitalnih zapisih. Zelo malo tega je indeksiranega. Za ilustracijo bi opisal zglaševalne pole v Zgodovinskem arhivu v Ljubljani. Te so fotokopirane in urejene po abecedi nosilne osebe v vsaki poli. To je največkrat družinski oče. Iskalec mora priti osebno v arhiv, izbrati ustrezno rolo, jo vstaviti v projektor in s previjanjem poiskati stran z iska-

nim atributom. Prenos vsebine iz mikrofilma na splet je zagotovo lažji, hitrejši in cenejši kot je bilo preslikovanje na mikrofilm. Če bi poskrbeli še za indeksiranje, bi iskalci v sekundah dobili sliko iskane strani na zaslonu svojega računalnika.

To je tretji, najsodobnejši način iskanja po določenem argumentu, kjer se takoj odpre prikaz z osvetljenim iskanim atributom.

Sodobni medij je torej spletna objava originalnega dokumenta, ki je vsak čas dostopna neposredno z vnosom iskalnega atributa.

Si lahko želimo še kaj več? Seveda.

Rodoslovcem bi najbolj ustrezalo, da bi dobili kar manjši ali obsežnejši rodovnik za iskano osebo. To je tisti prenos arhivskega gradiva, ki bi najbolj zadovoljeval rodoslovca.

Tudi to že imamo. To pa izdelujemo rodoslovci sami in s svojimi prispevki gradimo svetovno zbirko rodovnikov. Seveda samo tisti, ki rezultate svojih raziskav vstavljamo na svetovno primerljiv način v zbirke, katere gradimo na svojih računalnikih in jih občasno objavljamo na spletu na svoji spletni strani ali na strani ene ali mnogih svetovnih kumulativnih zbirk.

Ta postopek pa je za zdaj še v veliki meri 'ročen'. Svoj rodovnik izdelujemo z vtipkavanjem osnovnih parametrov, katere prepisujemo iz matičnih knjig. So nekateri, ki v arhivu prepisujejo na papir, vse več pa je tistih, ki prebrane zapise rojstev, porok in smrti vnašajo neposredno v svojo rodoslovno datoteko. Je potrebno povedati, da je slednji način najbolj priporočljiv? Na ta način odpade prepisovanje ali tudi kopiranje in fotografiranje. Saj je treba kasneje prepisano ali preslikano uporabiti na enak način kot bi neposredno lahko uporabili original. Original pa je skoraj vedno lažje obvladljiv kot je prepis ali slika.

Najvišja oblika prenosa arhivskega gradiva na sodoben medij je za rodoslovca prepisovanje osnovnih parametrov rojstva/poroke/smrti iz originala v računalniško rodoslovno datoteko in za tem objava vpisanih rodovnikov na splet. Seveda so tudi pri tej obdelavi možne napake. Zato taki rodovniki nimajo zakonite veljave. Vsakomur pa bo mnogo lažje preverjati pravilnost rodovnika, če bo šel ciljano odpret matično knjigo na pravem mestu brez zamudnega prebiranja strani za stranjo. Tudi obraba originalnega gradiva se bo zaradi vse večje dostopnosti že narejenih rodovnikov močno zmanjšala.

Je potrebno to dokazovati? Nekdo je v svoji zbirki izdelal rodovnik z nekaj sto ali nekaj tisoč sorodstveno povezanimi družinami. Delal je dneve, tedne ali mesece. Prelital in prebiral je na desetine matičnih knjig. Ko je dal tak rodovnik na spletni ogled, je najditelj prekrivanja z njegovo raziskavo pridobil del ali vse objavljene rezultate. S svojimi dodatki pa se bo lahko oddolžil predhodniku. Je to še prenos arhivskega gradiva na sodobne medije? Je! In JE varovanje arhivskega gradiva. Kumulativni referenčni

indeks Slovenskega rodoslovnega društva vsebuje 1.300.000 zapisov in raste.

Da o svetovnih ne govorim.

(Načelno bi lahko govorili o še sodobnejšem prenosu. Ta bi bil neposredno iz originalnega arhivskega gradiva v 'svetovni rodovnik' tipa GENI, MyHeritage in morda še kakšnega. Že mogoče. Mene so ti sanjski načini razočarali in nič kaj ne verjamem, da bom o tem kmalu spremenil prepričanje.)

Romski priimki na slovenskem

Matej Ocvirk

Uvod

Romi¹, v preteklosti so jih imenovali Cigani, so specifična etnična skupina indoevropskega izvora, ki imajo svojo prvotno domovino nekje v Indiji. Romi že od nekdaj vzbujajo domišljijo, po drugi strani pa tudi preziranje in negativni odnos v stalno naseljenih »Evropejcih« s svojim načinom življenja. Še danes so si raziskovalci indijskega izvora in njihovega jezika neenotni o geografskem območju Indije, od koder naj bi se romska plemena razselila po cellem svetu. Na evropskem prostoru živi okoli 10 milijonov Romov, od tega jih živi v Sloveniji okoli 10.000. Uradna številka romske populacije v Sloveniji naj bi bila še višja. Čeprav so v javnosti in v očeh večinskega prebivalstva prikazani kot manjvredni, umazani, pogosto označeni kot kriminalci, sleparji in lenuhi, so prav tako ljudje z imenom in priimkom.

V Sloveniji so ustavne pravice Romov urejene in priznane kot posebne manjšinske skupnosti, vendar nimajo urejenega takšnega statusa avtohtone manjšine s takšnimi pravicami, kot jih imata italijanska in madžarska skupnost. Rome na današnjem slovenskem ozemlju prva omenja škofijska sodna kronika iz Zagreba, ki omenja nekega cigana v Ljubljani leta 1387. Najstarejše arhivske listine omenjajo ime Cigan iz darilne listine samostanu Bistra 24. marca 1452, zapisano ime Vrban Zygeuner (Horvat 2011: 59).

Pisni viri navajajo, da so se prve romske skupnosti začele stalno naseljevati na slovenskem ozemlju v 17. in 18. stoletju (Klopčič, 2006: 39). Intenzivno so se začeli naseljevati na Slovenskem v drugi polovici 19. in v začetku 20. stoletja. S stalno naselitvijo so prav tako dobili svoje ime in priimek, kot ostali prebivalci slovenskega ozemlja.

Romski priimki

Romi so se na današnje slovensko ozemlje naseljevali v 3 smereh. Iz smeri Hrvaške so se naseljevali današnji dolenski Romi, imenovani tudi hrvaški ali beli Romi, iz smeri Madžarske današnji prekmurski Romi, imenovani tudi madžarski Romi in iz smeri nemških dežel današnji gorenjski Romi ali Sinti (Traja 2000: 9). Ime so dobili po deželah, iz katerih so se začeli priseljevati v Slovenijo. Izvor romskih priimkov na Slovenskem se kaže, iz katere smeri so se preselili. Tako imajo prekmurski Romi izvorno bolj madžarske priimke, medtem ko imajo dolenski Romi izvorno hrvaške priimke.

Dolenski Romi so se naselili v kraje v Beli Krajini, okolici Novega mesta in Kočevja, po dolini reke Krke do Grosuplje in v Posavje. Tako so na Dolenskem tri najstarejša rodbinska romska imena: Hudorovič, Brajdič in Jurkovič. Priimek Hudorovič se pojavlja tudi v oblikah Hudorovac, Udorovič in Udorovac. Današnje romske skupnosti na Dolenskem so prišle iz hrvaških naselij jugozahodno od Karlovca. Priselili so se iz raznih hrvaških krajev: Vrbovsko, Severin, Plemenitaž, Brod in Bosiljevo. Tako se oblika priimka Brajdič na Hrvaškem pojavlja Brajdičević (Štrukelj 1980: 63). V drugi polovici 19. stoletja se pojavi med dolenskimi Romi tudi priimek Šajnovič po ženski liniji iz Hrvaške. Priimek Šajnovič se pojavlja med Romi v Slavoniji (Horvat 2011: 64). Iz popisa dolenskih Romov leta 1927 se pojavlja tudi priimek Kari, ki je prišel iz Trsta. Pojavlja se sedem članov tega priimka (Štrukelj 2004: 53). Zasedijo se tudi priimki Rataj, Kovačič, Levakovič in Goman.

Danes se med Romi na Dolenskem pojavljajo poleg tradicionalnih rodbinskih priimkov (Brajdič, Hudorovič in Jurkovič), tudi novi priimki, ki so slovenskega ali hrvaškega izvora. Iz popisa leta 1964 so naslednji: Sapeta, Grm, Grulič, Rudaš, Zupančič, Šabič, Hočevnar, Stojko, Stubler, Sekič, Petan, Gole, Malovac, Tkalič, Bukovec, Staniša, Bezeg, Buletič, Trost in Majer. Poleg naštetih se pojavljajo tudi romski priimki drugih rodbin: Rajhard - prišel iz Gorenjskega, Šarkezi - iz Prekmurja, Brezar, Kosec, Tudja in Šajnovič (Štrukelj 2004: 58).

V Prekmurju se do konca 19. stoletja pojavlja vrsta romskih rodbin: Baranya, Farkas, Horvat, Turba, Vajda z Nagy, Zarka, Kakas, Šarközi, Sarkan, Czene in Olaj-Olah. Danes tako med pomurskimi Romi ne zasledimo več naslednjih priimkov: Farkas, Turba, Zarka, Vajda z Nagy in Sarkan (Štrukelj 1980: 47-48). Tako se je današnji priimek, poslovenjeno Cener, pisal v različnih madžarskih oblikah: Czene, Zene ali Cejna. Ob koncu 19. stoletja se pojavi tudi nemška oblika Zenner (Štrukelj 2004: 45). Tako so se današnji priimki prekmurskih Romov poslovenili in niso več pisani v izvorni, torej madžarski obliki: Baranja (mad. Baranya), Horvat (mad. Horvath), Šarkezi (mad. Sarközi), Kovač (mad. Kovacs) in Kokaš (mad. Kakas).

¹ Izraz Rom se uporablja v strokovni literaturi od leta 1971 naprej, torej od Svetovnega romskega kongresa v Londonu.

Priimek Horvat (ima ga predsednik Romske zveze Slovenije, Jožek Horvat) je najbolj razširjen v večjih romskih naseljih, pojavlja pa se tudi pri Romih v okolici Varaždina. Vendar pa se priimek Horvat ne pojavlja samo pri Romih, ampak tudi pri Slovencih, Hrvatih in Madžarih (oblika Horvath). Po popisu Statističnega urada RS je priimek Horvat drugi najpogostejši slovenski priimek za priimkom Novak, v Pomurski statistični regiji pa je najpogostejši. Po 2. svetovni vojni, kar je razvidno tudi iz popisa prekmurskih Romov leta 1961, se pojavljajo novi priimki: Levačič (tudi romski priimek v Međimurju in Varaždinu), Aster, Han, Kovačič, Pestner, Ratko in Oroš (Štrukelj 1980: 57).

Gorenjski Romi ali Sinti so se pojavili kot manjša skupnost Rajhardov na Gorenjskem že v 16. in 17. stoletju, ki jih omenjajo sodne listine iz 17. stoletja. Opravljali so kovaško in žebljarsko obrt, poznani pa so bili tudi kot odlični godbeniki (Horvat 2011: 90). V Slovenijo so se priselili iz Avstrije, iz okolice Judenburga, Beljaka in Celovca. Naselili so se v kraje ob reki Savi od Ljubljane do Zgornje Savske doline (Kropo, Žirovnico, Kamno Gorico, Radovljico, Bled, Kranjsko Goro, Jesenice) (Štrukelj 1980: 51). Priimki Sintov kažejo na nemški izvor, torej na smer priseljevanja iz nemških dežel. Najpogosteje sem pojavlja priimek Rajhard, tudi Rajnhard iz nemške oblike Reichard in Reinhard. Pojavljajo se tudi naslednji priimki: Turner, Hold, Seger (pogost romski priimek v okolici Beljaka), Roj, Taubman, Müller in Jungvirt. Popis gorenjskih Romov iz leta 1941 navaja pojav novih priimkov, med njimi Ocepek, Žagar in Petan.

Nekaj sinto družin se je naselilo tudi na Koroško in Štajersko. V Celju se pojavljata priimka Held in Pestner (iz romske družine Pestner izhaja znani slovenski pevec Oto Pestner). Na Koroškem, v okolici Dravograda pa romske družine Müller. Danes se med romskimi družinami na Gorenjskem pojavljajo tudi naslednji priimki: Rosenfeld, Gartner, Kunčič, Novosel in Breščak (Štrukelj 1980: 59).

Danes živijo v Sloveniji tudi Romi iz republik nekdanje Jugoslavije, predvsem v večjih mestih: Maribor, Ljubljana, Celje in Velenje. V Slovenijo so se začeli priseljevati v 70. letih 20. stoletja kot ekonomski migranti iz Kosova in Metohije, predvsem iz okolice Kosovske Mitrovice, Peći in Prištine (Horvat 2011: 101). Njihovi priimki kažejo na albanski izvor, saj so živeli v večinskem albanskem okolju in od njih prevzeli tudi muslimansko vero. Pojavljajo se naslednji priimki: Bećiri, Ahmetaj, Skender, Krasnići, Berisha (poslovenjeno Beriša), Džemaili, Brizani, Hašimi, Sadiku. Če so živeli v okolju z večinskim srbskim ali muslimanskim prebivalstvom, so prevzeli njihove priimke (Tahirović, Đonlić, Nezirović, Ibrahimović in drugi).

Povzetek

Romski priimki na Slovenskem imajo različen izvor, odvisno od smeri priselitve v Slovenijo. Danes se pišejo večinoma v poslovenjeni obliki. Tako imajo današnji

priimki prekmurskih Romov v največji meri madžarski (Baranja, Kokaš, Sarka, Šarkezi, Zarka, Lakatoš, Cener) ali hrvaški izvor (Horvat, Levačič), dolenski Romi pa hrvaški izvor priimkov (Hudorovič, Brajdič, Jurkovič, Hudorovac, Šajnovič) Gorenjski Romi ali Sinti so se priselili v Slovenijo z območja nemških dežel, zato imajo njihovi priimki nemški izvor (Rajhard, Rajnhard, Pestner, Held, Müller, Seger, Rosenfeld, Taubman). Po 2. svetovni vojni pa se pojavljajo novi, neavtohtoni romski priimki, ki izvirno spadajo albanskim ali drugim balkanskim priimkom (Ahmetaj, Bećiri, Berisha, Skender, Brizani, Krasnići, Džemaili in drugi).

Viri in literatura

Brizani-Traja, Imer (2000). *Le ostanite, Romi gredo!* Celovec: Mohorjeva družba.

Horvat, Jožek (2011). *Romska skupnost v Sloveniji: zgodovina in kultura Romov*. Murska Sobota: Romani Union.

Klopčič, Vera (2006). *Zgodovinski viri o Romih v Sloveniji*. Razprave in gradivo: revija za narodnostna vprašanja, št. 48, 38-52.

Štrukelj, Pavla (2004). *Tisočletne podobe nemirnih nomadov: Zgodovina in kultura Romov na Slovenskem*. Ljubljana: Družina.

Štrukelj, Pavla (1980). *Romi na Slovenskem*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Statistični urad Republike Slovenije (STAT): *Rojstna imena in priimki*.

Koliko smo si Slovenci v sorodu?

Mitja Rosina

S prijateljem sva po 40 letih prijateljevanja ugotovila, da sva »četrti bratranca«. Seveda smo to takoj proslavili s šampanjcem. Ob drugi priliki, ko smo ugotavljali sorodstva, se je nekdo namrdnil, da to nič ne pomeni, saj smo si vsi Slovenci itak v sorodu. Zanimivo je torej vprašanje, kolikšna oddaljenost sorodstva je še pomembna in kolikšna je že čisto povprečna.

Predstavil bom dva preprosta matematična modela, ki naj odgovorita na to vprašanje. Seveda imamo v mislih le stopnjo sorodstva, ne pa tudi stopnje družabnih in čustvenih stikov. Mnogokrat imamo z drugimi, tretjimi ali celo četrtimi bratrance ali sestričnami več stikov in skupnih interesov (ne da bi vedeli ali pomislili na sorodstvo) kot s prvimi, toda to ne spada več v naš matematični model.

1. Prikladen zapis sorodnikov.

Za krajši zapis bom uporabljal besedo bratranec tudi za sestrične. Ker nas zanimajo tudi oddaljeni bratrance, bom uporabljal notacijo $[m,n]$ -sorodnik, ali krajše $[m,n]$. Pri tem je m število kolen od mene navzgor do skupnega prednika, n pa je število kolen od skupnega prednika navzdol do sorodnika.

Kadar je bolj pregledno, bom namesto besede sorodnik kot sinonim uporabil konkretno sorodstvo, npr. $[1,0]$ -oče ali $[1,0]$ -oče/mati (kadar je mišljen katerikoli od obeh staršev). Besedi bratranec in stric bom uporabljal tako za pravega bratranca oz. strica kot tudi za bolj oddaljene bratrance oz. strice.

Med sorodniki so zanimivi: $[0,0]$ -jaz, $[n,0]$ -ded ($n > 0$), $[0,m]$ -vnuk ($m > 0$), $[n,m]$ -stric ($n > m > 0$), $[n,m]$ -nečak ($m > n > 0$) ter $[n,n]$ -bratranec ($n > 0$). Ta zapis seveda pomeni, da je $[1,0]$ -ded = oče ali mati, $[2,0]$ -ded=ded ali babica, $[3,0]$ -ded = praded ali prababica, itd. Podobno velja $[1,1]$ -bratranec = brat ali sestra, $[2,2]$ -bratranec = bratranec ali sestrična, $[3,3]$ -bratranec = »mrzli« (ali »drugi«) bratranec, itd.

Vsota $m+n$ pove število kolen (»v katerem kolenu sva v sorodu«). Razlika $n-m$ pa pove generacijo: štejem od sebe ($0 - 0 =$ generacija 0, $[1,0]$ -oče in $[2,1]$ -stric sta generacija 0 - 1 = -1, $[0,2]$ -vnuk pa je generacija 2 - 0 = +2. Še kratka pripomba; če je Janez meni $[m,n]$ -sorodnik, sem jaz Janezu $[n,m]$ -sorodnik.

Tabela 1: Shema sorodnikov

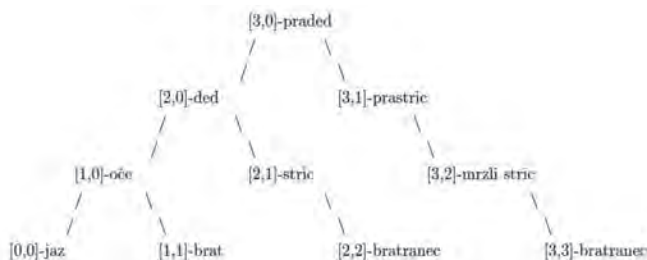

Tabela 2: število $[n,n]$ -bratrancev

$[n,n]$	model	moji	simul-a	simul-b	povprečna
[1,1]	1	1 (1)	2	2	1.5
[2,2]	4	7 (7)	10	9	6
[3,3]	16	31 (38)	9	41	25
[4,4]	64	72 (>100)	58	87	96
[5,5]	256		208	358	369
[6,6]	1024		1699	1201	1498
[11,11]	1.048.576				

2. Povprečno število bratrancev -- shematski model.

Vzemimo model stabilne populacije, v kateri je vsakdo enkrat poročen in ima vsak zakonski par po dva otroka. Potem imam enega $[1,1]$ -brata/sestro. Ker imata tudi oče in mati vsak po enega brata/sestro, mi njuni otroci predstavljajo štiri $[2,2]$ -bratrance. štirje očetovi bratrance in še štirje materini bratrance pa mi prispevajo šestnajst $[3,3]$ -bratrancev (»mrzlih« ali »malih« bratrancev). Šestnajst očetovih in še šestnajst materinih $[3,3]$ -bratrancev pa mi prispeva 64 $[4,4]$ -bratrancev. Pri nadaljnjih korakih dobim vedno faktor štiri, število $[n,n]$ -bratrancev je torej $N_n = 4^{(n-1)}$. Število hitro narašča, kot vidimo iz *tabele 2* spodaj. V drugem stolpcu je zgornji izračun, v tretjem stolpcu pa so za primerjavo moji osebni podatki (najprej število znanih sorodnikov, nato v oklepaju ocena vseh sorodnikov). V četrtem, petem in šestem stolpcu je računalniška simulacija, ki je opisana v tretjem poglavju.

3. Povprečno število bratrancev -- statistični model.

Želimo izboljšati naš shematski model. Upoštevali bomo, da *fluktuacije* v številu otrok vodijo do povečanega povprečnega števila sorodnikov, kajti take osebe z majhnim številom sorodnikov pri statistiki malokrat štejemo, tiste z velikim številom pa velikokrat.

Zgled: če ima pet družin po dva otroka, je povprečno število bratov/sester $(1+1+1+1+1+1+1+1+1)/10 = 1$. Če pa imajo eni 4 otroke, drugi pa 3, tretji 2, četrti 1, peti pa nobenega, dobimo povprečje $(3+3+3+3+2+2+2+1+1+0)/10 = 2$ brata/sestri.

Učinek sem ocenil z naslednjo računalniško simulacijo. Najprej sem sestavil *tabelo 3b* za shematski model. V prvi stolpec sem nanizal sebe in prednike. Upošteval sem, da imam dva starša, 4 dedke in babice, 8 pradedov/prababic itd. Če ima vsak par 2 otroke, dobim v drugem stolpcu 2 svoja otroke, nato 1 brata/sestro (moji starši imajo sicer 2 otroke, toda eden sem jaz, eden je pa moja sestra). Podobno dobim v drugem stolpcu 2 $[2,1]$ -strica/tete, saj ima vsak stariš enega brata/sestro. In tako naprej. Nadaljnji stolpci so enostavnejši, število se v vsakem naslednjem podvoji.

Pri bolj realistični simulaciji pa sem privzel naslednjo verjetnostno porazdelitev w_s po številu s otrok v družini: $w_0 = w_1 = w_2 = w_3 = w_4 = 20\%$. Začel sem s prvim (levim) stolpcem, ki je enak kot pri shematskem modelu. Nato sem vsakemu paru prednikov s funkcijo RANDOM določil slučajno število otrok in s tem dobil število sorodnikov v drugem stolpcu. Nato sem vsakemu sorodniku v drugem stolpcu s funkcijo RANDOM določil slučajno število

otrok in s tem dobil število sorodnikov v tretjem stolpcu. In tako naprej. (Naj omenim, da sem moral pri prednikih narediti izjemo in privzeti $w_0=0$, $w_1=w_2=w_3=w_4=25\%$, kajti če kak prednik ne bi imel otrok, ne bi bilo mene in vi ne bi brali tega članka).

Tabela 3: število vseh »bližnjih« sorodnikov.

(a) preglednica, (b) shematski model (po 2 otroka),

(c) statistični model - povprečje

Kratice: brc = bratranec, neč = nečak, p = pra, pp = prapra

Igro sem ponovil stokrat in vzel povprečje. Rezultati so v *tabeli 2* in *tabeli 3c*. V četrtem in petem stolpcu *tabele 2* sta dve posamezni simulaciji z namenom, da se vidi, kolikšna so tipična odstopanja od povprečja. V šestem stolpcu pa je povprečje preko stotih zagonov simulacije. Iz njega se že lepo vidi, da so te bolj realistične vrednosti sicer blizu shematskemu modelu, vendar znatno večje, kar smo seveda predvidevali.

Matrika pri shematskem modelu (*tabela 3b*) je simetrična. Bolj realistična matrika iz povprečja simulacij (*tabela 3c*) je podobna, številke so večinoma večje, ni pa več simetrična.

[0,0]-jaz	[0,1]-sin	[0,2]vnuk	[0,3]-p.vnuk	[0,4]-pp.vnuk	[0,5]	[0,6]
[1,0]-oče/mati	[1,1]-brat	[1,2]-nečak	[1,3]-p.neč	[1,4]-pp.neč	[1,5]	[1,6]
[2,0]-ded	[2,1]-stric	[2,2]-brc	[2,3]-nečak	[2,4]-p.neč	[2,5]	[2,6]
[3,0]-praded	[3,1]-p.stric	[3,2]-stric	[3,3]-brc	[3,4]-neč	[3,5]	[3,6]
[4,0]-pp.ded	[4,1]-pp.stric	[4,2]-p.stric	[4,3]-stric	[4,4]-brc	[4,5]	[4,6]
[5,0]-ppp.ded	[5,1]-ppp.stric	[5,2]-pp.stric	[5,3]-p.stric	[5,4]-stric	[5,5]-brc	[5,6]
[6,0]-pppp.ded	[6,1]-pppp.stric	[6,2]-ppp.stric	[6,3]-pp.stric	[6,4]-p.stric	[6,5]	[6,6]-brc
1	2	4	8	16	32	64
2	1	2	4	8	16	32
4	2	4	8	16	32	64
8	4	8	16	32	64	128
16	8	16	32	64	128	256
32	16	32	64	128	256	512
64	32	64	128	256	512	1024
1	2	4	8	15	30	60
2	1.5	3	7	13	26	53
4	3	6	12	24	46	90
8	4	8	16	32	64	128
16	8	16	32	64	128	256
32	16	32	64	128	256	512
64	32	64	128	256	512	1024
1	2	4	8	15	30	60
2	1.5	3	7	13	26	53
4	3	6	12	24	46	90
8	6	12	25	48	99	196
16	12	24	47	96	192	381
32	23	46	93	185	369	737
64	47	93	185	372	746	1498

4. Dodatni popravki

1. Pri *rastoči populaciji* je število otrok v družini večje, torej je tudi število sorodnikov večje. Pri *padajoči populaciji* pa je seveda število sorodnikov manjše. Ker je do nedavnega slovenska populacija rastle, sedaj pa upada, je število daljnih $[n,n]$ -bratrancev povečano, bližnjih pa zmanjšano.
2. Zaradi *porok med sorodniki* imamo manj pra...pradedov, torej manj sorodnikov, zato so pa z nami genetsko večkrat povezani. Večkratne povezave v naši statistiki nismo upoštevali. (Nekoga, ki je hkrati $[2,2]$ -bratranec in $[3,3]$ -bratranec, bi lahko imenovali $[1.5, 1.5]$ -bratranec). Ta pojav je pomemben pri izoliranih populacijah, ki se večinoma poročajo med seboj. Seveda, če gremo dovolj rodov nazaj, smo vsi povezani.
3. Točnejšo statistiko bi seveda dobili z demografskimi študijami. Tudi analiza zbirke slovenskih rodovnikov bi bila zanimiva, vendar za enkrat še niso dovolj popolni. Zatorej je matematični model dobrodošel, ker nam pomaga predvidevati, kaj lahko pričakujemo.

Zaključek

Kot vidimo v tabeli 2, nam da model 2 milijona sorodnikov, če štejemo še $[11,11]$ -bratrance in nekaj stricev in nečakov. Torej smo si Slovenci v sorodu tipično do te stopnje (22 kolen ali $2^{(21)} = 10^{(6)}$ istih značilnih genov). Z mnogimi smo seveda dosti bolj v sorodu, z nekaterimi iz obrobja Slovenije pa mnogo manj. V zaprti pokrajini z 32000 prebivalci pa je tipično sorodstvo $[8,8]$ -bratranec. Torej je $[5,5]$ -bratranec že nekaj imenitnega, $[6,6]$ -bratranec komaj še, naprej pa sorodstvo že tone v povprečje.

Po modelu imam 256 $[5,5]$ -bratrancev in še nekaj takega bližjih živih sorodnikov. Recimo, da imam stike z 2000 Slovenci in da nimam pregleda čez bolj oddaljen del rodovnika. Koliko je med temi znanci neznanih $[5,5]$ -bratrancev? Težko je oceniti, ker ne vem, v kako veliko populacijo so se »razlezli«. Večina se najbrž ni razselila čez celo Slovenijo (2 milijona), toda nekateri so šli tudi v daljno tujino. Če se je večina »razlezla« v populacijo velikosti Ljubljane, je komaj vsak tisoči »Ljubljančan«, s katerim imam stike, moj $[5,5]$ -bratranec. To bo kar držalo. Enega sem že odkril, prav dosti več jih pa najbrž ni.

Torej je $[5,5]$ -bratranec (deseto koleno, skupni prapraded) kar imenitno sorodstvo.

Od kod Vitez Schildenfeld na Vranskem

Marko Zuccato

S priimkom Schildenfeld sem se prvič seznanil pri iskanju prednikov moje soproge. Pravzaprav smo iskali rod njene prababice, ki naj bi bila doma na Vranskem. Napaka v ustnem izročilu pa je nekoliko zavrla iskanje, saj njenega deklinškega priimka v pisnih dokumentih tu ni bilo. Kmalu se je izkazalo, da v igri ni prababica, ampak pra-prababica, torej za generacijo nazaj. Njeno ime je bilo Frančiška Antonija pl. Schildenfeld. S pomočjo matičnih knjig, kjer mi je požrtvovalno pomagal g. Milan Brišnik, knjige »Der Adel in den Matriken der Herzogtums Krain« avtorja Ludviga Schivitzza, knjige »Genealogisches Taschenbuch der Adligen Hauser Österreichs«, ki mi jo je prijazno posredoval dr. Miha Preinfalk, sem kmalu ugotovil nekaj osnovnih podatkov o iskani osebi. Pri nadaljnjem iskanju pa se mi je razkrila obsežna in razvejana rodbina Schiller pl. Schildenfeld, katere posamezniki so živeli po širni tedanji Kranjski, Štajerski in tudi v Galiciji, ki danes pripada deloma Poljski, deloma Ukrajini. Predstavniki rodbine so bili večinoma v vojaški, ali državni službi. V določenih razdobjih so bili tudi lastniki nekaterih dvorcev in gradov v današnji Sloveniji. Na primer: дворец Jama v Ljubljani (na mestu bolnice Petra Deržaja), дворец Ravne pri Šoštanju in grad Grič na Dolenjskem.

Prvi, ki je od cesarice Marije Terezije 19. 8. 1745 leta prejel plemiški naziv, je bil zakupnik pošte v Logatcu, Janez Matija Schiller, ki je dobil predikat pl. Schildenfeld. Za povišanje je lahko zaprosil na podlagi 15 letnega dela v državni službi.

Janez Matija je imel štiri sinove, Janeza, Antona Leopolda, Franca Jožefa in Maksimiljana. Janez je prevzel pošto postajo v bližnji Planini. Poročen je bil z Ano Sibilo Urbas, s katero sta imela 9 otrok, za katere pa so na voljo le rojstni podatki. Vsi so bili rojeni v Planini.

Tu je živel tudi Janezov brat Franc Jožef, poročen z Jožefo (priimek neznan). Imela sta 6 otrok, katere pa srečamo že po raznih krajih v Sloveniji, tako v Ilirski Bistrici, Žužemberku in Šmartnem pri Litiji.

Maksimiljan se je v Ljubljani poročil z Marijo Genovefo pl. Peterman, s katero sta se kasneje odselila v Galicijo, kjer sta ustvarila številno družino. Njun vnuk Maksimiljan je imel 14 otrok, njun pravnuk Leon pa 11. Živeli so po različnih krajih Galicije, ponekod tudi kot poštni uradniki. Njihov potomec je najverjetneje tudi poljski dramatik in gledališki režiser Leon Schiller de Schildenfeld (1887-1954).

Prednik Schildenfeldov iz Vranskega, ki so neke izgubili prvotni priimek Schiller in so uporabljali samo predikat Schildenfeld, pa je bil drugi sin Janeza Matije, Anton Leopold. Bil je odvetnik in je živel v Ljubljani. Poročen

je bil z Marijo Ano pl. Kossen. Po dolgih letih advokature je zaprosil za povišanje v viteški red. V prošnji je navedel, da 30 let neutrudno služi kot odvetnik in da so ga zaradi njegovih zaslug Deželni stanovi izvolili za deželnega sekretarja. Poudaril je tudi, da je poročen s plemkinjo, katere družino je zaradi vojaških zaslug že cesar Ferdinand II. povzdignil v plemiški stan. Njegovi argumenti so prepričali, tako je bil 19. 11. 1770 leta povzdignjen v viteza.

V zakonu z Marijo Ano pl. Kossen se je rodilo 8 otrok. Njuni potomci so se rojevali tako v Ljubljani kot Slovenski Bistrici, Brežicah, Celju, Zgornji Polskavi in celo v Peczi (Madjarska). Pravnuk Friderik, ki je živel v Ljubljani je bil poročen z Amalijo Berto Conrad pl. Hötendorf, sestrično feldmaršala Franca Conrad pl. Hötendorfa, poveljnika generalnega poveljstva Avstroogrške vojske v I. svetovni vojni. Njuna sinova sta kasneje živela v Gradcu.

Četrti otrok Antona Leopolda, Anton Alojz, rojen v Ljubljani, pa je nadaljeval vejo, ki je kasneje prišla na Vransko. Anton Alojz je bil poročen z Marijo Agnez pl. Eder in imel z njo 9 otrok. Glede na dokumentirane kraje rojstev njunih otrok, sta sprva živela v Ljubljani, okrog leta 1787 pa sta se verjetno preselila v Škofjo Loko, kjer se je kot osmi otrok 26. 6. 1791 rodil Janez Peter Alojz. V knjigi (Genealogisch....) je navedeno, da je odšel na Vransko, kjer je imel sina Alojza. Na istem mestu je označen tudi kot »poštni mojster« na Vranskem. To pa se ne ujema z zapisom v brošuri »Kratek opis zgodovine kraja Vransko do leta 1941« avtorja Štefana Kočarja, kjer so navedeni kot zakupniki pošte na Vranskem: družina Plaperti, Žiga Novak in družina Omersi.

Nekje na tem mestu bi se morali srečati podatki iz omenjene knjige in podatki iz mojega prvotnega iskanja, vendar pa vsi zapisi iz matičnih knjig še niso dokončno raziskani. Tako lahko samo domnevam, da se je prav Janez Peter Alojz okrog leta 1826 poročil z Elizabeto Omersi (morda tudi zaradi tega opredelitev za poštnega mojstra). Iz podobnih razlogov so zaenkrat znani le trije njuni nasledniki in sicer: Frančiška Antonija *1831/32, +pred 1900, poročena Kopřiva, Zagorje 29. 1. 1854; Alojz *6. 12. 1833, +12. 8. 1909; in Ana *20. 5. 1838, +?, poročena Kolar.

Alojz je bil poročen z Lodoviko Vajda, *19. 8. 1838, +8. 6. 1906. Bil je lastnik velikega posestva na Vranskem in hiš takrat št.45, kjer je bila gostilna in 19 in 20, p.d. Malik. Na pokopališču je dal postaviti nagrobnik, na katerem sta z ženo tudi prva obeležena.

Imela sta sina Alojza *20. 10. 1856,+8. 3. 1941,ki je najprej služboval pri sodišču na Vranskem, od koder je bil premeščen v Pliberk in nato v Šoštanj. Tam se je najverjetneje prvič poročil. Ob smrti staršev je zapustil notarsko službo in se vrnil na Vransko, ter prevzel očetovo posest. S prvo ženo (nepoznana) sta imela tri otroke. Z drugo ženo Marijo Rössner, *27. 1. 1877, +20. 11. 1935, pa še sedem.

V nekrologu, ki je bil objavljen v časniku »Jutro« 14 .3. 1941, je opisan kot skrben gospodar na posestvu, ki ga je vodil skoraj 50 let. Bil je dolgoletni član občinske uprave, član upravnega odbora posojilnice, gostilničar, član gasilskega društva in lovske družine, večkrat je bil izvoljen tudi za porotnika na celjskem sodišču. Rad je pomagal in pravno svetoval, posebno kmečkim ljudem.

Z generacijo njegovih otrok pa prihajamo že v obdobje, v katerem ste nekateri prebivalci Vranskega poznali ali srečevali nekatere predstavnike Schildenfeldov.

Prvi trije otroci so bili:

Aojzij, *4. 7. 1888,+?, bil je v Mariboru v vojaški službi. Ob razpadu Avstroogrške je bil že upokojen in se je kot prostovoljec priključil Majstrovim borcem. Imel je vsaj dva otroke (žal še neraziskano). V Šentilju živi njegova vnukinja Jožica Pucko, njegov pravnuk pa je znani nogometni reprezentant Hrvaške, Gordon Schildenfeld, rojen v Šibeniku.

Rudolf, *28. 2. 1892, +1953, je odšel v Ljubljano, kjer je opravljal razne službe na sodišču. Poročil se je s Pavlo Ramovš *1885,+1918, ki je umrla ob porodu hčerke. Imela sta sina Emericha *1916, +2010, in hči Majdo*1918, +1919,ki je umrla kot otrok. Kasneje se je ponovno poročil in z Marijo (priimka ne poznam),*1893,+1981, imel še dva otroke. Prvi je bil Zlato *1920,+1996, sledila pa je še Cveta,*1922,+1995.

Ludvik,*17. 9. 1894,+ ?, je imel tri otroke, Franca, ki še živi v Slovenski Bistrici in Silvo in Rajka, ki sta že pokojna.

Otroci iz drugega zakona pa so:

Karel, *15. 10. 1898, +3. 2. 1935, Oto,*14. 10. 1899,+22. 4. 1981, poročen je bil z Stanko Novak. Mihaela,*17. 10. 1901, +27. 12. 1901, umrla kot otrok. Marija Antonija,*27. 2. 1904 Friderika Amalija,*27. 2. 1906 se je poročila s posestnikom Rakom, p.d. Cunder, v Spodnje Gorče, občina Braslovče. Stanislava,*3. 5. 1907, Melanija (Milica),*5. 5. 1913, +30. 7. 1996, bila je samska, poštna uslužbenka in je po mojih podatkih poslednja na Vranskem, ki je nosila priimek Schildenfeld.

Zanimiva je še zgodba Rudolfovega sina Emericha, objavljena v reviji »Mladina« 3. 9. 2001, pod naslovom »Od plemiča do judoista.« Povzetek zgodbe bi bil sledeč. Začetek II. Svetovne vojne je zatekel Emericka v Kruševcu, kjer je končal vojaško tehnično šolo. V Ljubljano se ni mogel vrniti, ker je bila družina zaradi sodelovanja z OF na slabem glasu pri okupatorju podložni policiji. Oče Rudolf je bil interniran v Gonarsu, prav tako brat Zlato, ki je bil kasneje premeščen v Mauthausen, sestra Cveta pa je bila internirana v Ravensbrücku.

Po dolgem čakanju v Kruševcu je v začetku leta 1942 odšel v partizane. Boril se je na območju Planine, Jastrebca in Kopaonika. Od puškomitraljezca je napredoval v vodnika

in na koncu celo do polkovnika. Konec leta 1943 je postal namestnik komandanta bataljona. Na sremski fronti je bil težko ranjen v nogo, ki jo je skoraj izgubil. Na okrevanje je bil poslan v Niš, kjer je postal komisar sanitetnega bataljona, kasneje pa komisar vojaške bolnišnice. Tik pred osvoboditvijo so uradno popisovali partizane. Emerich vitez Schildenfeld se je prijavil kot Mirko Šindič-Artem, kakor so ga klicali soborci. Priimek Šindič je prevzel tudi brat Zlato.

Po vojni je Mirko zaprosil za premestitev v Slovenijo, kjer je deloval v vojaškem poveljstvu in se selil od Beograda do Splita. Leta 1965 se je v Ljubljani upokojil. Njegov sin je leta 1972 ustanovil Judo klub Bežigrad in Mirko je postal in ostal predsednik kluba celih 30 let. Umrli je leta 2010 in je pokopan na ljubljanskih Žalah.

Kot mi je znano, so bili tudi drugi predstavniki družine primorani v času države SFRJ spremeniti priimek, vendar ne prostovoljno, iz Schildenfeld v Šildenfeld.

Za konec pa še tole. Pra-prababica moje soproge je bila Frančiška Antonija, ki se jev Zagorju ob Savi poročila s priseljencem iz Češke, Francem Kopřivo. Imela sta štiri otroke. Sin Ivan je postal zdravnik in opravljal službo mestnega fizika v Ljubljani. Njegova hči Marija se je poročila z živinozdravnikom Pavlom Kolencem. Imela sta dva sina. Prvi Jurij je imel dve hčerki. Prva Marjeta se je poročila z mano.

Op. Schildenfelde na Vranskem bi gotovo bolje opisal kdo od domačinov.

Rodoslovni aforizmi

Marjan Paternoster

Vsak pes se počije na moje družinsko drevo.

Poglobil sem se v svoje družinsko drevo - napadli so me lubadarji.

Ugotovil sem, da moje družinsko drevo - raste v sosedovi hosti.

Zima je bila huda - posekal sem celo družinsko drevo.

Od družinskega drevesa - mi je ostala samo senca.

Nadnaravna bitja, angeli, svetniki, mitološke in alegorične figure v heraldiki

Aleksander Hribovšek

Pomembno poglavje heraldike predstavljajo nadnaravna bitja, angeli, svetniki, mitološke in alegorične figure. Kategorično jih uvrščamo med heraldične postavbe, ki s svojimi atributi jasno in nedvoumno predstavljajo sebe in so že na daleč prepoznavni tudi javnosti izven heraldične stroke. Oglejmo si izbor najpomembnejših:

Fortuna, Atena in Diana

Fortuna - rimska boginja sreče

- gola ženska postava, jadro v rokah, stoječa na krilati krogli, poleg so lahko tudi zvezde

Atena - grška boginja civilizacije, modrosti, tkanja, obrti in disciplinirane strani vojne. Ateno je spremljala sova, pogosto pa tudi boginja zmage Nike. Prikazana je z egido na prsih (ščit njenega očeta Zeusa), s šlemom in s ščitom z glavo gorgone Meduze, votivnim darom Perzeja. Atena je oborožena boginja bojevnica in se v grški mitologiji pojavi kot pomočnica številnim junakom.

- ženska postava, ščit z glavo Meduze, šlem tipa *velletri*, sulica, sova

Diana - rimska boginja svetlobe, zlasti mesečine, svobodne narave, divjadi, lova, zaščitnica poroda in devištva

- na pol gola ženska postava z lokom in tulom za puščice, krajec (polmeseč)

Merkur (Hermes)

Merkur (grški Hermes) - rimski bog trgovine, obrti in blagovnega prometa ter tudi božji sel in spremljevalec duš - nosil je sandale z krilci (*talaria*), klobuk s krilci (*petasos*) in žezlo z ovitima kačama in krilci (*caduceus*), ki je bilo Apolonovo darilo

- gola moška postava, Merkurjevo/Hermesovo žezlo, mošnja, klobuk s krili, sandali s krili, kovanci

- Merkurjevo žezlo kot atribut Merkurja (to NI Asklepijevo žezlo (!) – palica z eno ovito kačo, ki je antični astrološki simbol, povezan z grškim bogom Asklepijem, medicino in zdravljenjem)

Neptun in Janus

Neptun - rimski bog vodá in morja

- povodni mož, tritog, riba

Janus - rimski bog vrat in prehodov, začetka in konca, tudi ime meseca, upodobljen z dvema glavama in dvema obrazoma

- dve glavi v profilu, ki se stikata v zatilju

Divji mož in divja žena

Divji mož

- na pol gola moška poraščena postava, na glavi venček iz listov, v roki izrevano deblo

Divja žena

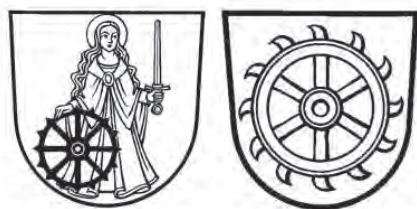
- na pol gola poraščena ženska postava, v roki steblo

Marija z Jezusom

Marija z Jezusom

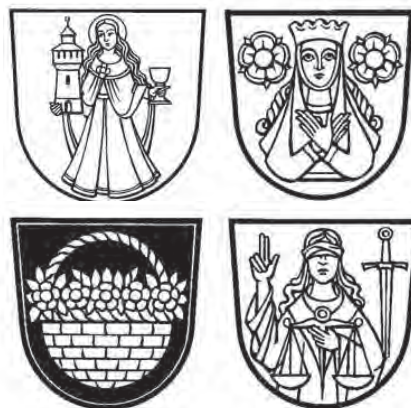
- v roki ima lahko Jezusa, žezlo z lilijo, nimb

Sv. Katarina

Sv. Katarina - mučenica, obsojena na smrt na mučilnem kolesu. Ko se ga je dotaknila, se je kolo zdrobilo, nato pa naj bi bila obglavljena.

- ženska postava, sodno-mučilno kolo, meč, nimb
- sodno kolo kot atribut sv. Katarine

Sv. Barbara, sv. Elizabeta in Justicija

Sv. Barbara - zavetnica rudarjev, oče jo je imel zaprto v stolpu, da bi jo zavaroval pred zunanjim svetom; skrivoma je postala kristjanka. Ko je to očetu priznala, jo je hotel ubiti z mečem. Takrat se je zaradi njenih molitev pojavila odprtina v zidu stolpa in Barbara se je čudežno znašla v gorski soteski, kjer sta pastirja pasla svojo čredo. Oče je pohitel za njo, kjer ga je prvi pastir poskušal zadržati, drugi pa jo je izdal in se zaradi spremenil v kamen, njegova čreda pa v kobilice. Oče jo je lastnoročno obglavil, ker je ostala zvesta veri, zato ga je zadela strela in njegovo telo je bilo uničeno.

- ženska postava, stolp, kelih, nimb

Sv. Elizabeta - dvorjanka, ki se ni obnašala dvoru primerno. Raje ga je zapustila in se z vsem svojim srcem posvetila ubogim, revnim in bolnim.

- ženska postava, lebdeči vrtnici
- pletena košara z vrtnicami kot samostojni atribut sv. Elizabete

Justicija - rimska boginja pravice

- ženska postava, preveza čez oči, tehtnica, meč

Sv. Martin

Sv. Martin - v skromnosti je zavrnil mesto škofa v Toursu in se skrnil; skrivališče so izdale goske z gaganjem.

- vojaška postava na konju, deli plašč z beračem, meč, nimb
- korakajoča gos kot samostojni atribut sv. Martina

Sv. Mihael

Sv. Mihael - nadangel, mogočni zaveznik v večni borbi proti silam zla

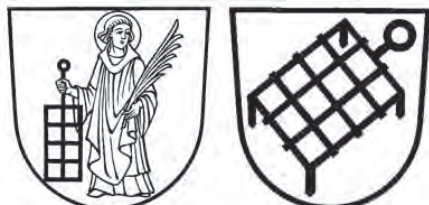
- plameneči meč in tehtnica kot atribut sv. Mihaela
- sv. Mihael ubija zmaja (zlo) - moška postava, oklep, tehtnica, žezlo s križem, meč za pasom, krila, nimb, zmaj
- nadangel Mihael ubija zmaja (zlo) - moška postava, krila, oklep, meč, nimb, zmaj, tehtnica

Sv. Jurij

Sv. Jurij - tribun pod Dioklecianom, ki se mu upre, ko ukaže aretirati vse legionarje, ki so kristjani. Legenda o zmaju iz časa križarskih vojn: Zmajevka splete gnezdo ob izviri, ki napaja mesto. Če hočejo meščani priti do vode, jo morajo premamiti in speljati drugam z žrtvenim jagnjem, če pa le-tega nimajo, je žrtvovana devica. Nekega dne pade žreb na princeso in kralj zaman moleduje za njeno življenje. Takrat se pojavi popotnik Jurij, ki se spopade z zmajem in uporabi za obrambo križ ter ga premaga in reši princeso. Meščani iz hvaležnosti opustijo poganstvo in sprejmejo krščanstvo.

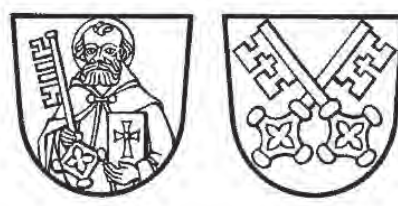
- sv. Jurij ubija zmaja - moška postava v oklepu, sulica, nimb, jurijev križ, zmaj
- sv. Jurij ubija zmaja - moška postava na konju, sulica s praporom sv. Jurija (rdeč križ na belem), nimb, zmaj
- rdeči križ na belem kot samostojni atribut sv. Jurija

Sv. Lovrenc

Sv. Lovrenc - mučenik, kaznovan s smrtjo na grmadi oziroma naj bi ga zažgali na rešetku

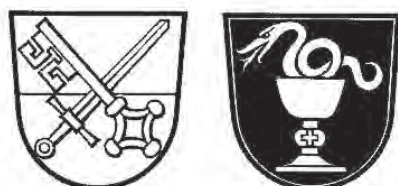
- moška postava, rešetka-žar, list palme, nimb
- rešetka kot samostojni atribut sv. Lavrenca

Sv. Peter

Sv. Peter - Jezusov apostol, prvi papež; ključ odpira nebeška vrata.

- moška postava, veliki ključ, knjiga, nimb
- prekrížana ključa kot samostojni atribut sv. Petra

Sv. Pavel in sv. Janez

Sv. Pavel - preganjalec krščanstva, nato spreobrnjenec in vnet zagovornik - apostol poganov. Kot rimskega državljana ga niso križali temveč najverjetneje obglavili z mečem.

- prekrížana ključ in meč

Sv. Janez - po legendi je Aristodem, svečenik Artemidnega templja v Efezu, hotel preskusiti vero sv. Janeza Evangelista tako, da mu je ponudil kupo strupa. Janez je kupo blagoslovil in s tem odvzel strupu njegovo moč: popil ga je in ostal živ.

- kelih s kačo

Sv. Nikolaj

Sv. Nikolaj (Miklavž) - zaščitnik mornarjev in ribičev, zelo darežljiv. Bil je iz bogate družine in je bogastvo nesebično razdelil med uboge.

- moška postava, mitra, škofovska palica, nimb, tri jabolka
- moška postava nad ladjo, mitra, škofovska palica, nimb, jabolka
- škof, ki blagoslavlja nad ladjo

Sv. Jakob

Sv. Jakob Veliki ali Starejši, Janezov brat - apostol, po Jezusovi smrti oznanjal evangelij v Španiji in na Portugalskem, kasneje se vrnil v Judejo. Relikvije so se po njegovi smrti čudežno znašle v današnjem Santiago de Compostela (Santiago = Sveti Jakob)

- moška postava, srednjeveško romarsko oblačilo, romarski klobuk, romarska palica, Jakobova školjka
- prekrizani romarski palici prekriti z Jakobovo školjko kot atribut sv. Jakoba
- Jakobova školjka (romarska pokrovača ali velika pokrovača) kot samostojni atribut sv. Jakoba in romarske poti (dva heraldična sloga školjkinega sklepa - ornamentni, naravni)

Sv. Dionizij in vrag

Sv. Dionizij (*Saint Denis*) - prvi pariški škof, med preganjanjem kristjanov obglavljen. Zavetnik Pariza in Francije.

- obglavljena moška postava, škofovska palica v eni, njegova glava v drugi roki z mitro, nimb je nad vratom na telesu

Hudič ali vrag

- del telesa lahko nadomešča celo postavu

Svetnik - zavetnik - škof

Svetnik, zavetnik

- moška postava, mitra, škofovska palica, lahko tudi knjiga s križem v roki, postava nad oz. poleg cerkve
- postava lahko tudi sedi na prestolu s škofovsko palico v eni roki in modelom cerkve v drugi, mitra

Škof, ki blagoslavlja v ornatu.

- moška postava z mitro, škofovska palica

Slovenian American Inventors and Innovators

Edward Gobetz

This article »Highlights on Slovenian American Inventors«, was first published in Slovenian American Times (June 2011, Willoughby Hills, Ohio).

Readers of SAT (Slovenian American Times) are the first ones in the world who can read the overview of amazing and undeniable Slovenian American inventions and innovations, including the first sophisticated pocket calculator taken by U.S. President's party to China as prime example of modern U.S. technology, or see how an Ely, MN, Slovenian American rocket scientist helped put the first American astronaut John Glenn into orbit, or how a Cleveland Slovenian helped American astronauts land on the Moon, or "meet" a Chicago immigrant who designed America's most advanced car for N.Y. World Fair, or the son of a Slovenian immigrant who designed the family of planes that have forever changed long-distance travel and include Air Force One, the plane of American Presidents...

Before we continue with new articles, let us first briefly review the highlights of published materials, starting with the question, How have Slovenian Americans contributed to America on the move – on the ground (cars and buses), on the sea (ships and ferries), in aviation and in space?

At the New York World Fair (1964-1965), the \$250,000 "car of the future," designed and manufactured by Slovenian immigrant **John Bucik**, was one of America's major attractions and sources of pride. Many other magnificent cars designed by Bucik received awards and were featured in American automobile and sports magazines, not to mention his mini submarine and his architectural and artistic achievements.

Edward Stokel, head of General Motors Truck and Coach Division (1974-1986) and widely known as "Mr. Bus," was in charge of design and production of a staggering number of 18,851 G.M. buses, used by countless millions of commuters and travelers throughout the United States and Canada.

Dr. Hilary Rolih, chairman of the Board of George G. Sharp, a leading marine systems and design corporation, was as designer, supervisor and executive responsible for design of ferries, such as Staten Island Ferry, of SS Austral Entente (the largest U.S. flag deep freeze container ship), of tankers, fireboats and of more than 1,500 new Sharp designs, about 300 ship conversion designs, and innumerable ship modifications.

Among the many magnificent contributors to American aviation, we introduced three great names: Stupar, Raspet and Sutter.

Max Stupar, an immigrant from Metlika, Slovenia, was an aviation pioneer, who was already as early as 1910 involved in serial production of standardized interchangeable airplane parts. He built many of the earliest American exhibition and travel planes, mail planes, a patented hydroplane, and several models of commercial and military planes. Stupar concluded his career by planning and directing mass production of B-29 flying fortresses at the Bell Aircraft Corporation in its Marietta bomber plant in Atlanta, Georgia. He was described by The Atlanta Journal of Nov. 28, 1944, as “father of mass aviation production.”

Dr. August Rasket, an internationally prominent aerophysicist, was researcher, inventor and designer of spectacular modern lightweight aircraft in whose honor the Rasket Flight Research Laboratory at the University of Mississippi and the Rasket Memorial Awards have been named. As stated by Dr. Bruce H. Carmichael in Soaring (August, 1960), “the influence of Dr. Rasket on airplane design is felt all over the world.”

And the great modern aviation giant and the preeminent designer of Boeing 747 **Joseph Sutter** is son of Slovenian immigrant father Frank Suhadolc (whose name was changed to Sutter). According to astronaut Neil Armstrong, Sutter’s plane “forever changed long distance travel.” The U.S. Presidents’ Air Force One, perhaps the most prestigious plane in the world, is also a modified 747. In addition, half of the world’s goods shipped by air are transported by 747 freighters. The 747 R Domestic, redesigned short-range shuttles, “connect major cities of Japan, transporting daily masses of passengers and cargo. Without them, Japan’s economic growth would have been stifled.”

From among scores of Slovenian Americans who left their mark on American space exploration, let us first mention **Franklin R. Puhek**, an outstanding General Dynamics designer and design team manager in charge of missile guidance programs. It was Puhek who designed the gyro-guidance systems for Mercury Space Capsule and explained their operation to John Glenn, the first astronaut sent by America into orbit in 1962. He also worked with six other prominent Mercury space pioneers and designed the rocket guidance systems for Tomahawk Cruise Missiles, Advanced Cruise Missiles and the Thirsty Saber Program in 1988 – making invaluable contributions to space exploration, as well as to America’s offensive and defensive military power.

Ed Repic, as chief engineer in Rockwell’s Grand Tour Program worked on unmanned satellites. He became the leader of the Rockwell’s Space Exploration Team and made vital contributions to the design of Apollo 11, the space ship which in July 1969 accomplished what many consider the greatest feat in human space history, the landing of American astronauts on the Moon. Nothing could summarize his contribution to the lunar landing success better than the inscribed photo of the astronaut Buzz Aldrin,

standing on the Moon and thanking Ed Repic for helping him get there. Aldrin and Repic have later been engaged in research on the best way of landing on Mars.

Dr. Sasa Bajt, the Slovenian woman award-winning researcher, inventor, and internationally recognized leader in multi-layer x-ray optics, was also one of space scientists selected to examine the stardust after the return capsule safely made it back to Earth with dust particles in tow, in 2006. Your Portal to Space, dated Feb. 12, 2003, reports on the practical value of her research findings that “will lead to microprocessors that are tens of times faster than today’s most powerful chips.”

Dr. Dusan Petrac, the NASA scientist and Jet Propulsion Laboratory physicist, is an authority on cryogenics (extremely low temperatures) in space programs. The International Cryogenic Engineering Committee selected him to receive its prestigious Mendelssohn 1990 Award “in recognition for his scientific and engineering contributions to the development of the first spaceborne superfluid helium cooling system designed for the infrared telescope IRAS.”

John Repar was an award-winning inventor and innovator in space rubber research and technology who worked for California Institute of Technology at Pasadena, for Jet Propulsion Laboratory (JPL) and headed his own research and consulting company Astro Rubber. He started his involvement with JPL by making a butyl bladder for the hydrazine tank on Mariner 69 and Vikings which flew to Mars, followed by the Voyagers, launched in 1977.

John A. Hrastar was a leading designer of space satellites and Director of Systems, Technology and Advanced Concepts at Goddard Space Flight Center, the oldest and still the major NASA space research laboratory, located in Greenbelt, Maryland. A trouble shooter on a large variety of programs where his knowhow was needed, he was project manager for “GRO, weighing 35,000 pounds and then the heaviest NASA scientific satellite to be deployed by a space shuttle. According to Dr. Don Kniffen, the study was to yield unprecedented answers about the structure and dynamics of the Milky Way” (Goddard News, March 3rd, 1991). Hrastar also worked on Synchronous Meteorological Satellite (SMS), a precursor of GOES series of satellites that provide the weather images now seen worldwide on television weather forecasts.

Slovenian American inventors and innovators have also helped

keep American progress on the go in many other important areas. Can we today imagine progress in science, technology, medicine, banking, commerce and other areas without calculators and computers?

Dr. Zvonko Fazarinc on his arrival to the United States in 1960 was first employed by Stanford Radioastronomy Institute where he was actively involved in the design and construction of an S-band interferometer, with specific responsibility for the receiver. In 1965, he joined the

Hewlett-Packard Company. As a laboratory director, he managed research in areas of measurements, computation systems and data communication. He promoted and later managed one of the major efforts to “marry” the analogue measurements hardware with the microcomputer for a new generation of instruments.

In 1977, he initiated the development of the first non-military navigation receiver based on the Global Positioning (GPS), using satellites as triangulation sources. The prototype was demonstrated in a vehicle and has proven to be capable of serving the highway navigation needs. Since 1972 he was also teaching courses in physics and semiconductor devices at Stanford University. Visiting over 100 universities internationally as lecturer and adviser, he was the organizer of a consortium of universities in a project named CoLos (Conceptual Learning of Science). Associated with both the HP topnotch industry and the excellent Stanford University during the birth of Silicon Valley, Dr. Fazarinc has gained a good understanding of the intricacies of the interaction between the two partners, which he has tried to transplant to other countries.

Dr. France Rode (namesake and distant relative of Cardinal Franc Rode) and a close friend of Dr. Fazarinc, was lead inventor of the first sophisticated pocket-size HP-35 calculator which, as reported in *Measure* magazine of June 1972, was taken by President Richard Nixon’s party to China as “the prime example of modern U.S. technology.” He was also project leader and first co-inventor of the HP-80 pocket-size computer/calculators, designed especially for financial and business uses, which have replaced various cumbersome and time-consuming earlier approaches. In addition to numerous other remarkable patented contributions to Hewlett-Packard Company, he also has several Global Positioning Systems (GPS) patents to his credit.

Dr. Daniel P. Siewiorek, the son of a Slovenian mother and a Polish father, is the Buhl University Professor of Electrical and Computer Engineering at Carnegie University in Pittsburgh, Pa.

As stated by Dan60! Symposium, “Dan exemplifies true innovation, creativity, and leadership, making a significant impact on the present and future computer systems and human computer interaction. He has made seminal, pioneering contributions to several areas that shaped the evolution of computer systems over the last four decades: microprocessors, reliable and fault-tolerant computer systems, human-centered design encompassing wearable computers and context aware computing, and rapid prototyping of thirty generations of wearable computers. Dan’s research contributions have created new products, applications and industries. In the process of his research he has trained hundreds of students in design and established new academic research industries.” He is author of influential textbooks, some translated into Russian and Chinese and of over 400 scientific papers.

Henry Stalzer, after earning a New York University’s M.S. in Electrical Engineering, was employed as an electrical engineer and Project Group Manager in Copier Division of Pitney Bowes, Inc. He has nine patented inventions to his credit, including electronic postage meters and xerographic electronic printers. The Hewlett Packard laser printers incorporated Stalzer’s licensed technology, as did other licensees in Florida, England and Germany. His contribution has been popularized by Hewlett Packard as resolution enhanced technology or ReT. Its significance is in the fact that it represents the first implementation of a concept of a dot matrix printer to make the text or graphic’s composition of dots imperceptible, even at comparatively low and inexpensive levels of resolution.

Dr. Stephen F. Malaker is an internationally prominent nuclear physicist and one of the world’s greatest names in cryogenics – the physics and technology of cooling to very low temperatures. By 1998, he had more than 125 U.S. and foreign patents, especially for helium refrigerators, referring to Modified Sterling Cycle, commonly known as Malaker Cycle, which reach temperatures as low as 16 K (-430 F). He designed the first units (miniature coolers with average weight of three pounds) used in space and military reconnaissance systems. His inventions and products have been used in about thirty highly diversified applications, including residential, industrial, and vehicle refrigeration and air conditioning; food processing, cryogenic probes and instruments, rapid freezing of blood for blood transfusions, super cooling of liquid natural gas for use as fuel in helicopters, trucks and buses, underwater liquid oxygen breathing apparatus, etc. He furnished reactor control for “Atoms for Peace Reactor” at the United Nations Conference in Geneva, Switzerland, and received three IR-100 awards: in 1965, 1966, and 1969, meaning that he was recognized three times for having developed “one of the first 100 most significant new technical products of the year in the United States.”

Dr. Robert A. Pucel, a Slovenian miner’s son from Ely, Minnesota, with a 1955 doctorate from Massachusetts Institute of Technology, developed one of the first microwave semiconductor devices in the world. Recognized by peers as “one of the eight most important microwave pioneers in the world,” whose research encompassed both theoretical and experimental studies and design of most microwave semiconductor devices, owner of over 20 patents, author of over 90 papers on microwave devices and technology and a worldwide lecturer, he also has to his credit a definitive book on the subject, titled *Monolithic Microwave Integrated Circuits* (IEEE Press, 1985).

Having read Breda Loncar’s beautiful editorial “Water is life!” in the May issue of SAT, the readers may even more fully appreciate the importance of Milos Krofta, the world-wide leader in water treatment, with more than 3,250 installations in 77 countries; founder of Krofta Engineering

Corporation, Krofta Waters, Inc., and of degree-granting Lenox Institute for Water Technology; inventor with over 90 U.S. and foreign patents, and over 400 published technical reports and papers to his credit; and of Verna Grahek Mize, known as "First Lady of Lake Superior" who led the successful fight to save its waters from massive pollution by industrial waste and was deservedly hailed on American national television and in numerous papers and magazines, including the National Geographic Magazine, as a shining example of what a humble secretary and housewife can accomplish for the common good.

While clean water is essential for human health, **Frank A. Zihlerl**, with over 50 patents to his credit, including the Western Reserve portable resuscitator, oxygen inhalator and anesthesia machine, was also the Inventor of Press-O-Jet inoculators, which greatly contributed to worldwide prevention of epidemics. In May, 1957, issue of GP, Dr. Robert A. Hingston, M.D., with three other colleagues from Western Reserve School of Medicine, discussed the usefulness of the Press-O-Jet high pressure needle-less injection units, reporting on one million mass immunizations [till then] and the role they played in reduction of leprosy, polio, cholera, etc., the world over. They were widely used also in control of 1976 swine flu epidemic in America.

Dr. Fred Billerbeck, grandson of Maria, nee Jurjevcic and Matija Fink from Slovenia, in 1963 accepted the position of Product Development Manager at Gerber Products Company and developed and patented a variety of Gerber Baby Foods, consumed by millions of babies.

This brings us to the last Slovenian American inventor so far covered whom we can present in this brief overview, Dr. Dusan Prevorsek (1922-2004), an outstanding Slovenian immigrant scientist in polymer and fiber technology, a prolific researcher, author, lecturer and inventor with over 100 patents to his credit. In 1989, he was, together with his colleague Dr. Sheldon Kavesh (not Slovenian) selected Inventor of the Year, for having developed the revolutionary high-strengths SPECTRA polyethylene plastic. Spectra is the strongest man-made fiber on earth, ten times stronger than steel, yet so light it floats on water. It is used for cut-resistant gloves for surgeons, bullet-proof vests and helmets for law enforcement agencies and the military; sports equipment such as kayaks, canoes, boats, sails, bicycles and skis; artificial tendons, ligaments and joint prostheses; and composites of all types, such as ropes, nets, aviation components, etc. He developed a brilliant career started in 1958 as Research Chemist at Goodyear Tire and Rubber Company in Akron, Ohio, continued in 1961 as Principal Scientist at the Textile Research Institute in Princeton, N.J. and in 1965 at Allied Chemical Corporation in Morristown, N.J., whence he retired as Leader of Polymer Physics Group in 1994. As his colleague Dr. Kavesh wrote to this writer in 2006, "Dusan was an exceptionally gracious and personable individual and

an excellent scientist. He managed by leading and encouraging. He was widely known in the polymer and fiber physics and attracted many distinguished guest lecturers to Allied, now Honeywell International."

Slovenian American inventors and innovators have contributed to American and international progress much more than anyone would have ever dared to dream. God bless Slovenia, the beautiful Central European land that gave them to us and God bless America, the land of freedom and unequalled opportunities where their talents could be fully developed!

Priimki Mahnič, Obid, Pretnar in Stanovnik

Silvo Torkar

Izvilleček

V prispevku je na podlagi domačega in primerjalnega slovenskega lastnoimenskega gradiva podan poskus izantroponimske razlage priimkov *Mahnič* in *Obid*, medtem ko se na podlagi zgodovinskih virov ugotavlja izkrajevni izvor priimka *Pretnar* in slovenski izvor italijanske oblike *Pradielis* za krajevno ime *Ter* v Terski dolini. Priimek *Stanovnik* se v prispevku razlaga iz antroponima *Stan*, okrajšane oblike zloženih osebnih imen *Stanimir* ali *Stanigoj*.

Ključne besede: slovenski jezik, priimki, etimologija, slovanski antroponimi, krajevna imena

Povzetek

Priimek *Mahnič* se v prispevku razlaga kot patronimik od osebnega imena *Mahne*, kar je hipokoristična tvorjenka iz svetniškega imena *Matej* oz. *Matija* ali *Matevž*. Priimek *Obid*, prvotno staroslovensko osebno ime, ima številne vzporednice v slovanskem občnoimenskem in lastnoimenskem fondu, le da se pri drugih Slovanih pojavlja v obliki *obida* oz. *Obida*. Razlaga se iz psl. *obvida, ta pa iz glagola *obviděti 'užaliti, naškoditi'. Razlaga izhaja iz ljudskih predstav o obstoju 'uroka', sposobnosti škodovati s pogledom. Priimka *Pretnar* (z žariščem na Bledu) in *Pretnar* (z žariščem na Bovškem) sta izpeljana iz ponemčenih oblik (*Pret*, *Predt*) zemljepisnega imena (prevala) *Predel*, ki so se v nemških virih (za Bovško) dejansko nanašale na *Strmec* ter *Log pod Mangartom* oz. (na Bledu) na *Predel*, podolgovato brdo, ki loči Gorjansko polje od Rečiškega. Tudi *Pradielis*, italijansko ime za vas *Ter* je mogoče razložiti iz slovenskega apelativa *predel*, saj vas leži pod prevalom oz.

predelom *Tanamea*, čez katerega se prevesi pot iz Terske doline v Režijo. Priimek *Stanovnik* (z različico *Stanonik*) je verjetno nastal iz os. i. *Stan*, okrajšane oblike zloženih imen *Stanimir*, *Stanigoy* prek nekega zemljepisnega imena *Stanovo (brdo, polje, selo). *Stanovnik* je tvorjen enako kot priimka *Strahovnik* in *Tehovnik* ter toponima *Stanovno* (1343 *Stanonik*) in *Čekovnik*.

Mahníč

Priimek *Mahníč* je izvajal Bezljaj (1982: 160) iz apel. *mah* (rus. *mox*), kar je tako s semantičnega kot z imenotvornega vidika malo verjetno. Slovanski jeziki so tvorili tako iz domačih kot iz svetniških imen hipokoristika na *-hъna*, *-hъno*, *-hъne*, prim. slovenski priimek *Budihna* in krajevno ime *Budihni* (pri Dornberku v Vipavski dolini), atn v 14. stol. v Trstu *Dedohna* (*Dedochna*), *Bratohna* (*Bratocna*) (Merkù 1996: 454), staropoljska imena *Dachno* (= Daniel, David), *Jachno* (= Jan), *Machno* (= Matej, Matjaž, Martin), *Stachnię*, *Stachno* (= Stanislav) itd. (Malec 1994: 104). Tako je nastal tudi hipokoristik *Mahne*, ki je pogosto izpričan v primorskih urbarjih konca 15. stol. (Kos 1954: 201, 225, 252, 236, 242, 246, 260) in ohranjen še danes v priimku *Mahne*. *Mahníč* je pač patronimik od imena *Mahne*. Merkù (1993: 89) v imenih z osnovo *Mahn-* sluti podstavo *Matej*, vendar se o tem ne želi izreči. Iz krstnega imena *Matej* je enako kot *Mahne* izpeljan tudi češki priimek *Machek*, saj se v literaturi navaja iztržek iz vira l. 1457: *Matieg alias Machek* (Moldanová 1983: 134).

Obid

Osebno ime *Obid* se v virih pojavlja že leta 1377 v Zatoľminu kot *Habit* in 1419 v Modreju kot *Habith*, nato 1515 v Modreju *Gregor Abyt*, 1523 zapisan kot *Gregor Obed*, 1515 na Reki (pri Cerknem) *Abyt Moskh*, 1523 prav tam *Michel des Obed Masskh sun*, 1515 na Kamnem *Abyt vischer*, na Svinih *Abyt Corinziz*, 1523 v Sužidu *Obed Kurintzitz suppan*; 1598 v Modreju *Leonhardt Obidt*, med 1638 in 1661 v Selcih (Selška dolina) *Abied* in *Obid* (Andrejka 1939: 320), 1654 v Modreju z Bačo *Abeth*, *Obeth*, v Kojci *Gregor Abedt*, v Orehku *Obeth*, pribl. 1714 v Modreju *Thoni Obith*, 1748 na Bukovem *Anton Obed*, 1768 prav tam *Leonard Obid* (Torkar 2003: 112). Zapisi v matičnih knjigah župnije Bukovo za 19. stol. izkazujejo večinoma obliko *Obed*, šele od konca 19. stol. se uveljavi fonetično pravilnejši zapis *Obid*. Najstarejši zapisi s *h*-pred začetnim samoglasnikom so samo pisna posebnost latinskega zapisa slovenskih imen, ki se začenjajo na vokal (prim. *Hert* za zaselek *Ert oz. Rt*, *Habram* za *Abram*, oboje v urbarju 1377). Zgodnji zapisi z nezvenečim *t* v izglasju pač kažejo na nezveneč izgovor *d*-ja (prim. 1377 tudi *Golop* namesto *Golob*), različica *Obed* pa je nastala

zaradi prehoda kratko naglašene *i* v kratko naglašeni *e*, ki je značilen za cerkljansko narečje (Ramovš 1935: 90), prim. *Abèt na Rab'eh - Obid na Robeh*, domačija pod Poreznom.

O priimku *Obid* je menil romanist Anton Debeljak, da gre za ime svetopisemske osebe (Debeljak 1946: 4). Rudolf Andrejka (1939: 320) ga že navaja med staroslovenskimi imeni in se pri tem sklicuje na Miklošiča (Miklošič 1860: 85). Miklošič navaja *Obid oðud circumire*, torej v razlagi izhaja iz glagola *obiti*, *zaobiti*. Toda Svoboda (1964: 50) navaja priimek med raznimi abstraktnimi apelativi: *Naděj*, *Obida*, *Pam'at'*, *Pozor* itd. V poglavju *Imena s predponami in členki našteva: Bezděk, Naděj, Náhod, Obid, Obiděn, Obida* (prim. rus. *oðuda* 'žalitev'), *Podiva*, *Pomněn*, *Potěcha*, *Potvor*, *Provod*, *Přěboj*, *Utěšen*, *Závist* (Svoboda 1964: 100). Pleskalová (1998: 89) razlaga staročeško ime *Ob'ida* iz glagola *obiděti* (stč. *obida* f., *obid* m. 'osramotitev', enako kot Malec razlaga staropoljsko ime *Obida (v poljskih tpn *Obidowa* in *Obidzino*) s pomočjo stesl. *obida* 'krivica, brezpravje, podlost' (Malec 2003: 173). Veselovskij (1974: 224) navaja staroruski antroponim *Обида: Иван Судаков Обида Бухвостов*, 1603, Новгород; *Обида Темирев Панов*, 1604. Tupikov (1903: 283) navaja: Степан *Обида*. Pri Pskovu obstaja vas *Obiža* (< *Obid-ja < atn *Obid), v Bolgariji pa vas *Obidim* (< atn *Obidim).

Leksem *obida* 'žalitev' poznajo vzhodnoslovanski jeziki, stara cerkvena slovanščina, srbohrvaščina, bolgarščina, češčina in slovaščina. *Obida*, psl. *obvida, je tvorjenka iz glagola *obviděti 'užaliti, naškoditi' (ESSJa 31: 50). Glagol je sestavljen iz predpone *ob-* in glagola *viděti, razlaga pa se iz ljudskih predstav o obstoju 'uroka', sposobnosti škodovati s pogledom. »Človeka in živine se primejo uroki od hudega pogleda, od hvale itd.« (Pleteršnik 1895: 724).

Kot vidimo, se je v tolminskem priimku *Obid* ohranil staroslovenski apelativ, ki ga je slovenščina v teku stoletij sicer izgubila.

Nosilcev priimka *Obid* je 222 (stanje na dan 1. 1. 2011, <http://www.stat.si/imena.asp>), danes je razširjen predvsem na Cerkljanskem, različica *Obed* ima 37 nosilcev, v zapisu *Obit* pa je dobro znan tudi v slovenski Benečiji.

Iz priimka *Obid* je z manjšalnim priponskim obrazilom *-ič* nastal tudi priimek *Obidič* (35 nosilcev). V virih se prvič pojavlja v Trstu že leta 1325 kot *Obedič* (Merkù 1984: 278), na Tolminskem pa leta 1591 v Ravnah (pri Cerknem) v zapisu *Martin Abidig*, nato še 1598 prav tam enako zapisan kot *Abidig*.

Pretnar

Obrazilo *-ar* je v slovenskih priimkih izredno pogostno. Na prvem mestu je obrazilo *-ič* (14,5 %), takoj za njim je že *-ar* (9 %) (Jakopin 1981: 122). Priimki na *-ar* označujejo največkrat krajevno pripadnost in pa poklicno dejavnost.

Priimek Pretnar se pojavlja v treh različicah in ima naslednje število nosilcev (stanje na dan 1. 1. 2011): *Pretnar* 433, *Pretner* 42, *Prettner* 10 (<http://www.stat.si/imensa.asp>). S pomočjo podatkov iz telefonskega imenika je mogoče ugotoviti, da obstajata dve žarišči priimka: na Bledu (*Pretnar*) in na Bovškem (*Pretner*). Blejsko žarišče potrjuje tudi zapis v blejskem proštijem urbarju iz l. 1524 *Lienhart Pretnar* v Hlebcah (zw *Chlewicz*) pri Lescah.² V listini briksenške škofije iz leta 1586 se omenja Andrej *Pretnar* z Rečice, ki so ga skupaj s štirimi luteranskimi voditelji (z Bleda in Mlinega) izgnali in njihova posestva zaplenili (Gornik 1990: 141).

Pot k razrešitvi nastanka priimka *Pretnar* oz. *Pretner* leži v nemških zapisih za preval *Predel* oz. za bovško vas *Log pod Mangartom*.

Avstrijski nemško pisani viri 19. stol. so za vas *Strmec na Predelu*, ki leži tik pod prevalom z imenom *Predel*, uporabljali poimenovanje *Ober Breth*, za Log pod Mangartom, ki se deli na Spodnji in Zgornji Log, pa so pisali *Unter* in *Mittel Breth*. Starejše omembe teh treh zemljepisnih imen na starih zemljevidih so: *Pret*, *Mitel Pred* in *Ober Pred* (karta bovške ceste iz l. 1760, avtor Capellaris, F. Klavara 2003:155), *Unterpret*, *Miterpret* in *Oberpret* (furlanski zemljevid 1778, avtor Capellaris, V. Klavara 2003: 54), *Unter Breth*, *Mittel Breth* in *Ober Breth* (vojaški zemljevid 1780, Jožefinski 1997: 3), *Unter Preth*, *Mittel Preth* in *Ober Preth* (francoski zemljevid 1797, V. Klavara 2003: 58), *Unterpred*, *Miterpred* in *Oberpred* (FK 1813), *Unter Preten*, *Mitel Preten*, *Ober Preten* (vojaški zemljevid prve pol. 19. stol., F. Klavara 2003: 163).

Iz leta 1515, ko je zaradi kmečkih uporov nastal popis upornih kmetov v tolminskem gospostvu, izhajata zapisa *An Predt ob der Klausen* in *Undter dem Predt* (Register der beschreibung der herschafft Tulmein, 28. 11. 1515, StLA Graz, HK Sach. K 116/2).

Najzgodnejši znani zapis za preval *Predel* iz leta 1447 še ohranja obliko, ki je blizu slovenskemu izvorniku: *an dem Prediel* (Eichhorn 1819: 260). Tudi Bellonijev urbar rožaškega samostana 1494–1507 (Cadau 1989: 67) navaja zapisa *Pradiel*, *Pradiello*. Zemljevid Kranjske iz l. 1569 prinaša najbolj natančen zapis: *M. Predel*, čeprav ga umešča nekoliko preveč južno (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-SELEMSCP>).

Starejši italijansko pisani viri uporabljajo za Log pod Mangartom včasih kar slovensko ime, zapisano kot *Loch* (cerkvena statistika cca. 1775, Kapiteljski arhiv v Čedadu, *ACFI4-31*), v 19. stol. pa so italijanski pisarji in kartografi prevzeli nemško obliko, le da so ji dali italijansko preobleko

Bretto. Zgodovinar S. Rutar razlaga »italijansko-nemško ime *Pret - Breth*« iz it. *prato* 'travnik' (Rutar 1882: 219). Vendar je *Breth* le nemška adaptacija slovenskega imena *Predel*. O starih zapisih in semantiki nekdanjega *Predela*, današnjega *Brettla* v Spodnji Avstriji, je pisal dunajski slavist G. Holzer (2001: 50). Na razvodu ali predelu med rekama Grosse in Kleine Erlaf je namreč vas *Brettll*, nedaleč stran pa še potok *Brettlbach*. V viru 1260/80 najdemo za ta potok zapis *Predel*, 1352 *Predelbach* in 1389 *Predel*. Krajevno ime *Predel* pa najdemo še na slovenskem Štajerskem (o. Šmarje pri Jelšah), na avstrijskem Koroškem (nem. *Priedl*), avstrijskem Štajerskem (*Predlitz*) in Tirolskem (*Pradl*).

Kot lahko vidimo iz spodnjeavstrijske vzporednice, so nemški pisarji zaradi neločevanja med zvonečimi in nezvonečimi zaporniki namesto vzglasnega *P-* v imenu bovškega *Predela* (oz. Loga pod Mangartom) konec 18. stol. začeli pisati *B-*, namesto *-d-* sredi besede pa *-t-*. Opustili pa so tudi končni *-l*, ki ga je spodnjeavstrijski *Predel* v nemščini vendarle ohranil (*Brettll*), kar bi se dalo razložiti s tem, da so ga najbrž občutili kot odvečno pomanjševalnico na *-l* (oz. *-le*).

Nemški viri so torej poimenovali na in pod *Predelom* ležeča naselja *Strmec* ter *Zgornji* in *Spodnji Log* z imenom prevala, ki je bil na tej važni prometnici tako dominantna točka, da je popolnoma zasenčil druga imena.

V Bovcu se za *Predel* deloma še ohranja tudi različica *Predol* (izg. *Predóu*), kar verjetno kaže na precejšnjo sinonimnost obeh apelativov (B. Ivančič Kutin, ustno). To potrjuje tudi Badjura (1953: 104–105), ki opisuje *Predole* in *Predele* kot praktično enake pojave in izrecno pravi za *Predel*: »Goropisno se tak prehod od prevala ali predola skoraj nič ne razločuje.« SSKJ sicer razlaga *predol* kot 'stranska dolina'.

Stanovalce teh naselij so v nemščini poimenovali *Pret-nerji*. Priimek *Pretner* je torej nastal iz stanovniškega imena *Prettner* in pomeni toliko kot *Predelec*, *Predelčan* (N. Gliha Komac, ustno) oz. *Predeljan* (SKI 1985: 219), po smislu pa pravzaprav bolj kot ne *Ložan*. V priimku imamo nemško pripono *-ner* in ne *-er* (prim. tudi *Leitner* iz *Leite*, *Lackner* iz *Lacke*).

Glede na dejstvo, da je drugo, še bolj aktivno žarišče priimka *Pretnar* nekje v okolici Bleda, se je porodil neizogiben sklep, da je moral tudi tod obstajati mikrotoponim *Predel*. Potrditev se je našla pri R. Badjuri: »*Predel*, na *Predelu* pravijo podolgastemu brdu pri blejski Rečici, ki loči, predeli Gorjansko polje od Rečiškega« (Badjura 1953: 105, Badjura 1963: 166).

V luči dejstva, da je nemško ime za Log pod Mangartom nastalo po slovenskem imenu prevala nad vasjo, si pogledmo še vas *Ter* v Terski dolini, ki nosi v italijanščini ime *Pradielis*, v virih 1161 *Pradelle*, 1256 *Pradellis* (Cinausero Hofer – Dentesano 2011: 684). Po mnenju Pellegrinija in Fraua je *Pradielis* manjšalnica na *-ellu* v množini iz lat.

2 Proštijski urbar Bled, fol. 3 (nefoliiran); Diözesanarchiv Brixen, Propstei Veldes, L38/7; digitalna kopija v lasti dr. Matjaža Bizjaka z Inštituta za zgodovino ZRC SAZU. Zahvaljujem se mu za posredovane podatke. Akad. M. Kos je proštijski urbar datiral z letom 1524, kar je glede na letnico 1523, ki se pojavlja v besedilu dajatev, dokaj verjetno.

pratum 'travnik' (Frau 1978: 98). Enako razlaga Frau (prav tam) tpn *Pradolino* pri Pordenonu (1214 *Pradulini*) kot dem. iz *pratum* z manjšalnima priponama *-ulu* in *-inu*. Ti etimologiji se glede na številne druge mikrotoponime *Pradulin*, *Pradulina* v vzhodni Furlaniji in *Pradolina* v Terski dolini (Merkù 2006: 64) ne zdita prepričljivi. V naštetih toponimih se najverjetneje skriva slovenski 'predel' oz. 'predolina'. Za zgodnjo substitucijo *-ě-* > *-a-* v furlanskem okolju prim. vodno ime *Malina* v Terski dolini (1327 *Malina*), ki ga tako Frau (1978: 77) kot Merkù (2006: 127) izvajata iz sloven. *melina*, in tpn *Clauiano* na desnem bregu spodnjega Tera (1031 *Cleulanum*, 1176 *Claviam*), ki ga smemo izvajati iz **Hlevljane* (Torkar 2007: 485).

Akad. M. Matičetov sicer opozarja (ustno), da *Pradielis* oz. *Ter* leži na ravnem. Vendar vse kaže, da je bilo pri poimenovanju odločilno dejstvo, da vas podobno kot Log pod Mangartom leži pod prevalom oz. predelom. *Pradielis* leži pod prevalom *Tanamea*, čez katerega se prevesi pot iz Terske doline v Rezijo (V. Černo, ustno, Merkù 2006: 129).

Stanovnik

Na slovenskem etničnem ozemlju so v historičnih virih nemalokrat izpričana nekdanja osebna imena na *Stan-*, tako zložena *Stanigoj*, **Stanimir*, *Stanislav*, kot okrajšana *Stan*, *Stanko*, **Stah*, **Staneša*, **Stanoša*, **Staneta*, **Staniša*, **Stanec*, **Stanek*. Večino od njih je na podlagi historičnih zapisov in tipologije mogoče rekonstruirati iz današnjih krajevnih imen *Stanečka vas*, *Stanetinci*, *Stanežiče*, *Stanjevc*, *Stankovo*, *Stanošina*, *Stanovno*, *Stanovsko*, *Stolnik* (1493 *Zw Stanawnikg*), *Stolovnik* (1309 *Stanonik*).

Današnji *Vrh Sv. Treh Kraljev*, kraj v o. Logatec, se je npr. l. 1636 še imenoval *Stanomer(ji)Hrib* (*Stanommer Hribu bei dennen drei H. H. Khönig*). Marsikatere od nekdanjih osebnih imen na *Stan-* se je ohranilo tudi v priimkih. Med njimi sta najverjetneje tudi priimka *Stanovnik* (200 nosilcev, stanje na dan 1. 1. 2011, <http://www.stat.si/imena.asp>) in *Stanonik* (398 oseb). Slednji je lahko le gorenjska različica prvega (prim. gorenjsko monoftongizacijo *ov* > *o*) ali pa je nastal samostojno, v drugem žarišču.

Priimek bi sicer lahko bil izpeljan tudi iz zemljepisnega imena *Stan* (< *stan* 'bivališče') prek pridevniške oblike *stanoven* z obrazilom *-ikъ* (M. Snoj pri Bezlaju 1995: 311; Snoj 2009: 396). Toda glede na način, kako je tvorjen (svojilnopridevniško obrazilo *-ov* in sestavljeno obrazilo *-nik*), še zlasti pa glede na primerjalno slovensko izantroponimsko toponimijo, se zdi, da je nastal iz okrajšane oblike *Stan* zloženih imen *Stanimir*, *Stanigoj* prek nekega zemljepisnega imena **Stanovo* (brdo, polje, selo). *Stanovnik* je torej besedotvorno enak priimkom *Vrhovnik*, *Borovnik*, *Brezovnik* idr., ki pa so občna imena *vrh*, *bor*, *breza*.

Stan v zloženih imenih *Stanimir*, *Stanigoj* je nastal iz glagola *stati* v pomenu 'postati, nastati', medtem ko je v občnem imenu *stan* 'bivališče' skrit glagol *stati* (< *stojati*) v pomenu 'biti pokonci'.

Na enak način kot *Stanovnik* sta iz slovanskih osebnih imen **Strah* in **Teh* tvorjena priimka *Strahovnik* in *Tehovnik*, iz osebnih imen **Stan* in **Čak* pa tpn *Stanovno* (1343 *Stanonik*) in *Čekovnik*.

Zapis *im Stano* iz l. 1498 za današnje hišno ime *Stanovnik* pri Šentjoštu nad Horjulom (Kos 1975: 569) najbrž kaže na domnevano **Stanovo* (brdo, polje, selo), čeprav še ne vsebuje svojilnopridevniškega obrazila *-ov*, pač pa nastopa tu osebno ime *Stan* v pridevniški rabi brez vidnega obrazila, nanj kaže le *-o*, ker se je pridevniški *Stan* nanašal na samostalnik sr. spola (Bošković 1978: 380–382). Na ta način lahko razložimo krajevna imena *Dragomilo* (pri Šmarju pri Jelšah) – iz os. i. *Dragomil*, ali pa *Hiteno* na Blokah – iz os. i. *Hoten* (1780 *Hottenie*) in *Bogo* pri Sežani – iz os. i. *Bog*, *Sveto* pri Komnu – iz os. i. *Svet*, pa tudi krajevna imena iz občnih imen, kot so *Trno* pri Šentjurju – iz *trn*, *Arto* pri Sevnici – iz *rt*, *Debro* pri Laškem – iz *deber*.

Občno ime *stanovnik* 'prebivalec, stanovalec' v slovenskih narečjih ni izpričano, obstaja kot zastarelo le v knjižnem jeziku, pač pa je *stanovniško ime* ustaljena terminološka zveza za 'ime prebivalca', 'etnik', rabo katere so utrdili slovenski jezikoslovci od L. Pintarja, F. Ramovša do F. Bezlaja in celotnega kroga njegovih učencev.³

Literatura

- R. Andrejka, 1939: Doneski k postanku in razvitku rodbinskih imen v Selški dolini, *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 20, Ljubljana, 310–332.
- R. Badjura, 1953: *Ljudska geografija*, Ljubljana.
- R. Badjura, 1963: *Krajepisno gradivo*. Dodatki k Ljudski geografiji (1953). Tipkopis.
- F. Bezlaj, 1982: *Etimološki slovar slovenskega jezika*, Druga knjiga, K–O, Ljubljana.
- F. Bezlaj, 1995: *Etimološki slovar slovenskega jezika*, *Tretja knjiga*, P–S, Ljubljana. Dopolnila in uredila Marko Snoj in Metka Furlan.
- R. Vošković, 1978: P. Бошкович, Поводом неких топонима, v: *Одабрани чланци и расправе*, 379–392, Титоград.
- B. Cinausero Hofer – E. Dentesano, 2011: Barbara Cinausero Hofer, Ermanno Dentesano, Enos Costantini, Maurizio

3 M. Snoj je v Etimološkem slovarju slovenskih zemljepisnih imen (2009) sprejel terminološko zvezo *prebivalško ime*, ki jo je v Slovenski slovnici (1976) in Slovenskem pravopisu (2001) začel uporabljati akad. J. Toporišič.

Puntin, *Dizionario toponomastico. Etimologia, corografia, citazioni storiche, bibliografia dei nomi di luogo del Friuli storico e della provincia di Trieste*, Udine 2011.

A. Debeljak, 1946: *Živalski priimki v Slovincih*, *Lovca* 29, Ljubljana.

A. Eichhorn, 1819: *Beyträge zur älteren Geschichte und Topographie des Herzogthums Kärnten* 2, Klagenfurt.

Essja 1-36-: *Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд*. Под редакцией академика О.Н. Трубачева, Москва, 1974-2010-.

G. Frau, 1978: *Dizionario toponomastico Friuli Venezia Giulia*, Udine.

G. Holzer, 2001: *Die Slaven im Erlafstal*. Eine Namenlandschaft in Niederösterreich, St. Pölten.

P. Jakopin, 1981: *Entropija imena i prezimena u Sloveniji*. Magistarski rad, Zagreb.

M. Malec, 1994: *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*. Kraków.

M. Malec, 2003: *Słownik etymologiczny nazw geograficznych Polski*, Warszawa.

P. Merkù, 1984: Patronimici in -iç a Trieste nel basso Medioevo, *Linguistica*, XXIV, 275- 282, Ljubljana.

P. Merkù, 1993: *Svetniki v slovenskem imenoslovju*. Trst.

P. Merkù, 1996: Predkrščanska slovenska osebna imena v Trstu (1307-1406), v: *Zbornik Brižinski spomeniki*, Ljubljana-Trst 1996, 451-455.

P. Merkù, 2006: *Krajevno imenoslovje na slovenskem zahodu*. Uredila M. Furlan in S. Torkar, Ljubljana.

D. Moldanová, 1983: *Naše příjmení*, Praha.

J. Pleskalová, 1998: *Tvoření nejstarších českých osobních jmen*, Brno.

M. Pleteršnik, 1894-95: *Slovensko-nemški slovar*, Ljubljana. Citirano po transliterirani izdaji, ur. Metka Furlan, Ljubljana 2006.

F. Ramovš, 1935: *Historična gramatika slovenskega jezika. VII. Dialekti*, Ljubljana.

M. Snoj, 2009: *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*. Ljubljana.

S. Torkar, 2003: *Zgodovinska antroponimija vzhodne Tolminske*. Magistrsko delo (mentorica prof. dr. A. Šivic-Dular), Ljubljana.

S. Torkar, 2007: Toponim *Preserje* in slovansko-romansko prepletanje pripon -jane in -anum, v: *Merkujev zbornik (Jezikoslovni zapiski 13/1-2)*, Ljubljana, 481--492.

J. Svoboda, 1964: *Staročeská osobní jména a naše příjmení*, Praha.

N.M. Tupikov, 1903: Н.М. Тупиковъ, *Словарь древне-русских личных собственных имен*, С.-Петербургъ. Reprint Böhlau Verlag Köln Wien 1989.

S. B. Veselovskij, 1974: С.Б. Веселовский, *Ономастикон*. Древнерусские имена, прозвища и фамилии, Москва.

Viri

M. Cadau, 1989: *L'abbazia di Rosazzo*, Udine.

F. Gornik, 1990: *Zgodovina blejske župnije*, Celje.

FK: *Franciscejski kataster* (<http://www.arhiv.gov.si/>)

Jožefinski zemljevidi, 1995-2001: *Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763-1787*, zv. 1-7. Ur. V. Rajšp, Ljubljana.

F. Klavora, 2003: *Ampletium, Vliz, Plez, Flitsch, Belc: kdo dal podobo je Bovškemu: o zgodovini, življenju, cesti in naseljih na Bovškem*, Tolmin.

V. Klavora, 2003: *Predel 1809: avstrijsko-francoski vojni spopadi na slovenskem narodnostnem ozemlju*, Celovec - Ljubljana - Dunaj.

M. Kos, 1948-54: *Urbarji Slovenskega Primorja I-II*, Ljubljana.

M. Kos, 1975: *Gradivo za historično topografijo Slovenije (za Kranjsko do leta 1500)*, I-III, Ljubljana.

S. Rutar, 1882: *Zgodovina Tolminskega*. Gorica.

SKI, 1985: F. Jakopin, T. Korošec, T. Logar, J. Rigler, R. Savnik, S. Suhadolnik, *Slovenska krajevna imena*, Ljubljana.

Sskj = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. I-V. Ljubljana 1970-1991.

Seznam krajšav

- apel. - apelativ
- atn - antroponim
- it. - italijanski (-o)
- nem. - nemški (-o)
- o. - občina
- os. i. - osebno ime
- psl. - praslovanski (-o)
- rus. - ruski (-o)
- tpn - toponim

Poročilo velenjske sekcije SRD

Poroča Marija Skrt

Tudi v šolskem letu 2012/2013 smo se srečevali enkrat mesečno. Vsak tretji torek v Knjižnici Velenje.

Ker nas ni veliko, se včasih že sprašujem, ali so naša srečanja sploh smiselna. Potem pa pride kakšen nov član, kakšen postane bolj aktiven in s skupno pomočjo najdemo kakšne podatke, ki skrajšajo dolgotrajno iskanje po arhivih, in takrat si rečem: »Splača se in moramo nadaljevati!« V letošnjem letu bi posebej pohvalila delo Saše Atelšek Oprešnik, ki je po časopisnem oglasu našla povezavo z ameriški sorodniki. Ko pa sva podatke vnesli v BK, sva bili presenečeni, saj je veja povezana s Slomškovi rododom. Raziskovanje nadaljuje in bo svoj rodovnik predstavila na razstavi, ki jo planiramo v začetku 2014.

Če se sprehodimo skozi leto 2012, bi pohvalila kustosinjo na Velenjskem gradu, Matejo Medved, univ. dipl. zgodovinarico, za poučen sprehod skozi zgodovino pokopališča Šmartno, ki se je odvijal v Vili Bianci, zadnjem domovanju Biance Adamovich de Csepin. Rodoslovci želimo prispevati k popularizaciji in ohranjanju zgodovinskih stavb, nagrobnih spomenikov in ostalih zgodovinskih objektov ki jih načenja zob časa. Ni nam vseeno za nagrobnike, na pokopališču Šmartno, kjer je pokopana tudi Bianca Adamovich de Csepin, pokopališka kapela družine Harnoncourt-Unverzagt pa je že podlegla zobu časa. »Že več kot trideset let je pokopališka dejavnost iz Šmartnega v Velenju prenesena na novo lokacijo v Podkraju. Pokopališče je sedaj zapuščeno in ga je potrebno ustrezno urediti«, so dejali pristojni na občini Velenje. Plan je leto 2013, upajmo, da bo tudi izveden!

V Velenju smo v decembru 2012 dobili spletni biografski leksikon. Prva razmišljanja o biografskem leksikonu Šaleške doline segajo v čas Kulturnega centra Ivana Napotnika Velenje. Takrat je Ivo Stropnik, ki je bil v delovni enoti Knjižnica zaposlen v domoznanskem oddelku, pripravil tri desetine gesel z literarnega področja. Ideja je bila drznejša – priprava celostnega biografskega leksikona Šaleške doline. Toda to je takrat pomenilo pridobitev zunanjih sodelavcev za pisanje gesel in relativno visoka sredstva za natis leksikona. Ko se je dobro desetletje kasneje pokazala možnost oblikovanja spletnega biografskega leksikona, je ideja znova oživela. Od prvih začetkov v letu 2008 do decembra 2012 je tako nastalo šeststo petdeset gesel, ki so bila na svetovnem spletu vsa objavljena hkrati – 19. decembra 2012. Ideja o tiskanem Šaleškem biografskem leksikonu je seveda še živa, toda odločitev uredniškega odbora (ob izidu so njegovi člani: Boris Zakošek – Naš čas, Stane Vovk – Naš čas, Damijan Kljajič – Muzej Velenje, Lado Planko – Knjižnica Velenje, Silvo Grmovšek – Knjižnica Velenje, Peter Groznik – Knjižnica Velenje, Mojca

Ževart – MO Velenje, in Vlado Vrbič – Knjižnica Velenje) je, da s tiskom počakamo toliko časa, da uspemo pridobiti še preostala gesla z osnovnega in dopoljenih seznamov in vnesemo morebitne popravke in dopolnitve že objavljenih gesel. Internetna stran: <http://www.saleskibiografskileksikon.si/index.php?action=about>. Rodoslovno srečanje 15. 1. 2013 je bilo namenjeno spoznavanju Šaleškega biografskega leksikona. Lado Planko, član uredniškega odbora je predstavil Šaleški biografski leksikon (dalje ŠBL). V kolikor kdo ve za osebo, ki bi bila primerna za uvrstitev v ŠBL, pošlje predlog na elektronski naslov: leksikon@vel.sik.si.

Rodoslovci Velenja smo si tudi organizirali voden ogled deželnega arhiva v Gradcu v Avstriji. Vzporedno s tem je Knjižnica Velenje pridobila skene tistega dela arhiva »štajerskega Valvasorja«, enega od lastnikov gradu Turn ter vnetega zbiralca in zgodovinarja viteza Gadolle, ki se nanaša na Šaleško dolino in neposredno okolico.

Za konec pa bi rada omenila še enega kustosa z Velenjskega gradu, s katerimi zelo dobro sodelujemo. Blaž Verbič, univ. dipl. etnolog in kulturni antropolog, je predstavil muzeje na prostem: Kavčnikovo in Grilovo domačijo, ki sta bisera Šaleške doline. Tudi rodoslovci želimo prispevati svoj delež! S skupnimi močmi bomo raziskali in naredili rodovnike njihovih stanovalcev.

Poizvedbe

Vsakdo pri svojem delu naleti na zagato, ko ne ve kako naprej. Morda mu lahko kdo pomaga. Samo vprašati je treba pravo osebo. To pa smo člani SRD. Vprašajte še vi!

Jože Jakše je bil rojen 14. 6. 1770. Leta 1800 ali 1801 se je poročil z Marijo Jamnik, vdovo po Juriju Tekavc. Ima kdo o Jožetu kaj več? Pomagal bi mi kraj rojstva. Morebitni odgovor pošlji na majda.jakse@gmail.com

---

Both my grandparents were born in Slovenia and I was hoping to see if there might be some documentation of record such as birth certificates, travel documentation allowing them to move to the USA in the early 1900s.

My grandfather's name was Anton Slavec

My grandmother's name was Mary Vrh

Thank you for any help you might be able to provide in the future.

Sorodniki iz ZDA sprašujejo, če je mogoče po približnih izhodiščnih podatkih najti morebitne žive sorodnike v Sloveniji. Odgovorite na srd@guest.arnes.si.

1. Matija Marolt * ~1865, _____, = ~1890, v _____, Helena Vesel, * ~1865, _____, + _____.
Matija + _____.

Otroci:

- i Frančiška Marolt * ~1891, Sodražica, + _____.19____, _____.
- ii Marija * 03.12.1893.
- 2. iii Tereza Marolt * ~1895, Sodražica, + _____.19____, _____.
- iv Janez Marolt * ~1897, _____, + _____.19____, _____.
- v Dominik Marolt * ~1899, _____, + _____.19____, _____.

Druga generacija

2. Marija Marolt * 03.12.1893, Sodražica, = ~1915, v Ely, MN, Franc Perovšek, * 16.04.1884, _____, (njegova starša: Jožef Perovšek in Marija Zabukovec) + _____.19____, USA. Marija + _____.19____, _____.

Otroci:

- i _____ Perovšek * ~1915, _____, + _____.19____, _____.

Legenda: * rojstvo, = poroka, + smrt, ~ znak za ocenjeno leto, _____ prostor za vnos manjkajočega podatka

Novi člani

Vsem izrekamo dobrodoščilo!

Majerle Jože	1380 Cerknica	Sinja Gorica 32	031 813326	joze.majerle@siol.net
Jamšek Franc	1000 Ljubljana	Štihova 20	041 266098	jamsek.franc@amis.net
Kregar Barbara	1000 Ljubljana	Legatova ulica 1	031 570731	kregar.barbara@gmail.com
Pahor Špela	6330 Piran	Gortanova 27a	031 413233	spela.pahor@guest.arnes.si
Zupančič Maruša	1000 Ljubljana	Rožičeva 6	041 627 930	zupancicmarusa@yahoo.com
Koprivnik Žan	8270 Krško	Pesje 20	040 731400	zan.koprivnik@gmail.com
Marinček Mojca	1000 Ljubljana	Dolenjska c. 54	041 589529	mojca.marincek@gmail.com
Dolhar Franc	4000 Kranj	Ješetova 89	041 724150	franc.dolhar@gmail.com
Bradeško Janez	1125 Brdo-Vič	Cesta XIX/11	041 552620	bradesko@jost.hi.com
Ličen Vladimir	6310 Izola	Zupančičeva 1	05 6414092	vlicen@nastja.net
Novinec Mirjana	6274 Šmarje pri Kopru	Gažon 25		mirjana.novinec@gmail.com
Osrajnik Alojz	1231 Ljubljana Črnuče	Mlinska pot 8	041 625059	alozj.osrajnik@sgn.net
Gregorin Mitja	1356 Dobrova	Brezje 36	031 883195	mitja.gregorin@telemach.net
Kragelj Marko	1275 Šmartno pri Litiji	Zavrstnik 80	040 435652	marko.kragelj7@gmail.com
Orel Dušan	1110 Ljubljana	Društvena 2	041 711070	dusan.orel@amis.net
Lamprecht Rajmund	2352 Selnica ob Dravi	Selniška 27	040 376271	rajmundl@gmail.com

Na zalogi imamo še izvide preteklih številk časopisa.
Zanimani jih dobite na društvenih srečanjih ali na uredništvu.